

Torsdagen den 8 juni

Kl. 12.00–16.48

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 18 maj justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2016/17:523

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:523 Översyn av artskyddsförordningen
av Jonas Jacobsson Gjörtler (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 31 augusti 2017.

Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad
tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 7 juni 2017

Miljö- och energidepartementet

Karolina Skog (MP)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

§ 3 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2016/17:FPM92 Förordning om ett marknadsinformationsverktyg
KOM(2017) 257 till näringsutskottet

§ 4 Anmälan om granskningsrapport

Tredje vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till trafikutskottet:
RiR 2017:13 Bredband i världsklass? – Regeringens insatser för att uppfylla det bredbandspolitiska målet

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2016/17:197 till socialutskottet

Motion
2016/17:3748 till socialförsäkringsutskottet

EU-dokument
KOM(2017) 262 till kulturutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 1 september.*
KOM(2017) 282 till trafikutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 2 september.*

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
militära utbildnings-
insatsen i Irak*

§ 6 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2016/17:UFöU4
Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak
(prop. 2016/17:127)
föredrogs.

Anf. 1 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Sedan 2015 deltar Sverige i den militära utbildningsinsats som den internationella koalitionen mot IS bedriver i Irak efter irakisk inbjudan. Koalitionen bedriver utbildning i bland annat Erbil där kurdiska peshmergaförband inom de irakiska säkerhetsstyrkorna tränas av den svenska insatsen i sjukvård, krigets lagar, strid i bebyggelse samt detektering av improviserade sprängladdningar.

Vi sverigedemokrater har vid tidigare ställningstaganden i riksdagen varit positiva till att Sverige deltar i den globala koalitionen utbildningsinsats mot IS, som genomförs i norra Irak.

I samband med statsminister Stefan Löfvens besök i Erbil i slutet av oktober 2016 utlovade han att det svenska styrkebidraget skulle fördubblas till 70 personer. Vi anser inte, med tanke på det skede som insatsen mot IS är inne i, att det är nödvändigt för Sverige att fördubbla sitt styrkebidrag.

Aktat den svenska försvarsförmågan i Sverige och det försämrade säkerhetspolitiska läget i vår egen omedelbara närhet anser vi inte heller att det är lämpligt att ytterligare belasta försvarsbudgeten.

Riksdagen godkände dock i december 2016 en utökning av det svenska styrkebidraget men motsatte sig en utökning av det geografiska mandatet eftersom man ansåg att det fanns behov av mer information om bidragets placering och säkerhetsläget i Irak. Vi sverigedemokrater ansåg att det dåvarande styrkebidraget från Sverige var fullt tillräckligt och påpekade att det föreslagna ökade svenska styrkebidraget inte föreföll vara särskilt välplanerat. I debatten framhöll vi bristerna i planeringen av det utökade bidraget och att man först beslutade om en utökning av numerären innan man visste var behovet var som störst och var den utökade numerären skulle placeras rent geografiskt. Det är en väldigt märklig ordning, minst sagt. Nu har regeringen återkommit i en proposition och föreslagit att den utökade numerären ska placeras på Al Asad-basen.

Jag vill påpeka, fru talman, att vi inte har ändrat vår ståndpunkt när det gäller numerären och anser att regeringens förslag om ökad numerär bör avslås. I stället menar vi att riksdagen bör medge att regeringen ställer samma numerär som före decemberbeslutet, det vill säga en väpnad styrka bestående av högst 35 personer, till förfogande på plats till och med den 31 december 2017 och att om situationen så kräver tillföra en tillfällig förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 85 personer.

Vad gäller det utökade geografiska mandatet förlitar vi oss på Försvarmaktens bedömningar om var det finns bäst förutsättningar för svenskt bidrag och anser inte att det ska finnas några hinder för att nuvarande styrkebidrag även kan placeras på Al Asad-basen.

Fru talman! För några veckor sedan, den 14–15 maj, hade jag förmånen att leda en svensk delegation från utrikes- och försvarsutskottet under en resa till Erbil i norra Irak för att bland annat ta del av den svenska insatsen på plats men också träffa kurdiska företrädare för att diskutera situationen som råder.

Jag kan börja med att konstatera att den svenska insatsen har tagits väl emot och uppskattas. Vi kan därför känna stolthet över våra duktiga militärer som verkligen gör skillnad, och jag vill passa på att rikta ett riktigt stort tack till dessa.

När vi var ute på fältet och tog del av hur de svenska soldaterna tränade de kurdiska peshmergaförbanden i bland annat sjukvård framkom bristen hos peshmerga på ordentlig sjukvårdsutrustning. De tränade visserligen på att lägga tryckförband med västerländsk sjukvårdsutrustning, men eftersom det är mest sannolikt att de inte kommer att ha tillgång till detta på fältet fick de även öva med trasor och pinnar, som antagligen kommer att vara det som de har tillgång till. Likaså framkom att många av dessa unga soldater fått köpa sina egna uniformer och kängor då det saknas resurser.

Vi sverigedemokrater har föreslagit att insatsen som Sverige bedriver bör breddas genom att regeringen utreder behov av och möjligheter till materiellt stöd. Vi avser självfallet inte krigsmateriel för strid utan annat specialiserat, materiellt stöd. Sådant stöd skulle kunna handla om just sjukvårdsutrustning och kläder men även kommunikationsutrustning, mobila internetanslutningar och datorer och små, förarlösa övervakningsplan liknande dem som använts i tidigare insats i Afghanistan. Jag hade hoppats att fler i utskottet med egna ögon och öron kunnat på plats få ta del av det

behov som föreligger av just materiellt stöd. Men tyvärr har utskottet valt att avstyrka vårt förslag.

Vidare, fru talman, har vi sverigedemokrater föreslagit att regeringen bör använda Sveriges begränsade resurser där de gör mest nytta och kraftigt öka stödet till humanitära insatser i krisens närområde i stället för att fortsätta driva sin hopplöst ineffektiva invandringspolitik som gör att man tvingas skära 8 miljarder ur biståndet. Det är en summa som skulle kunna täcka hela den humanitära insatsen.

I våra samtal med de kurdiska företrädarna framkom detta med tydlighet. Ministern med ansvar för utrikesrelationer, Falah Mustafa Bakir, var tydlig med detta efter en fråga om vad vi i Sverige kunde bistå med. Han sa, precis som vi sverigedemokrater i åratal sagt, att det var bättre att vi hjälpte flyktingarna därnere än att de skulle ta sig till Europa och slutligen Sverige då det skulle kosta så mycket mer att hjälpa dem i Sverige med vår levnadsstandard. Vi kunde hjälpa så många fler därnere, menade han. Jag kunde inte annat än att säga: I totally agree! Jag hoppas att även mina kollegor från andra partier, som var med i delegationen, lyssnade på ministerns vädjan. Men jag kan, fru talman, konstatera att utskottet väljer att avstyrka vårt förslag om just att öka de humanitära insatserna i konfliktområden. Detta beklagar jag givetvis.

Fru talman! Irak är en i många avseenden problematisk statsbildning. Landets gränser speglar inte någon naturlig avgränsning av ett visst eller vissa folk utan är snarare en godtycklig indelning gjord av europeiska kolonialmakter. Eftersom Irak är ett lapptäcke av folkgrupper som visar uppenbara svårigheter att samexistera fredligt behöver landet en konstitutionell lösning som tar hänsyn till dess minoriteters legitima krav på utökat oberoende. Vi anser att ett utökat självstyre för landets minoriteter är en viktig pusselbit i landets politiska stabilisering.

Den kurdiska delen av Irak förtjänar att lyftas fram i debatten. Trots vissa motsättningar i relationen mellan Erbil och Bagdad kring framför allt budgetfördelning och vissa interna motsättningar mellan de kurdiska partierna är de fast beslutna att lösa problemen på fredlig och demokratisk väg. Med blodigt inbördeskrig i mitten av 90-talet i åminnelse verkar de olika partierna överens om detta. Jag tror att irakiska Kurdistan i viss mån kan vara ett föredöme i sin del av regionen, trots att de har en hel del att jobba med. De förtjänar i alla fall omvärldens stöd. Kurderna har under lång tid haft ett stort mått av självstyre och har visat prov på demokratisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter.

För att få en konstitutionell lösning i Irak menar vi att regeringen bör använda sitt inflytande och komplettera den militära insatsen med en politisk process för att påverka den irakiska regeringen i riktning mot utökat självstyre för de olika minoriteterna. Det gäller inte bara för de kurdiska delarna utan även för de kristna på Nineveslätten. Nineveslätten i norra Irak var ju en del av det historiska assyriska kungariket och har under en längre tid befolkats av i huvudsak assyrier, syrianer och kaldéer. För att få till en långsiktigt stabil och trygg situation i Irak anser vi att ett ökat självstyre för de olika minoriteterna är den enda lösningen.

Fru talman! Eftersom politiken i Irak är starkt etniskt betonad är det varken rättvist eller ändamålsenligt att en grupp ska behöva luta sig mot en annan för sitt militära försvar. När IS invaderade norra Irak och Nineveslätten 2014 flydde de kurdiska styrkorna och den nationella irakiska

armén. Den kristna och yazidiska befolkningen lämnades åt sitt öde, vilket fick horribla konsekvenser som närmast kan liknas vid ett folkmord. FN:s råd för de mänskliga rättigheterna konstaterade också i en resolution i september 2014 att IS övergrepp kan utgöra ett brott mot mänskligheten och krigsbrott.

Händelserna under 2014 visar tydligt att den kristna och yazidiska befolkningen, även om de fått ett viktigt stöd av de kurdiska peshmergastyrkorna under konfliktens gång, inte har några garantier om stöd från utomstående styrkor. Av denna anledning har man lagt grunden för en egen försvarsstyrka som kallas NPU. Styrkan är dock liten och tränas av ett privat säkerhetsföretag och får finansiering av privata donationer.

Vi ser det som ytterst angeläget att även de svagaste minoriteterna i Irak har möjlighet att försvara sig själva och säkra sin överlevnad. Därför har vi föreslagit att regeringen arbetar för att koalitionen mot IS också inkluderar NPU i sina stödinsatser.

Fru talman! Att delta i internationella insatser belastar försvarsbudgeten. I en situation där Sverige inte har ett existensförsvar att tala om, samtidigt som det säkerhetspolitiska läget i vår omedelbara närhet ser fortsatt allvarligt ut, anser vi det inte lämpligt att ytterligare belasta försvarsbudgeten.

Sverigedemokraterna anser därför att regeringen redan nu ska tillskjuta ökade resurser till försvaret genom lån och sedan justera detta i kommande budget. Vi vill generellt se kraftigt ökade resurser till försvaret, men vi anser att regeringen åtminstone ska tillskjuta additionella medel i syfte att kompensera för de indirekta ekonomiska påfrestningar som det innebär för Försvarsmakten att genomföra insatsen i Irak.

Avslutningsvis, fru talman: När regeringens förra proposition i samma ämne behandlades i riksdagen ställde sig riksdagen bakom det som anfördes av utrikesutskottet om behovet av att utvärdera de insatser som Sverige har genomfört i Irak sedan insatsen inleddes.

Utskottet noterade då, enligt uppgift från Försvarsdepartementet, att Försvarsmakten i samband med varje rotation genomför utvärdering och uppföljning. Utskottet framhöll att det är viktigt att analysera och utvärdera effekterna av det svenska styrkebidraget i internationella fredsfrämjande insatser.

Utskottet ansåg att det är av stor vikt att de erfarenheter som gjorts av det svenska förbandet på plats nu utvärderas grundligt. Betydelsen av att tidigt fånga in relevanta utmaningar är en viktig lärdom från insatsen i Afghanistan.

Utskottet ansåg att de erfarenheter som hittills har gjorts av den svenska militära utbildningsinsatsen bör sammanställas av regeringen i samråd med Försvarsmakten och återspeglas till riksdagen.

I den senaste propositionen, som utskottet nu behandlat, skriver regeringen att ”det svenska bidraget utvärderas och följs upp kontinuerligt av Försvarsmakten i samband med varje rotation. Regeringskansliet [...] tar del av denna utvärdering och väger in Försvarsmaktens utvärdering i de analyser som löpande görs i utformningen av insatsens mandat och i samband med de överväganden som görs inför att regeringen till riksdagen föreslår en förlängning av insatsen.”

Prot. 2016/17:121
8 juni

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
militära utbildnings-
insatsen i Irak*

Men ingenstans står att regeringen, enligt tidigare riksdagsbeslut, ämnar återkomma till riksdagen med en återrapport angående utvärdering och uppföljning. Av denna anledning vill vi åter betona vikten av att riksdagen får ta del av en sammanställning av erfarenheter som hittills gjorts av den svenska militära utbildningsinsatsen genom en återrapport till riksdagen.

De borgerliga partierna har tidigare påpekat vikten av just utvärdering och uppföljning. Men då de själva missade att motionera om detta i det betänkande som vi nu debatterar hade det varit klädsamt om de hade kunnat backa upp vårt yrkande, då det är precis vad de själva föreslår.

Jag kan bara konstatera att de borgerliga partierna sitter kvar i sandlådan med hink och spade och att vi på grund av detta missar möjligheten att för regeringen åter betona vikten av att riksdagen får ta del av en sammanställning av erfarenheter som hittills gjorts av den svenska militära utbildningsinsatsen genom en återrapport till riksdagen angående utvärdering och uppföljning.

Jag vill yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer 1 och 2, och jag ber om ursäkt för att jag överskred min talartid.

Anf. 2 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets förslag om att riksdagen bifaller regeringens proposition gällande Sveriges fortsatta deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak.

Fru talman! Terrorismen hotar inte bara stater och individer, utan den hotar även de värderingar som det öppna samhället vilar på. Det finns mycket tydliga nationella säkerhetsskäl till att vi ska delta i kampen mot terrororganisationen Isil/Daish.

Sedan vi i december debatterade frågan om det svenska bidraget till den internationella koalitionen utbildningsinsats här i kammaren har Sverige och Stockholm tillsammans med flera andra länder och städer drabbats av fruktansvärda terrordåd. Gärningsmannen som kapade lastbilen här i Stockholm hann ungefär 500 meter på Drottninggatan. Fem personer miste livet under den ohyggliga färden. Storbritannien har genomlidit tre attacker de senaste månaderna. Exemplet i Europa, i Irak, i Syrien och i går i Iran är alltför många.

Fru talman! Moderaterna har varit drivande för skärpta åtgärder mot terrorism. I går kunde en gemensam överenskommelse presenteras. Där ingår bland annat signalspaning under förundersökning, utökad kameraövervakning och skärpta straff för vissa terroristbrott.

Men det räcker naturligtvis inte med nationella överenskommelser och åtstramningar. Vi måste bekämpa terrorismen på alla nivåer. Daishs fruktansvärda handlingar gör att vi, av moraliska och medmänskliga skäl, måste delta också i den internationella kampen mot terrorismen.

Trots att Daish har gjort hårt motstånd gör den internationella koalitionen mot Daish, där Sverige medverkar, skillnad. Det verkar nu som om striderna som pågår i Syrien och i Irak om de Daishkontrollerade områdena går in i sitt slutskede – det är i alla fall vad vi hoppas.

I gryningen i tisdags inledde den USA-stödda kurdisk-arabiska alliansen SDF ett anfall mot staden ar-Raqqa i Syrien, som är Daishs självutnämnda huvudstad. Uppgifter gör gällande att mellan 3 000 och 4 000 terrorister finns i staden och att hårda strider väntar.

Också i Irak har irakiska och kurdiska styrkor med flygstöd från USA gjort framsteg i kampen mot Daish, även om det går i långsam takt. Striden om Mosul fortsätter och pågår fortfarande. Koalitionen ser nu ut att kunna omringa Mosul. En slutstrid, som man har talat om under ett antal månader, ser ut vara någonting som vi går till mötes.

Men många svårigheter kvarstår, fru talman. Fler än 100 000 civila har redan flytt Mosul. De humanitära behoven, som redan finns, kommer troligtvis också att öka i takt med att offensiven fortsätter.

Trots nederlagen i norra Irak finns det en stor risk att Daish kommer att fortsätta att utgöra ett stort säkerhetshot i Irak och i regionen i form av bland annat självmordsattacker.

Sverige kan och ska hjälpa till i kampen mot Daish. Vi moderater har tidigare hävdat att Sverige borde och kan göra mer. Därför välkomnar vi fördubblingen av det svenska deltagandet i den militära utbildningsinsatsen i Irak.

Vi välkomnar även att det svenska bidraget ska kunna bedriva utbildning också vid Al Asad-basen i centrala Irak. Tyvärr gör den begränsade kapaciteten vid Al Asad-basen att detta i nuläget inte är genomförbart, vilket innebär att det svenska bidraget fortsätter att vara verksamt vid basen i Erbil. Skulle läget ändras bör regeringen hålla riksdagen informerad om detta.

Fru talman! När riksdagen bemyndigar regeringen att sända svensk väpnad trupp på uppdrag i ett annat land är det ett betydande ansvar. Som tragiska erfarenheter har visat går det inte att utesluta förluster av människoliv i samband med fredsfrämjande uppdrag och krishanteringsinsatser. Därför är det viktigt att vi fattar dessa beslut i kammaren.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag tacka alla de svenska kvinnor och män som deltar och har deltagit i Sveriges fredsfrämjande internationella insatser.

Anf. 3 MATTIAS OTTOSSON (S):

Fru talman! Jag tillhör dem som för tre veckor sedan hade den stora förmånen att få besöka det svenska förbandet i Erbil i Irak. Jag använde ordet förmån – det rör sig naturligtvis om en krigszon med mycket elände och många tragedier, men det finns ändå en stor respekt för det svenska förband som finns på plats och för den insats som förbandet gör.

Jag tror att det är en viktig erfarenhet för oss riksdagsledamöter, som ganska ofta fattar denna typ av beslut i kammaren, att få komma ned på plats, träffa förbandet och se hur utvecklingen går. Det är oerhört viktig kunskap att ha med sig.

På plats i Erbil fick vi se hur den grundläggande utbildningen gick till. En grupp kvinnliga officerare från peshmerga fick grundläggande skytteutbildning och grundläggande första-hjälpen-utbildning. Det var imponerande att se. Men jag, som genomgick den svenska värnpliktsutbildningen för 25 år sedan, tog även med mig hem att den kunskap som vi har i Sverige och den utbildning som vi har här också är oerhört imponerande. Det märks när vi är ute på detta sätt.

Jag tror att man ska ta med sig det här, fru talman. Nu går vi in i en period när vi inte bara kommer att ha yrkessoldater i Sverige, utan vi kommer också att ha värnpliktiga soldater. Vi bör dra nytta av de kontraktssoldater som vi har, som har varit ute och gjort dessa jobb, när vi ska utbilda

våra värnpliktiga. Berömmet från deltagande från de övriga länderna har varit oerhört samstämmigt när det gäller hur våra soldater uppträdde och att vi använde soldater och inte enbart officerare i utbildning. Jag tror att det där är någonting vi ska ta med oss.

Det är naturligtvis ett politiskt svårt läge i Irak. Alla bedömare på plats säger att IS i Mosul snart är militärt besekrat, men landet i sig har stora problem och det finns inte någon enkel lösning. Det som kanske är positivt är hur fort människor kommer igång och försöker bygga upp sin stad igen. Nu pågår slutstriderna i västra Mosul med mänskliga sköldar och mycket otäcka saker, men i de östra delarna kommer rapporter om att skolor öppnar och man börjar med utbildningsinsatser. Det finns framtidstro och vilja att bygga upp och skapa ett samhälle i fred och gemenskap.

När IS/Daish är militärt besekrat kommer ändå den typ av terrorattacker som vi ser nu att fortsätta. Vi ser dem i Europa, men det är än värre i närområdet. Det kan också betyda att den polis som finns på plats, den blå, civila polisen, också behöver stöd och hjälp för att kunna motarbeta de terrorattacker som sker i området.

Det beslut som riksdagen debatterar i dag innebär en förstärkning av den svenska insatsen. Vi går från 35 till 70 personer, alltså en fördubbling av insatsen, utöver den tillfälliga insatsstyrkan på 150 personer som vi kan skicka ned om stöd och hjälp skulle behövas.

Vi kommer att fortsätta att utbilda och träna förband i sjukvård, detektering av sprängladdningar, folkrättsliga regler och strid i bebyggelse men också ha tillägget att vi ska jobba med hantering av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen, alltså göra insatser och kunna förebygga och hjälpa till om sådana saker inträffar. Vi har fått rapporter om att sådana ämnen finns i området och att de används.

Vi har från svensk sida en kunskap och någonting som vi kan visa upp på ett bra sätt när det gäller det här, tycker jag, och vi kan hjälpa den irakiska regeringens trupper på området.

Fru talman! Jag vill avsluta med att tydligt deklarerar att jag känner stor respekt för och stor tacksamhet mot de kvinnor och män som genomför de här insatserna. Det är en mycket viktig signal att vi får ta de här besluten i Sveriges riksdag så att de känner att vi står bakom dem och att det här är någonting som Sverige tror på och kan hjälpa till med.

Med de orden, fru talman, yrkar jag bifall till det förslag som finns från det sammansatta utskottet.

Anf. 4 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att sända mina djupaste kondoleanser till alla de offer och anhöriga runt om i världen som har drabbats av terrorismens grymma, förvridna ansikte som har slitit barn från sina föräldrar och föräldrar från sina barn. Jag tänker på Stockholm, Manchester, London, Kabul, Bamako – listan kan tyvärr göras lång. Terrorister angriper självaste grunden i vårt levnadssätt, vår demokrati, våra mänskliga rättigheter och vår kultur. Vi kan inte låta ondskan vinna. Det är kring det här som vi måste samarbeta i Sveriges riksdag, lokalt, nationellt, regionalt och globalt.

Fru talman! När den förra regeringen 2013 beslutade sig för att fasa ut det svenska biståndet till Irak var Irak ett medelinkomstland med en ekonomisk och social utveckling som åtminstone gick åt rätt håll, även om det

var en lång väg att gå. Fyra år senare är bilden dessvärre en helt annan. Landet är i dag djupt splittrat av svårlösta konflikter som framför allt involverar Daishs framfart i vitala delar av landet. Därför var det välkommet och nödvändigt att den rödgröna regeringen i höstas beslutade om att ta fram en femårig biståndsstrategi för Irak. Med uppemot 1 miljard kronor för att stärka demokrati, samhällsbyggnad och kvinnors rättigheter har Sverige visat på ett fortsatt omfattande och djupgående engagemang i landets framtid.

Fru talman! Banden till Irak är nära och starka. Uppskattningsvis har 2 procent av Sveriges befolkning sina rötter i Irak. Ett stort mellanfolkligt utbyte har pågått under en lång tid, alltsedan det svenska konsulatet upprättades för mer än ett sekel sedan. År 2009 återöppnades den svenska ambassaden i Bagdad. Iraks angelägenheter är alltså också Sveriges.

I dag ska vi fatta beslut om en viktig och dessvärre alldeles nödvändig aspekt av det svenska internationella samarbetet med Irak: den militära insatsen. Sverige har en lång historia av att delta vid internationella insatser. Den svenska utlandsstyrkan har i dag personal vid elva konfliktområden runt om i världen.

Den 25 juni 2014 efterfrågade Irak i ett brev till FN:s generalsekretärare hjälp för att bekämpa Daish genom bland annat utbildningsstöd och materiellt stöd till det irakiska försvaret. FN:s säkerhetsråd antog den 15 augusti 2014 resolution 2170 om kollektiva och nationella åtgärder mot Daish, Nusrafronten och andra grupper med kopplingar till al-Qaida och mot de brott som grupperna begår i Irak och Syrien.

Det svenska styrkebidraget till den så kallade koalitionen mot IS har sedan dess i huvudsak verkat i norra Irak och har rådgivning och utbildning av de irakiska försvarsstyrkorna som sin huvuduppgift. Den militära planen utgör endast en del i en bredare strategi tillsammans med andra krishanteringssinstrument, såsom humanitära åtgärder och inte minst diplomati.

Det finns ett stort behov av att formulera en politisk agenda för Irak post-Daish. Detta måste innefatta åtgärder för försoning och statsbyggnad, och det svenska biståndet kommer att kunna vara en viktig del i detta.

Jag yrkar bifall till det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande om Sveriges fortsatta och utökade deltagande i den militära insatsen i Irak. Med bifall till förslaget i betänkandet medger riksdagen att regeringen ställer en svensk väpnad styrka på högst 220 personer till förfogande till och med den 31 december 2017. Det folkrättsliga mandatet för insatsen bygger på en irakisk inbjudan att delta i utbildningsinsatser som genomförs av den globala koalitionen mot Daish.

Anf. 5 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! För Centerpartiet kan det förändrade säkerhetspolitiska läget i vårt närområde inte vara en ursäkt för att Sverige ska backa från internationella militära och civila insatser. Inte heller får utvecklingen av vårt eget territoriella försvar leda till att vi isolerar oss och ensidigt ser inåt. Den oroliga omvärlden gör att vi måste vara fortsatt beredda att ta internationellt ansvar och bidra med våra förmågor för att få en säkrare och stabilare omvärld.

Fru talman! Centerpartiet anser därför att det är angeläget att Sverige fortsätter att delta i den militära utbildningsinsatsen i Irak. Situationen är fortsatt allvarlig, och det påverkar även oss i Europa och i Sverige.

Senast vi i kammaren debatterade frågan om Sveriges fortsatta engagemang var i december. Nu föreligger en proposition från regeringen om att fortsätta med en väpnad styrka om högst 220 personer. Denna gång avser mandatet till och med nyårsafton 2017. Vi ska som nation delta i den militära utbildningsinsats som genomförs av den globala koalitionen mot Daish.

Insatsen har nu pågått i tre år, och den är viktig för att återfå kontroll, för att människor ska få trygghet och för att bygga ett stabilt, demokratiskt och öppnare samhälle.

Det handlar om att besegra Daish och grupper med kopplingar till olika terrorgrupper och att beivra de brott som pågår, också i framtiden. Det är en insats med folkrättsligt mandat att vidta de nödvändiga åtgärder som krävs för att förebygga och motverka terroristhandlingar.

Att det svenska bidraget skulle kunna ha större numerär är viktigt. I december, när detta diskuterades senast, var vi i kammaren inte beredda att ge ett öppet mandat för det fortsatta arbetet. Nu har regeringen återkommit, och det finns mer information om uppdragets placering, uppgift och säkerhetsläge.

Det blir ett tillägg med fler uppgifter, bland annat inom sjukvård, detektering av improviserade sprängladdningar, hantering av incidenter med kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen och även utbildning inom strid i bebyggelse. Denna utveckling av bidraget tror vi är viktig. Ytterst handlar det om att vi bidrar till att säkra respekten för mänskliga rättigheter, ha god helhetssyn och sträva efter långsiktiga resultat.

För att Sverige ska kunna göra ett så bra arbete som möjligt och nå så långt som möjligt i resultat är det viktigt att vi på bästa sätt kan ta del av utvärderingar och utveckla instrumenten i ett aktivt uppföljnings- och utvärderingsarbete. Här finns mer att göra. Vi i Alliansen står bakom att vi borde se mer tydliga och konkreta målsättningar från regeringen avseende den pågående och fortsatta insatsen.

Vi kan ta del av utvärderingar av tidigare insatser i bland annat Afghanistan. Där ser man att det går att göra mer när det handlar om att presentera strategier för både pågående och nya insatser. Fallet Irak är ett exempel.

För oss är det viktigt att efterlysa tydligare målsättningar från regeringen och att det inför kommande propositioner finns en tydlig återkoppling och uppföljning till kammaren om insatsens utförande och vilka lärdomar man drar av de insatser som genomförs.

Jag tillstyrker förslaget och tackar för ordet.

Anf. 6 STIG HENRIKSSON (V):

Fru talman! Enkelt uttryckt stöder Vänsterpartiet propositionen om en fortsatt svensk utbildningsstyrka för peshmerga, som i Irak kämpar mot Daish. Jag kunde stanna där, men det är klart att jag måste utnyttja tiden något mer. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Det har ibland ifrågasatts om det finns ett kristallklart folkrättsligt stöd för denna insats. Det menar vi att det finns. I juni 2014 efterfrågade Irak i ett brev till FN:s generalsekreterare hjälp för att bekämpa Daish genom bland annat utbildningsstöd, precis som Pernilla Stålhammar nämnde, och även materiellt stöd till det irakiska försvaret.

FN:s säkerhetsråd antog i augusti 2014 resolution 2170 om åtgärder mot Daish. Irak välkomnade militärt stöd i kampen mot Daish genom ett brev till FN:s säkerhetsråds ordförande i september 2014. I november 2015 antog säkerhetsrådet en resolution i vilken medlemsstater som har kapacitet uppmanas att i enlighet med folkrätten, särskilt Förenta nationernas stadga samt de mänskliga rättigheterna, flyktingrätten och humanitärretten, vidta nödvändiga åtgärder i bland annat Irak för att förstärka och samordna sina insatser för att förebygga och motverka terroristhandlingar som begås av bland andra Daish.

Vi anser att det finns folkrättsligt stöd för insatsen, även om den irakiska regeringen har stora problem med ett viktigt kriterium, nämligen kontroll över territoriet. Med detta sagt är vi ändå oerhört kritiska mot den process som lett fram till bildandet av Daish och behovet av att bekämpa dem.

Någon gång, någon enstaka gång, vore det klädsamt att få höra en viss självkritik, framför allt från företrädare för Alliansen, om att det var lögner och folkrättsbrott som ledde fram till kriget mot Irak och att det var osedvanligt dumt att föreslå att JAS-plan skulle skickas dit för att bistå USA-koalitionen.

I ljuset av erfarenheterna från Irak men också de Natoleda krigen i Afghanistan och Libyen står det alltmer klart: Det är oftast inte övningar, upprustning och krig som leder till lycka och välbefinnande eller ens fred, apropå en del teorier om vad som säkrar freden också i vårt närområde.

Nato är ingen fredsorganisation. Man har misslyckats å det grövsta i Afghanistan och Libyen. Och i Irak har inte USA:s krig mot terrorismen direkt minskat densamma utan haft precis motsatt effekt och i nästa steg skapat de enorma flyktingvågor som också Sverige nu ska stänga gränserna för.

Jag ska lyssna noga och skulle vara uppriktigt glad om det fanns något av en reflekterande självkritik. I så fall ska jag offentligt uttrycka min uppskattning för den.

Anf. 7 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Jag vill, som Stig Henriksson, inleda med att yrka bifall till utskottets förslag.

Min bedömning är att det inte finns någon militär operation som är så moraliskt och humanitärt angelägen som den som just nu, förhoppningsvis, går mot sitt slut i det område som den svenska insatsen ska ske i.

Mattias Ottosson sa att sannolikt kommer terroristtattat att följa även efter en militär seger över IS. Jag är något mer hoppfull därvidlag. Jag tror inte att man kan utesluta att den ökade frekvens av terror som världen har sett de senaste veckorna är ett mer eller mindre desperat utslag av de framgångar som den globala koalitionen nu har. Förhoppningsvis är det en sista dödsryckning från den vidriga organisation som Daish/IS utgör.

Jag välkomnar fördubblingen av den svenska insatsen och de nya inriktningarna mot sjukvård och CBRN. Liberalerna har under ett par års tid här i riksdagen i samband med dessa propositioner föreslagit att också dessa beståndsdelar borde ingå, inte minst eftersom försvarsministern vid ett personligt besök i operationsområdet slog fast att peshmerga drabbas av bland annat kemiska vapen.

Fru talman! Björn Söder och Sverigedemokraterna motsätter sig en ökning av insatsen och pläderar i stället för att hjälpa människor humanitärt där de finns i dessa konfliktområden. Jag har alltid haft svårt att få den logiken att gå ihop. Jag var förundrad under många år när Sverigedemokraterna ville kalla hem svensk trupp från Afghanistan för att i stället hjälpa med bistånd.

Björn Söder och Sverigedemokraterna! Det är bland annat genom fredsfrämjande operationer, tror jag, som man aktivt bidrar till att minska behovet av flykt för människor över världen. Möjligen kan den migrationsvåg som vi såg hösten 2015 delvis kopplas till ett minskat militärt engagemang i Afghanistan.

Sverigedemokraterna har också en reservation gällande en finansiell kompensation till Försvarsmakten för de internationella insatserna. Då vill jag ändå upplysa Sverigedemokraterna om att vi har ett anslag för internationella insatser där medel är avsatta. Om de pengarna inte utnyttjas kommer de att brinna inne och återföras till statskassan. Så jag har svårt att förstå det kravet.

Fru talman! Läser man propositionen och betänkandet noga märker man att vi hade ambitioner att snabbt gruppera oss också i södra Irak, vid Al Asad-basen. Nu visade det sig vara lättare sagt än gjort. Det framgår av propositionen att man måste ha en framförhållning på 18–24 månader.

Det tillsammans med att försvarsministern efter koalitionens möte förra sommaren 2016 kom hem och utlovade en svensk sjukvårdsinsats, som nu inte heller kommer att materialiseras, gör att man måste ställa sig frågan vilken planering och framförhållning som regeringen har i dessa sammanhang.

SD tycker också att det är orättvist att andra partier i det sammansatta utskottet inte yrkar bifall till att man ska ha mätbara mål och utvärderingsmål för insatsen.

Fru talman! Det är min bestämda uppfattning att man behöver ta ett helhetsgrepp när det gäller nationella utvärderingsbara mål för samtliga insatser som Sverige är engagerat i. Enligt uppgift till det sammansatta utskottet pågår det nu ett beredningsarbete i Regeringskansliet. Det är min förhoppning att man då kan återkomma till den problematiken.

Anf. 8 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Allan Widman ifrågasätter vårt resonemang kring det här med att man ska hjälpa människor på plats och att vi motsätter oss en fördubbling av det här bidraget. I det skede som insatsen mot IS är inne i nu slåss man om de västra delarna i Mosel, gamla stan och så vidare. Den irakiska delen av Kurdistan är just nu förhållandevis ganska stabil. Ministern för utrikes relationer sa till oss i samtal att man önskar att få hjälp med att hantera flyktingsituationen i området snarare än att man låter flyktingar ta sig till Europa och sedan Sverige. Det sa han uttryckligen till oss när vi var på besök där.

Sammantaget är det då rimligt att vi samtidigt som insatsen pågår – i det skede som man nu är inne i – ökar de humanitära insatserna för att ta hand om flyktingkrisen i området. Vi är ju inte motståndare till insatsen, utan vi är motståndare till det utökade bidraget, som vi anser vara fullständigt ogenomtänkt.

Vid sitt besök i Erbil utlovade Stefan Löfven i stundens ingivelse detta bidrag, utan att det var planerat eller att det fanns ett bekräftat behov. Det har sedermera behandlingen av hela det här ärendet visat. Man beslutar om att utöka numerären av styrkan, men man vet inte var den ska placeras.

I min värld utgår man från att det finns ett behov och att det är bekräftat var behovet finns. Då beslutar man att öka insatsen utifrån det behovet. När jag har haft samtal med Försvarsmakten har de ställt sig frågande. Man vill inte bekräfta, men man vill inte heller dementera att detta verkligen är någonting som Stefan Löfven lovade på plats utan att han hade tänkt igenom det.

Vi anser att behovet just nu är att öka de humanitära insatserna i Irak och behålla den styrka som man har haft sedan tidigare på 35 soldater.

Anf. 9 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Jag anser naturligtvis att det behövs både en militär insats och humanitära, civila insatser parallellt. Under den tid som vi var verk-samma i Afghanistan gjorde jag mig till tolk för detta ett antal gånger i den här kammaren.

Men det jag inte riktigt förstår är hur denna ovilja att öka militära in-satser och ovilja att vara kvar kan samsas med tanken på att färre männi-skor ska vara på flykt. Det är min bestämda uppfattning, fru talman, att genom att skapa säkerhet på plats i operationsområdena minskar behovet av flykt för enskilda människor.

Varken biträdande eller ordinarie utrikesministern kan styra över män-niskors beteende. De som känner ett behov av att fly kommer att fly, kanske oavsett humanitära och civila insatser.

Björn Söder säger att det inte behövs någon utökning. Som det ser ut är Daish snart besegrad. Inte minst striderna i Mosul visar att det ändå kan bli relativt utdraget. Vi har under de senaste dagarna fått rapporter om att man nu från IS omgrupperar styrkor från ar-Raqqa till andra områden i Irak.

Vi ska inte ta slutlig framgång för given. Det är vår skyldighet att till-sammans med i praktiken alla andra västländer göra det som vi kan i det här operationsområdet. Det är min bedömning, fru talman, inte minst mot bakgrund av vad Björn Söder själv som ögonvittne har berättat, att beho-ven är oändliga.

Anf. 10 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Jag tror inte att en fördubbling av den svenska insatsen kommer att vara en avgörande faktor för slutstriderna i västra Mosul. Jag tror faktiskt inte det.

Vi är inte motståndare till insatsen. Vi har varit positiva till den från första början. Vi vill att den svenska insatsen ska vara kvar i Irak tills vi-dare i den numerär som man tidigare hade på 35 soldater.

Varför går vi inte med på en utökad insats? Det belastar givetvis den svenska försvarsförmågan och det svenska försvaret. Så är det ju. Det finns visserligen ett konto avsatt för internationella insatser som skulle belastas. Men det blir ju indirekta kostnader för det svenska försvaret. Det finns materiel som inte kommer att återsändas. Det finns soldater som hade kun-nat stanna i Sverige och bygga upp den svenska försvarsförmågan på plats

här. Dessa indirekta kostnader för försvaret belastar inte kontot för internationella insatser.

Sedan vet vi att kontot för internationella insatser är väldigt belastat. Därmed föreslår vi att regeringen ska tillskjuta mer pengar till försvaret för att kompensera för de indirekta kostnaderna.

Allan Widman brukar säga att man ska rösta på sin egen politik. Det är det vi gör. Vi har föreslagit ökade anslag till Försvarsmakten bland annat som kompensation för de indirekta kostnaderna.

Men jag vill återgå till situationen i Irak. Man får faktiskt lyssna till dem som befinner sig där nere. Man kan inte leva i sin egen bubbla här i Sverige och tro att om vi ökar invandringen och mottagandet av flyktingar här så löser vi problemen där nere.

Ministern för utrikesrelationer har vädjat till Sverige. Det som vi kan bistå med i detta läge är ökade humanitära insatser för att hjälpa flyktingar i de kurdiska delarna. Då måste man lyssna på det, tycker jag. Därför föreslår vi att man ökar dessa insatser, men inte att man ska fördubbla numerären.

Anf. 11 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Jag vill inte vara övermaga och säga att en fördubbling av den svenska insatsen blir avgörande, men jag tror att den kommer att ha betydelse. Ingen kan göra allt, men alla kan göra något. Jag tycker att det finns en grundläggande skyldighet att göra så mycket som man kan. Jag bedömer att det är det som regeringen nu föreslår och som riksdagen med stor sannolikhet kommer att ställa sig bakom.

När det gäller anslaget för internationella insatser 6.1.2 har det under ett antal år varit ett problem att man inte har lyckats att spendera de pengar som har funnits avsatta för just internationella insatser. Då är det ett antal hundra miljoner kronor som tyvärr dras in från försvarets budget. Men under det innevarande budgetåret kommer insatserna att finansieras via det anslaget.

Skulle man kompensera på andra sätt kommer pengarna att föras tillbaka till statskassan. Det blir alltså ett nollsummespel. Det kan man tycka vad man vill om, men det är så det ser ut här och nu. Därför är Sverigedemokraternas yrkande i grunden felaktigt eller åtminstone ologiskt.

Man ska inte heller glömma bort att våra internationella insatser, inte minst under den så kallade strategiska timeouten, har haft en stor betydelse för Sveriges operativa förmåga. Det har varit skarpa insatser långt hemifrån där saker har behövt fungera.

Fru talman! Utan dessa internationella insatser är det min bedömning att det svenska försvaret skulle vara väsentligt svagare än vad det är nu. Undersökningar som Försvarsmakten har gjort visar också att de internationella insatserna är viktiga för att vi ska kunna rekrytera unga män och kvinnor också till det nationella försvaret. Därför är jag ledsen över att Sverigedemokraterna inte följde med oss.

Avslutningsvis sa Björn Söder att vi inte röstade på vår egen politik. Det gjorde inte heller Björn Söder i fallet Mali.

Anf. 12 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Vad vi i dag diskuterar är fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak. Låt mig börja med att för Kristdemokraternas räkning yrka bifall till förslaget.

Fru talman! Den tid vi befinner oss i är en väldigt orolig sådan. Islamistisk terror plågar människor runt om på jordens yta. Jag tror att många av oss i Sverige tittar på mobilen på morgonen för att se vad som har hänt under natten och om det har skett något nytt terrorattentat. Tyvärr har det alltför ofta kommit nya rapporter. De har kommit från London, Manchester, Paris, Bagdad och Jerusalem. Vi har också haft ett terrorattentat här på Drottninggatan, då fem människor fick sätta livet till. I många fall leder spåren direkt till IS/Daish.

Fru talman! Sverige har många skäl att agera, och vi är nu en del av den internationella koalitionen. Dagens förslag handlar om en utökning, en fördubbling. Detta är rätt. Kristdemokraterna anser att vi ska agera. Sverige har gjort bra saker, och vi borde kunna göra ännu mer. Detta är dock en viktig del.

Låt oss ta Irak som exempel. Där pågår ett folkmord. Kristna och andra minoriteter utsätts för folkmord. Det finns alltså all anledning att agera. Som tidigare talare har sagt befinner sig internationella koalitionen förhoppningsvis i ett slutskede i och med att man inringar Mosul. Fortfarande är situationen förfärlig. Det kan finnas uppemot 200 000 civila kvar. Många flyr och blir dödade av Isis under flykten.

Just nu har den internationella koalitionen framgång. Låt oss hoppas att det vi ser är dödsryckningar. Vi vet inte, men låt oss tro det. Den svenska insatsen kommer då att vara väldigt viktig genom att vi fortsätter att utbilda, utrusta och hjälpa till där vi kan.

Detta skulle inte vara möjligt utan enskilda människor, soldaterna. Sverige har sedan 1949 gjort en rad internationella militära insatser. Svenska män och kvinnor har riskerat livet för andra människors frihet. Detta är en del av det hela.

Låt mig avsluta med att vända mig till soldater, såväl de som befinner sig där nu som de som har gjort andra internationella insatser, och anhöriga: Tack för er insats! Den har betytt mycket och betyder just nu mycket – inte minst under den insats som pågår i Irak och som ska utökas.

Anf. 13 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Många av de etniska minoriteterna i Irak har drabbats väldigt hårt. Av de kristna, om vi tar dem som exempel, finns bara ett fåtal kvar i livet. De är så få som ett par hundra tusen; det finns en siffra som säger 180 000. Tidigare var de över miljonen.

Vi har i vår följdmotion föreslagit att man också ska verka för att inkludera andra grupper i den globala koalitionen insats i norra Irak än bara de irakiska säkerhetsstyrkorna och peshmergaförbanden. Vi tycker bland annat att man ska hjälpa de kristna grupperna på Nineveslätten, vilka i dag behöver luta sig mot privata säkerhetsföretag och donationer för att kunna tillgodose sin egen säkerhet.

Visst kan man svara att detta inte ingår i den globala koalitionen insatser som bara är till för att stödja de irakiska säkerhetsstyrkorna på in-

bjudan av den irakiska regeringen. Vi har dock lagt fram förslaget att åtminstone även de kristna grupperna ska inkluderas så att deras försvarsförmåga ökar.

Det är lite märkligt att Kristdemokraterna inte kan backa upp ett sådant förslag. Partinamnet antyder att de borde kunna ställa upp bakom de kristna och deras situation, även i Mellanöstern. Man borde kunna rikta en vilja till regeringen att i sina diskussioner också inkludera de kristna grupperna.

Fru talman! Jag vill fråga Mikael Oscarsson varför det är så tyst från Kristdemokraternas sida vad gäller detta och varför de inte vill backa upp Sverigedemokraternas förslag om att också verka för att inkludera de kristna grupperna i detta.

Anf. 14 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Björn Söder vet mycket väl att Kristdemokraterna under lång tid och under många år har agerat för minoriteter i allmänhet, och särskilt kristna minoriteter. Vi har inte minst upplyst om situationen i Mosul. Vi har agerat i Europaparlamentet, med Lars Adaktusson i spetsen, och gjort tydliga avtryck. Vi har fått med oss en majoritet i Europaparlamentet för att man ska se detta som ett folkmord och på olika sätt agera. Björn Söder vet naturligtvis att så är fallet.

Det särskilda yttrandet, som Kristdemokraterna är med på, handlar om att påpeka att det behövs en utvärdering i ett samlat grepp.

Anf. 15 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Jag vet att ni i Kristdemokraterna har gjort väldigt mycket. Framför allt har Lars Adaktusson gjort mycket i Europaparlamentet för situationen för de kristna. Det ska ni givetvis ha all heder av. Men det svarar inte riktigt på min fråga om varför ni inte backar upp vårt yrkande som lyder på följande sätt:

”Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att även kristna självförsvarsgrupper inkluderas i koalitionen stödinsatser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

”Det här är ett väldigt konkret yrkande om att man också ska verka för att inkludera de kristna självförsvarsgrupperna. Jag förstår inte och fick inget svar från Mikael Oscarsson, fru talman, om varför Kristdemokraterna inte kan backa upp detta, om de nu är så måna om de kristnas situation som de säger. Jag vet att de är det i många andra sammanhang.

Jag vill gärna ha ett svar från Mikael Oscarsson om varför Kristdemokraterna inte kan stödja Sverigedemokraternas förslag när det gäller detta och kanske även verka inom Alliansen för att få med sig de andra partierna. Då hade vi kunnat få ett tillkännagivande. Kristdemokraterna har all möjlighet att inom Alliansens nätverk kunna få med kollegorna på ett sådant förslag.

Anf. 16 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Detta betänkande handlar om fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen. Som Björn Söder är fullt medveten om handlar det om en utökad insats för att utbilda förband inom bland annat sjukvård, detektering av improviserade sprängladdningar, hantering av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen och så vidare.

Vi är tillsammans med övriga allianspartier med i ett särskilt yttrande som handlar om att det behövs tydligare utvärdering, i likhet med det som skedde i Afghanistan, och tydligare målsättningar.

Björn Söder kan vara viss om att Kristdemokraterna fortsätter kampen för att vara en tydlig röst för de minoriteter som förföljs bara för att de är kristna och mot det folkmord som pågår.

Anf. 17 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Daish är en organisation som står för barbari och omänsklighet. Den måste bekämpas, och det är nödvändigt med en militär seger. Slutstriden har inletts i Mosul, och striderna har påbörjats i ar-Raqqa. Det är nödvändigt att Sverige ger sitt bidrag till den internationella koalitionen och deltar i det internationella arbetet för att bekämpa denna barbariska organisation.

Jag är stolt över att vi i dag kan presentera en fördubbling av det svenska bidraget. Detta har vuxit fram utifrån en diskussion med de andra i koalitionen om vad som just nu är de viktigaste insatserna. Det har från tid till annan bedömts på olika sätt. En tid ansåg man att sjukvårdsinsatser skulle vara av väsentlig betydelse från svensk sida. Nu har man kommit fram till – och det är det som propositionen handlar om – att insatsen ska fördubblas, med inriktning på kemiska, radiologiska och nukleära ämnen, där Sverige har en specialkompetens och kan bidra på ett utomordentligt sätt.

Sveriges engagemang när det gäller Irak är brett och långsiktigt. Vår Irakpolitik följer tre huvudspår. Det första är politiskt och syftar till att ge stöd till långsiktiga och hållbara politiska lösningar genom en inkluderande politisk process. FN har en särskilt central roll för att stödja det arbetet. Vi stödjer därför Unamis och UNDP:s ansträngningar för nationell försoning, genom både politiska och finansiella medel.

Det andra spåret i vårt stöd till Irak är bistånd. Sverige är en stor humanitär givare till Irak, och en ny femårig strategi för Irak med fokus på freds- och statsbyggande samt jämställdhet kommer att lanseras under andra halvan av 2017 och omfatta upp till 1 miljard kronor.

Det tredje, slutligen, är det militära spåret, som syftar till att bistå de irakiska försvarsstyrkorna och stå emot och slutligen besegra Daish. Folkrätten och mänskliga rättigheter är en integrerad del i vår insats, liksom FN:s säkerhetsråds resolution 1325.

Det är nödvändigt för det internationella samfundet att tillsammans besegra Daish. Detta måste ske militärt men kräver även en bredare ansats när det gäller insatserna samt att politiska grundorsaker till konflikten hanteras. Det internationella samfundet har ett ansvar för att bistå Irak med detta.

Återtaget territorium måste stabiliseras. På kort sikt innebär detta återuppbyggnad av infrastruktur och säkerställande av grundläggande samhällstjänster, inte minst för att möjliggöra återvändande för internflyktingar. På lång sikt krävs inkluderande politiska och ekonomiska reformer för att möjliggöra nationell försoning och förhindra att nya terroristgrupper växer fram eller att Daish får fäste på nytt.

Regeringen stöder, som jag tidigare sa, UNDP:s stabiliseringsfond, Funding Facility for Immediate Stabilization, för att bidra till återupp-

byggnad och möjliggöra för internflyktingar att återvända till befriade områden. Specifikt handlar stödet om grundläggande återuppbyggnad, infrastruktur, kapacitetsstöd, livsuppehälle samt försoning. Det irakiska ägarskapet betonas särskilt. År 2016 gavs 90 miljoner kronor, och 2015 gavs 35 miljoner kronor. Sverige verkar även för ökat EU-engagemang för långsiktiga stabiliseringsinsatser i Irak.

Sverige är en av de allra största givarna av icke öronmärkt stöd till FN:s humanitära organisationers kärnbudgetar. De flexibla kärnstöden tillåter humanitära aktörer att agera fort och effektivt för att möta humanitära behov i kriser som den i Irak.

Den största mottagaren av humanitärt kärnstöd från Sverige är FN:s flyktingorgan UNHCR, som mottar 750 miljoner kronor i svenskt kärnstöd i år. Detta gör Sverige till UNHCR:s enskilt största givare av kärnstöd. UNHCR spelar en central roll, inte bara för att ta hand om de många människor som tvingas på flykt av Daish utan även för att dessa ska kunna återvända hem när konflikten avslutas. Detta är alltså mycket viktigt. Vårt bidrag i dessa sammanhang är betydligt större och bredare än bara den militära insatsen.

Även stödet till UNDP:s stabiliseringsfond, som hittills uppgår till 125 miljoner kronor, bedöms vara viktigt för att hjälpa internflyktingar att återvända till sina hem. Internflyktingarnas säkra återvändande är beroende av att de kan erbjudas stöd och stabilitet. Insatser för att bygga upp grundläggande samhällsservice och infrastruktur i de områden som återtas är därmed viktiga och utgör ett komplement till det humanitära biståndet.

Sverige ger även betydande riktat humanitärt stöd till Irak genom Sida. Sedan 2014 har Sverige bistått Irak med mer än 400 miljoner kronor i humanitärt stöd. Bara under 2016 uppgick vårt humanitära stöd till över 200 miljoner kronor.

Vi jobbar alltså på ett brett fält med dessa frågor, och vi ser inte enögt på den militära insatsen. Det är inte lätt att hantera dessa svåra frågor; det finns inga enkla lösningar, oavsett vad vi kanske säger i Sveriges riksdag ibland. Jag vill betona att vi ger vårt bidrag och gör en bred insats, och vi försöker också vara med och hantera flyktingfrågor på plats.

Det militära läget på marken är just nu sådant att Daish har förlorat mer än 50 procent av det territorium man erövrat sedan 2014. De irakiska säkerhetsstyrkorna gör framsteg, och Daish har inte lyckats återerövra något territorium. I Mosul är nu den östra delen av staden befriad. Människor börjar återvända, och barn går återigen i skolan. Striderna i västra Mosul, som vi får betrakta som inringat, pågår och är i slutskedet.

Det är klart att mycket återstår att göra i dessa sammanhang och att koalitionen måste ha ett tydligt stöd. Vi står alltså nu inför en förlängning och en utökning av vårt bidrag när det gäller utbildningsinsatsen i Irak. Jag är stolt över det. Sverige kommer bland annat, som jag sa tidigare, att utbilda förbanden när det gäller kemiska ämnen och har internationellt en framträdande roll på detta område. Det är bra att vi kan bidra med den kompetensen.

När det sedan gäller förläggningen av förbandet är tanken att den nytillförda delen av vårt bidrag ska förläggas vid Al Asad-basen. Det finns ett behov av och en efterfrågan på utbildningsbidraget. Det gäller att från svensk sida vara öppen på ett flexibelt sätt så att den svenska styrkan kan

förläggas på olika ställen, och det är därför vi vill ha ett bredare mandat på denna punkt.

Genom att vi kan förlägga detta till Al Asad-basen nära Bagdad ökar effekten av det svenska bidraget, men det handlar alltså bara om utbildning. Den geografiska placeringen har ingen inverkan på mandatet. Den geografiska flexibiliteten innebär inte att vi lämnar norra Irak.

När det sedan gäller inrangerandet av det nya bidraget sker det naturligtvis i samförstånd och resonemang med den övriga koalitionen och är beroende av när olika rotationer sker förbandsvis på basen. Så det finns många praktiska aspekter på när man rangerar in och ut förband; jag vill ha detta klarlagt så att vi inte blir alltför principiella i den frågan.

Den internationella koalitionen har sedan hösten 2014 tränat ca 65 000 soldater och befäl inom de irakiska försvarsstyrkorna. Sverige har utbildat 900 personer sedan augusti 2015, enligt det riksdagsmandat som gäller. Det handlar om sjukvård, krigets lagar, folkrätt, strid i bebyggelse och de-tektering av improviserade sprängladdningar. Detta är kunskaper som har förmedlats och som man har haft mycket stor nytta av.

Vi måste ha klart för oss att detta är svåra uppdrag. Det är ett farligt område och en komplex situation, med många olika typer av säkerhetshot som har regionala förgreningar och implikationer. Det är därför väldigt viktigt att man i riksdagen, när man skickar ut män och kvinnor på denna typ av uppdrag, är tydlig med sitt entydiga stöd för detta – att man står upp för vad man har gjort och vad som är nödvändigt.

Jag vill också säga att jag, i olika internationella kontakter, på plats i Erbil i november 2015 och i kontakter som jag sedan dess från tid till annan har haft med den irakiska sidan, har fått klart för mig att man på olika sätt är väldigt nöjd med den svenska insatsen. Det har för mig varit en förmån att få besöka området och ta del av vad man säger från både den kurdiska och den irakiska sidan och också träffa det svenska förbandet. Det svenska förbandet är en uppskattad del av koalitionen hos den irakiska statens företrädare.

Jag delar uppfattningen att denna insats, precis som Afghanistaninsatsen, bör utvärderas och att en sammanställning av de erfarenheter som kan dras ska lämnas till riksdagen i en rapport. Det är över huvud taget inte en kontroversiell fråga. Sedan kan man diskutera en lämplig tidpunkt. Jag vet inte om ett och halvt års insats är det optimala tidsspannet för att göra utvärderingen. Men den frågan kan övervägas, och jag är öppen för resonemang på den punkten. Det är i alla fall viktigt att dra slutsatser av det vi har varit med om för att vi på olika sätt ska kunna ta med oss dem i en framtid i andra insatser så att vi hela tiden kan bli bättre.

Det finns en oerhört viktig sak att säga. Vi får med oss ett för svensk försvarsmakt viktigt erfarenhetskapital när vi deltar i olika typer av internationella operationer. Även om fokus är nationellt försvar har den kompetens som skapas i praktiken från internationella operationer en direkt positiv effekt på svensk försvarsförmåga. Det är min bestämda uppfattning.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

Prot. 2016/17:121
8 juni

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
militära utbildnings-
insatsen i Irak*

§ 7 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2016/17:UFöU3
Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali
(prop. 2016/17:128)
föredrogs.

Anf. 18 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Ett fredsavtal skrevs under i Mali sommaren 2015. Nu genomförs avtalet med stöd av FN:s stabiliseringsinsats Minusma. Det svenska förbandet har en central och viktig roll i denna fredsprocess. Men det är tyvärr en långsam process. I och med detta är det viktigare än någonsin att FN finns på plats, att Sverige finns på plats, för att stötta och bistå. Detta är inte heller ett enkelt uppdrag. Precis som kom fram i debatten om Irak är det fråga om en komplex situation med stora säkerhetshot, många regionala förgreningar och oförutsedda händelser.

Vi har under det senaste året sett hur Minusma har utsatts för attacker. Under våren har det varit fyra attacker med indirekt eld mot supercampen och den svenska campen i Timbuktu. Attacken den 3 maj resulterade i en lätt sårad svensk soldat. Tyvärr resulterade attacken också i ett flertal sårade kamrater på supercampen och en stupad nigeriansk soldat.

Det svenska förbandet har visat på ett mycket gott föregångsmannaskap under och efter attackerna. Det svenska förbandet har omedelbart reagerat och inte visat på några tecken på att ge efter för terroristernas hot. Det är också därför det är viktigt att vi finns på plats. Det svenska förbandet ingjuter förtroende bland våra internationella kollegor när det tydligt visar att det inte ger sig eller ger efter. Attackerna har också visat att det svenska förbandet är rätt övat och utbildat samt att rätt förmågor finns på plats i form av sjukvård och resurser för utredning av attackerna.

Bilden av och ryktet om det svenska bidraget i Mali är vida känt. I oktober förra året hade jag förmånen att ta emot Malis försvarsminister, numera landets premiärminister. Han kände väl till vad det svenska förbandet i Timbuktu stod för. Svenska staten är alltså uppskattad av både FN och den maliska statens företrädare.

Jag har i många olika sammanhang på försvarsministermöten om så kallade UN peacekeeping operations i FN:s högkvarter i New York och i direkta kontakter med maliska företrädare haft mycket konstruktiva diskussioner om vad det svenska bidraget egentligen innebär. Det har varit mycket konstruktiva diskussioner där det har framkommit att Sverige tillför FN-systemet en ny kompetens när det gäller underrättelsemöjligheter. Arbetet innebär ett särskilt förtroende för oss i förhållande till FN. Det är kompetenser som FN-systemet tidigare har saknat.

Det svenska förbandsbidraget är en viktig del i att bygga upp FN:s kompetens på underrättelseområdet. Det är få länder inom FN-systemet som har möjlighet att medverka med så avancerade förband som Sverige. Därför blir vårt bidrag en viktig del i den samlade helheten.

Det har föreslagits att det svenska bidraget under normala omständigheter ska fortsätta att uppgå till ungefär 320 personer och omfatta ett underrättelsekompani, ett så kallat ISR-kompani, intelligence, surveillance and reconnaissance, med tillhörande stabs- och logistikfunktion.

Det svenska underrättelsebidraget har till uppgift att förse Minusma med kvalificerade underrättelser som syftar till att uppfylla säkerhetsrådets mandat och stödja fredsprocessen. Genom vårt underrättelsebidrag kan Sverige både utveckla FN:s underrättelseförmåga och även bidra med erfarenheter till andra länder.

Utöver vårt underrättelsebidrag föreslås också ett tidsbegränsat bidrag med taktiskt transportflyg till insatsen i form av en TP 84 med tillhörande personal för drift och underhåll. Till bidraget hör också en vaktstyrka. Det totala personalbidraget kopplat till flygtransportförmågan omfattar 60 personer.

Bidraget genomförs som ett gemensamt rotationsbidrag tillsammans med Norge, Danmark, Belgien och Portugal. Målet med det gemensamma bidraget är att kunna förse insatsen med en långsiktig transportkapacitet. Alla ni som har besökt insatsen på plats vet hur viktig kapaciteten är. Avstånden är långa, och terrängen är utmanande. Enligt planeringen kommer den delen av stödet att pågå under perioden november 2017 till april 2018.

Fru talman! Det svenska förbandet verkar i en komplex miljö med många aktörer i ett extremt klimat och ett område med bristfällig infrastruktur. Det har inneburit viktiga erfarenheter för förbandet och bidragit till att utveckla dess egen förmåga. Det är något som vi vill bygga vidare på. En förbättrad förmåga att agera tillsammans med andra länder och organisationer är en viktig aspekt.

I över 60 år har de blå hjälmarna bidragit till en fredligare och säkrare värld. Jag vill tacka de soldater och officerare som med stor professionalism och stort mod ovillkorligt arbetar med att skapa säkerhet och stabilitet. Jag vill också passa på att vända mitt tack till alla anhöriga som stöttat våra soldater på hemmaplan. Utan de anhörigas outtröttliga insats är våra soldaters insatser inte möjliga.

Det var en fin upplevelse att besöka förbandet i Mali, men det har också varit fina upplevelser att möta de soldater som kommer hem efter avslutad tjänstgöring, delta i olika medaljeringar och uppfatta deras stolthet över genomfört uppdrag.

Det är viktigt att Sverige finns med i dessa sammanhang och att Sverige bidrar till fred och stabilitet på olika områden runt om på jorden. FN:s Minusmaoperation är avgörande för stabiliteten i Mali. Vi ska vara stolta över de goda omdömen som våra förband har fått från Malis regering och FN på plats och i högkvarteret i New York.

Anf. 19 LENA ASPLUND (M):

Fru talman! Sverige och svenska soldater är uppskattade aktörer i internationella insatser. Det stämmer bra eftersom våra soldater är i toppklass.

I dag finns strax under 400 svenskar i internationella militära insatser, varav Maliinsatsen, Minusma, är den överlägset största med strax under 260 soldater.

Under december 2014 började personal ur det svenska underrättelseförbandet 01 anlända till den blivande campen utanför Timbuktu. Då hade den av Ing 2 uppsatta etableringsstyrkan Mali 00 arbetat med att bygga campen sedan november samma år. Nu har Mali 06 från I 19 i Boden och Arvidsjaur precis tagit över, så det har varit lite rotation.

I detta betänkande, *Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali*, förlänger vi insatsen ytterligare ett år till den sista juni 2018. Under ett halvår med start i slutet av 2017 utökas även styrkan med 60 personer och ett transportplan, TP 84 Hercules, för att bidra med flygtransporter i Mali. Jag håller med försvarsministern om att flygkapaciteten är viktig – det är ett stort land, och det är långt. Vi som var i Mali för ett tag sedan flög, och jag hade gärna flugit med ett svenskt Herculesplan.

Av det svenska bidraget i Mali är majoriteten placerad i Timbuktu, där huvuduppgiften i insatsen är av underrättelsekaraktär. I det svenska förbandet ingår även en sjukvårdsenhet, en analysenhet samt drift och underhåll.

Fru talman! Det hävdas att detta är den farligaste FN-insatsen sedan den i Kongo på 60-talet, och säkerhetsläget i norra och mellersta Mali har förvarrats ordentligt sedan 2016. I november 2016 hade 75 FN-soldater dödats i Mali sedan insatsens början 2013. Svenskarna med sin betydligt bättre utrustning och kanske även utbildning har tack och lov varit förskonade.

Fru talman! Dock inträffade den 3 maj i år en attack i anslutning till den svenska campen i Timbuktu. Som tur var skadades bara en soldat, och det relativt lindrigt. Det kunde ha gått mycket värre. Däremot gick det, som försvarsministern nämnde, lite sämre för campen bredvid. I förra veckan skedde ytterligare en attack, då mot den så kallade supercampen. Då klarade sig Sveriges camp utan några skador. Vi kan bara konstatera att läget är spänt.

Fru talman! Veckan före attacken på campen i maj var vi, några riksdagsledamöter från försvars- och utrikesutskottet, på besök i Mali. Vi var i Timbuktu och fick en bra bild av situationen samtidigt som vi på plats kunde känna av det svåra uppdrag våra soldater har.

Timbuktu är en av världens varmaste platser, så bara det är en utmaning. Att i runt 50 graders värme bära tung skyddsutrustning är inget man kan betrakta som en walk in the park. När vi var där och åkte ut på patrull hade vi på oss skyddsväst, som väger ungefär 12 kilo, och hjälm. Jag kan berätta att det räckte. Våra soldater har betydligt mer utrustning på sig.

Att åka på patrull är en utmaning i sig, då det är väldigt ont om vägar. Mycket av transporterna går över sand och sanddynor – Timbuktu ligger i södra Sahara. Det är inte sällan man kör fast i sanddynorna och måste gräva loss Galten, som är det fordon man transporterar sig i. Det jag märkte under den tur jag åkte med på var att man hade lärt sig att ”läsa” sanddynorna relativt väl och kunde undvika de värsta ställena med lös sand. Nu är det upp till Mali 06 att lära sig samma sak.

På den svenska campen i Timbuktu har vi också en mycket bra sjukvårdsenhet. Den fungerar som allt från vårdcentral till enhet för avancerad kirurgi. Utmaningen för sjukvårdsenheten består i att kunna bemanna den med kompetent personal. Det löses i dagsläget med att man har kortare rotationer. Ett tag lånade vi även in läkare från Finland.

Den springande punkten är dock inte sjukvården utan hur eventuellt skadade soldater snabbt ska få vård. Jag har allt sedan vår första styrka kom på plats legat på i frågan om Medevac, det vill säga medicinsk evakuering. Till detta behöver man helikoptrar. Det var en bidragande orsak till att vi köpte in helikopter 16 Black Hawk till Afghanistan.

Nu är detta en FN-insats och följaktligen något som FN ska stå för. Det har varit många turer i frågan, från inga helikoptrar till helikoptrar som bara kunnat flyga dagtid och så vidare. Nu finns det helikoptrar, två om jag är rätt underrättad, som står på Timbuktus flygplats. Vi såg några helikoptrar där; jag utgår från att det var de. Problemet som finns i dagsläget – och tyvärr nog kommer att finnas kvar framöver – är FN-byråkratin. Att rekvirera en helikopter tar i bästa fall några timmar och i sämsta fall flera dagar. Det är inte tillfredsställande.

På grund av att Medevac-situationen ser ut som den gör är patrullernas aktionsradie starkt begränsad till max två timmar från campen. Som jag nämnde tidigare är det inte direkt några motorvägar man har att transportera sig på, så alla kan räkna ut att man inte kommer så väldigt långt från campen.

Ska man patrullera längre bort måste ett så kallat FST, forward surgical team, följa med. Det är ett minisjukhus som lastas på två släpvagnar bakom Galtarna. FST, alltså forward surgical team, består av ett tält med möjlighet till kirurgiska ingrepp och allt som följer med det. Det är alltså avancerat, det man tar med ut. Alla kan räkna ut att det är både personalkrävande och komplicerat.

Fru talman! Jag vill passa på att nämna de soldater inom vårt bidrag som vi har placerade i Bamako. De har en logistikfunktion och ser till att campen i Timbuktu får alla förnödenheter som behövs – ett väl så viktigt arbete som många gånger lätt glöms bort.

Fru talman! Vi moderater står givetvis bakom propositionen och deltagandet i den FN-ledda insatsen i Mali. Vi har dock en reservation tillsammans med de övriga allianspartierna och Vänsterpartiet som gäller utvärderingen av insatsen.

Vi vidhåller att den svenska insatsen inom ramen för Minusma bör utvärderas och löpande analyseras, särskilt med tanke på att regeringen aviserar att det svenska styrkebidraget till Minusmainsatsen ska vara långsiktigt. En väl genomförd analys kan ge viktiga lärdomar inför framtida engagemang när det gäller till exempel styrning, civil–militär samverkan, samverkan med mottagarlandets myndigheter, effekter för svensk kompetens och förmåga samt resultat på samhällsnivå i mottagarlandet.

En förutsättning för att kunna genomföra en utvärdering är att uppföljbara mål formuleras. En stor utvärdering av den svenska insatsen i Afghanistan har nyss lagts fram. Där framkommer det bland annat att en del mål var orealistiskt satta. Vi anser därför att regeringen snarast bör formulera nationella uppföljbara mål för den svenska insatsen samt redogöra för hur man avser att utvärdera dessa mål.

Jag vill avslutningsvis passa på att tacka Mali 05 för besöket som vi gjorde där nere – det var väldigt lärorikt och gav oss mycket – och önska Mali 06 lycka till. Ta hand om er!

Med detta vill jag yrka bifall till reservation 1.

Anf. 20 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Fru talman! Det jag tänker säga är en sak jag hade tänkt beröra redan i mitt inledningsanförande.

Vi kommer att återkomma från regeringens sida i utvärderingsfrågan och följa upp det här resonemanget och det tillkännagivande som finns i riksdagen när det gäller den delen. Vi återkommer alltså på den punkten. Jag har noterat att den typen av önskemål finns.

Det här med målformuleringar är alltid en intressant fråga. Man kan väl säga så här: Om man har en övergripande kapp är målet för den svenska insatsen att bidra till att uppfylla Minusmas mandat enligt säkerhetsrådets resolution och därigenom bidra till förbättrad säkerhet i Mali samt till att understödja långsiktigt hållbara lösningar av krisen i landet. Där ingår den svenska styrkan som en del i en större helhet, och vår specifika uppgift är att leverera ett underrättelsebidrag till den samlade insatsen. Det är väl någonstans i det härade man måste röra sig när man formulerar de här sakerna.

När det gäller sjukvårdsinsatsen som återkommande har diskuterats vet jag inte hur många gånger jag har tagit upp detta i olika varianter med FN och dess representanter. Senast i samband med min resa till USA tog jag upp det med FN:s representanter. Men vi kan också notera att det just nu finns en civil kontraktör som även har förmåga att flyga i mörker. Vi har alltså inga delade meningar om det här.

Sedan är det inte enkelt att alltid klara ut allt med omedelbar verkan i förhållande till FN. Det är nog ett problem som alla ministrar har upplevt i en eller annan form.

Anf. 21 LENA ASPLUND (M) replik:

Fru talman! Det hade varit klädsamt om det här med utvärdering hade kommit upp i det sammansatta utskottet. Då hade vi säkert kunnat komma överens om en bra skrivning, och i så fall hade vi kunnat ha ett mer eller mindre rent betänkande. Det finns ju ingen anledning till att vi ska ha reservationer om de inte behövs. Vi reserverar oss inte för själva reserverandets skull utan för att komma framåt. Men det är bra att det kommer någonting. Då har det hänt något. Det är jättebra.

Jag håller med försvarsministern om att det är viktigt att man har realistiskt satta mål. Vi hade för ett tag sedan Afghanistanutredaren Tone Tingsgård hos oss i utskottet med en väldigt bra dragning. Jag är väldigt glad att hon kom dit – vi fick en helt annan syn på detta än vad man har getts medialt. Det är lite tråkigt med den mediala bilden, tycker jag. Vår insats i Afghanistan har varit viktig, och våra soldater har gjort ett väldigt bra arbete, men det har framstått som att det inte riktigt var så. Vissa målformuleringar var dock lite fel gjorda, och det är viktigt att man gör rätt.

När det gäller Medevac: De här helikoptrarna kan flyga i mörker, men kruzet är att det tar sådan tid. Det berättas att någon soldat hade skadats någonstans och att det hade tagit flera timmar innan man fick fram en helikopter. Det är inte tillfredsställande. När vi diskuterar traumavård här i Sverige pratar vi om ”the golden hour”. Det är lika viktigt med ”the golden hour” oavsett om man är i Malis öken eller om man är på vägarna runt Sollefteå. Men ligg på, absolut! Man måste göra någonting åt byråkratin, så att man kan använda helikoptrar. De borde kanske kunna användas till annat också, inte bara till Medevac-förmåga.

Anf. 22 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Fru talman! Vi kan konstatera att vi är överens om det här med Medevac och sjukvårdsdelen och att vi jobbar för samma sak. Sedan kanske det är så att vi möter samma typ av problem och hinder också. Vi ska göra vad vi kan, och vi har verkligen försökt stöta på i den här frågan på olika sätt.

Jag har sagt vad jag behövde säga om utvärderingsfrågorna. Regeringen avser att återkomma i det sammanhanget. Jag förutsätter att man gör detta på ett relevant och bra sätt.

Anf. 23 LENA ASPLUND (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är bra. Det är viktigt att en stor del av majoriteten i Sveriges riksdag är överens om sådana här insatser och över huvud taget när det gäller försvars- och utrikesfrågor. Det är en styrka att vi är det. Jag tror på dig, försvarsministern, men jag kan komma att ligga på igen, som du förstår.

Anf. 24 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Vi sverigedemokrater ser FN som det primära samarbetsorganet för att hantera konflikter och värna fred och säkerhet i vår värld. En grundläggande förutsättning för internationella insatser ska vara ett tydligt mandat från FN:s säkerhetsråd. Därför är vi också positiva till att förlänga den svenska insatsen i Mali.

När vi i riksdagen beslutar att skicka svenska soldater utomlands tar vi också ett stort ansvar för deras liv. Därför måste det ställas höga krav på att FN kan organisera sådana här insatser och leva upp till de krav som måste ställas. Annars riskerar FN att förlora sin roll. Det blir då svårt för oss som är positiva till FN-ledda insatser att motivera varför vi ska skicka svenska soldater till dessa insatser.

I fallet Mali känner vi alla till problemen med Medevacen. Här menar vi att regeringen måste trycka på för att FN ska fungera bättre i sina insatser framdeles.

Fru talman! Det är även av vikt att insatserna har tydliga mål och en genomtänkt strategi för att insatsen ska kunna bidra till fred och stabilitet, men också att vi på ett ordentligt sätt kan utvärdera våra egna insatser.

När regeringens proposition 2015/16:119 förra året behandlades i riksdagen ställde sig riksdagen bakom det som anfördes av det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet om behovet av att utvärdera och löpande analysera den insats som Sverige genomför i Mali. Utskottet hade då fått information om att Försvarsmakten fortlöpande utvärderar samtliga insatser, såväl nationella som internationella.

Utskottet menade att en väl genomförd analys kan ge viktiga lärdomar inför framtida engagemang när det gäller exempelvis styrning, civil-militär samverkan, samverkan med mottagarlandets myndigheter, effekter för svensk kompetens och förmåga samt resultat på samhällslevelig nivå i mottagarlandet. En förutsättning för att kunna genomföra en utvärdering är att konkreta och uppföljbara mål formulerats för den svenska insatsen. Utskottet gjorde bedömningen att det mål som anges i propositionen inte var tillräckligt för detta ändamål samt noterade att regeringen i propositionen aviserade att man avsåg att återkomma till riksdagen med förslag om nya svenska bidrag till Minusma och att regeringen i detta sammanhang borde

formulera uppföljbara mål för den svenska insatsen och ange hur man avser att utvärdera den mot de uppställda målen.

I proposition 2016/17:128, som utskottet nu behandlat, skriver regeringen: ”Målen för Sveriges deltagande i insatsen är att bidra till att uppfylla MINUSMA:s mandat enligt säkerhetsrådets resolution och därigenom bidra till förbättrad säkerhet i Mali, till att Malis regering återfår kontroll över hela landet och till att understödja långsiktigt hållbara lösningar på krisen i landet.” Ingenstans står det dock att regeringen i enlighet med tidigare riksdagsbeslut ämnar utvärdera och löpande analysera insatsen efter uppföljbara mål.

Fru talman! Vi sverigedemokrater anser att det, liksom vid andra internationella insatser, bör göras en ordentlig utvärdering och uppföljning av deltagandet och att riksdagen bör få ta del av en sammanställning av erfarenheter som hittills gjorts av den svenska insatsen genom en återrapport. I utskottet var vi därför beredda att stödja den borgerliga motionen om att regeringen senast i september 2017 bör återkomma och fastställa konkreta nationella mål för att kunna utvärdera de insatser som Sverige genomför i Mali.

Vi anser att utskottsbetänkanden om svenska utlandsinsatser bör ha ett generellt krav om tydliga konkreta mål som kan följas upp och utvärderas. Men vi kunde konstatera att utskottsmajoriteten, däribland de borgerliga partierna, inte ansåg detta i ett betänkande om den svenska insatsen i Irak som vi debatterat tidigare i dag. De borgerliga partierna, som missat att kräva detta i en egen motion, ville inte stödja vårt yrkande.

Vi ansåg att båda betänkandena bör ha samma inriktning vad gäller krav på mål och utvärdering. Därmed valde vi att inte stödja de borgerliga partiernas yrkande. I stället konstaterar vi, liksom utskottsmajoriteten, dels att regeringen i skrivelse 2016/17:75, *Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2016*, uppgett att berört tillkännagivande ännu inte har slutbehandlats, dels att utvärderaren till Afghanistaninsatsen föreslagit att en särskild funktion inom Regeringskansliet bör inrättas och få ansvar för att utarbeta förslag till en strategi för kommande internationella insatser samt att den övergripande strategin bör ange målsättningar, tidslinjer och arbets- och ansvarsfördelningen för de olika delarna av den svenska insatsen.

Jag kan, fru talman, bara beklaga att de borgerliga partierna sitter kvar i sandlådan och att prestige går före att få igenom sin egen politik. Vi har sett detta i så många andra sammanhang denna mandatperiod att jag inte längre förvånas, även om jag hoppats att det skulle förändras. Men det förtjänar i alla fall att lyftas fram och åskådliggöras inför väljarna. Med anledning av just detta har vi lämnat ett särskilt yttrande i betänkandet.

Fru talman! Vi har föreslagit att Sverige ska se över vilka förstärkningar av de humanitära insatserna i Mali som är relevanta för att medverka till en minskning av påfrestningarna för den civila befolkningen. Under 2017 kommer 620 000 barn i regionen att vara i behov av nutritionsbehandling. Särskilt drabbad är regionen Timbuktu, där 17 ½ procent av befolkningen lider av akut undernäring. År 2015 uppgick det humanitära stödet till 64,7 miljoner kronor och 2016 till 62 miljoner kronor, detta trots att behovet av humanitärt stöd ökat enligt FN:s statistik. Enligt FN är i dag ca 3,7 miljoner människor i Mali drabbade av livsmedelsbrist och i behov av

humanitärt stöd, vilket nästan är en fördubbling jämfört med förra gången denna fråga var uppe för behandling i riksdagen.

Jag vill därför yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation nr 2. Samtidigt vill jag passa på att rikta ett stort tack till alla våra duktiga soldater som tjänstgör eller har tjänstgjort i Mali. Ett varmt tack för era värdefulla insatser!

I detta anförande instämde Mikael Jansson (SD).

Anf. 25 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 1.

Mycket har framförts om vikten av den här insatsen och av att den görs med fokus på att nå långsiktiga resultat och att stabilisera området, inte minst för att få fred och säkerhet. Det här är en viktig insats som vi står bakom, och vi vill arbeta för att den ska få så stor effekt som möjligt. Vi deltar i Europasamarbete med insatser, liksom i FN-arbete, och gör samlade insatser för att nå så bra resultat som möjligt.

Jag hyser beundran för och tacksamhet mot dem som har tjänstgjort i tidigare insatser, dem som tjänstgör i den nuvarande insatsen och dem som kommer att tjänstgöra i kommande insatser och förbereder sig inför dessa tuffa uppdrag. Det handlar om att samverka med andra och att också ta de situationer som möter våra utsända på största allvar. Det är en krävande miljö. Det är en av de tuffaste, som vi också har hört berättas av dem av våra utskottskollegor som har besökt insatsen på plats i Afrika. Det är värme, och det är en hög konfliktnivå med terrorattacker och attentat som påverkar operationerna.

Detta blir det fjärde riksdagsbeslutet om en förlängning av mandatet för insatsens arbete. När vi förra året diskuterade och tog beslut om insatsens fortsättning gjorde riksdagen två tillkännagivanden. Det ena handlade om uppföljbara mål för att kunna utvärdera de insatser som Sverige gör inom ramen för Minusma. Det andra handlade om nödvändiga initiativ för att säkerställa att det finns tillräcklig tillgång till medicinsk evakuering inom ramen för insatsen.

Regeringen kommenterar och uppger att dessa skrivelser fortfarande bereds inom Regeringskansliet. Vi kan väl bara konstatera att beredningen har pågått under hela det innevarande året. Man kan ställa frågan hur lång tid som egentligen behövs för att behandla denna typ av tillkännagivanden i en sådan viktig insats. Man bör också poängtera hur viktigt det är att det återkopplas till riksdagen och att man utvecklar arbetet.

Centerpartiet står tillsammans med flera andra partier i riksdagen kvar vid uppfattningen att den svenska insatsen inom ramen för Minusma bör utvärderas och löpande analyseras, särskilt med tanke på att det är en insats som uppges bli långsiktig. En förutsättning för att kunna genomföra en utvärdering är att konkreta och nationella uppföljbara mål för den svenska insatsen formuleras. Det är en viktig utgångspunkt inte bara för riksdagens arbete utan för all offentlig verksamhet att vi ska kunna ha så precisa och konkreta målsättningar som möjligt för att kunna nå bästa möjliga resultat och också återkoppla till den resurs som avsätts i samband med en insats.

Prot. 2016/17:121
8 juni

*Svenskt deltagande i
Förenta nationernas
stabiliseringsinsats i
Mali*

Vi har tagit del av utvärderingen av Afghanistaninsatsen. Liksom i den tidigare debatten om Irak handlar det också här om att det finns en övergripande strategi för hela engagemanget, i det här fallet i Mali.

En huvuduppgift för det svenska bidraget är att leverera relevanta och efterfrågade underrättelseoperationer till insatsens underrättelseenhet och ledning. Mali är ett av världens fattigaste länder. Vi utgår från och hoppas att våra svenska insatser får önskad effekt och också kan bidra till en stabilitet i området. Jag tycker att det är positivt med utvecklingen med både flygtransportbidrag och det starka engagemang som präglar våra utsända i insatsen.

Jag vill också instämma i det varma tacket till alla berörda och engagerade som deltar och kommer att delta i denna viktiga insats.

Anf. 26 STIG HENRIKSSON (V):

Fru talman! Propositionen handlar om Mali, men jag ska börja med att tala om Afghanistanutredningens slutsatser. Säkerhetsläget i Afghanistan i dag, konstaterar man, är nedslående. De afghanska säkerhetsstyrkorna uppvisar betydande brister. De svenska militära insatserna har inte lyckats bidra till hållbar säkerhet. Utredningens slutsats är att det övergripande sett föreligger en mycket bristfällig måluppfyllnad för det svenska engagemanget i Afghanistan under tiden 2002–2014.

Det mesta gick dåligt eller inte alls, med ett undantag. Utredningen bedömer nämligen att det föreligger en tillfredsställande måluppfyllnad när det gäller Sveriges trovärdighet och förmåga som deltagare i internationella militära insatser. Samarbetet mellan Nato och Sverige som partnerland utvecklades. Jag hoppas att det bärande motivet för insatsen inte var att vara duktiga inför Nato.

Nåväl, det blev alltså ett sämre säkerhetsläge för den afghanska befolkningen efter insatsen – allt till priset av 18,2 eller möjligen 27,5 miljarder kronor; spannet är ganska stort. Resultatet blev sex döda svenskar och fortfarande i den dag som är ett okänt antal döda afghaner. Det är en delmängd av de 25 000 som dött bara de senaste åtta åren, varav 11 500 dog 2016. Av dem var 3 500 barn.

Varför pratar jag då om Afghanistan? Jo, det är mot denna bakgrund som jag yrkat bifall till Alliansens reservation nr 1, som gäller mål och utvärdering. Jag ska dock erkänna att det också i propositionen finns skrivningar i rätt riktning, men de ansåg inte utskottet var till fyllest när de dök upp vid den förra propositionen. Vi borde väl vara överens om att det gäller även nu?

En förutsättning för att kunna genomföra en utvärdering är att man först har uppställt relativt konkreta och för vår del nationella och uppföljbara mål. De får gärna vara tidssatta. Det bör formuleras för den svenska insatsen. Utvärderingen av Afghanistankriget visar också på vikten av att tidigt fastställa en övergripande strategi som gäller hela engagemanget. Där bör man gärna också ha en tanke om exit.

Mot bakgrund av vad vi lärt oss bör regeringen snarast formulera dessa mål för just Maliinsatsen och berätta hur man avser att utvärdera insatsen i förhållande till målen. Detta är ju viktigt för oss som fattar beslut.

Det är också viktigt för de soldater som på vårt uppdrag riskerar sina liv under ganska tuffa förhållanden i Mali. Ett stort tack till dem och till andra deltagande i olika missioner som vi i dag debatterar!

Detta säger jag då vi i grunden stöder den svenska insatsen i Mali, som blivit nödvändig inte minst på grund av Natoinsatsen i Libyen som satte hela regionen i brand.

Anf. 27 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Jag kunde på grund av tidsbrist inte i den tidigare debatten bemöta Stig Henrikssons utfall mot Sveriges olika internationella insatser de senaste 15–20 åren. Han hävdar att resultaten i fråga om Afghanistan och Libyen snarare blev försämringar än förbättringar. Det kan man naturligtvis diskutera. Det finns tecken som tyder på båda dessa utfall.

Men det som är alternativet, som är det som Stig Henriksson tycks förespråka framför ett internationellt engagemang för freden, är att Sverige som land ska stå och titta på när Muammar Gaddafi låter sitt artilleri skjuta rakt in i civila sjukhus i Benghazi. Det kan väl ändå aldrig vara ett alternativ? Det är väl vår plikt att försöka bidra och försöka göra situationen bättre och mer human?

Sverigedemokraterna röstade inte heller på sin politik i det sammansatta utskottet. Det är precis som Björn Söder säger: Han var beredd att stödja Alliansens reservation i det här betänkandet, men eftersom Alliansen inte var beredd att stödja hans reservation när det gällde Irak avstod han från detta. Han röstade alltså inte på sin politik. Frågan, fru talman, är: Vem är det som sitter i sandlådan med hink och spade?

Det är viktigt med nationella, utvärderbara mål för insatser. Särskilt viktigt är det när dessa insatser är långsiktiga och dessutom i hög grad dödliga. Insatsen i Mali är den dödligaste FN-insatsen någonsin.

Vi har nu hört försvarsministern under några års tid prata om sin kommunikation med både Ladsous och numera Lacroix beträffande helikoptrarnas vara och möjligheterna till Medevac. Och i skenet av vårens fyra granatattacker mot den så kallade supercampen i Timbuktu börjar jag nu ställa mig frågan: När är det tid för Sverige att, i likhet med i Afghanistan, tillföra denna viktiga resurs självt?

Det brukade heta i Afghanistan att Gud är svensk och att svenskarna har en enorm tur i alla sammanhang. Men tyvärr kan olyckan vara framme. Om det landar en 12 centimeters granat i ett svenskt förläggingsområde kan utgången bli synnerligen allvarlig och kritiken mot insatsen fruktansvärd. Min fråga till försvarsministern är därför: Vid vilken tidpunkt är regeringen beredd att överväga att vi tillför egna Medevac-helikoptrar, precis som i Afghanistan?

Flera har i dag tackat de män och kvinnor som gör insatser internationellt. Även jag vill göra detta. Dessvärre har jag inte möjlighet att delta vid medaljeringsceremonin i Lund nästa fredag, eftersom jag har en interpellationsdebatt med försvarsministern.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 1.
(forts. § 9)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.51 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 8 Frågestund

Anf. 28 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av utbildningsminister Gustav Fridolin, försvarsminister Peter Hultqvist, statsrådet Åsa Regnér och statsrådet Ardalan Shekarabi.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Utbildningsminister Gustav Fridolin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Betygsöverenskommelsen

Anf. 29 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Vi behöver göra mycket för att stärka svensk skola, och under hösten 2015 startade vi moderater Skolinitiativet, som har bestått av forskare, företagare, innovatörer och skolledare. Alla har med sin expertis bidragit med värdefulla kunskaper om hur fler kan lära sig mer i skolan.

På SvD Debatt i dag föreslår vi också mer undervisningstid, en nolltolerans mot dåliga skolor och framför allt en förlängd skolplikt för våra nyanlända elever.

Den förra alliansregeringens fokus på kunskap med nationella prov, en tydligare skollag och betyg från årskurs 6 har varit avgörande för att stärka elevernas kunskaper. Det har bekräftats i PISA, Timss och också i Skolverkets utvärdering av betyg i årskurs 6. Utvärderingen slår fast att tidigare betyg har lett till mycket positiva saker, och därför är vi väldigt bekymrade över regeringens sätt att hantera betygsöverenskommelsen.

Min fråga till statsrådet Gustav Fridolin är därför: Vad avser statsrådet att göra för att rädda betygsförsöket så att det går att dra bättre och mer underbyggda slutsatser av försöket?

Anf. 30 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack, Camilla Waltersson Grönvall, för frågan! Ja, vi måste se till att alla elever får den tid de behöver med lärare och att lärare har tid för sitt uppdrag. Det är därför vi fokuserar på att investera i skolan. Under de borgerliga åren skars nästan 10 000 medarbetare bort från svensk skola. Det är såklart tuffast för de elever som behöver skolan och tid med lärarna allra mest. De senaste åren har 20 000 nya medarbetare anställts i svensk skola, och det är bra.

Det är sant att vi och de borgerliga partierna gjort en uppgörelse om betyg. Uppgörelsen innebär att man på skolor där det finns intresse från lärarkåren och rektor skulle ha möjlighet att prova att ha betyg och inte individuella utvecklingsplaner i årskurs 4 och 5.

Det var tydligt i överenskommelsen att detta måste bygga på frivillighet, att inga lärare som inte tror på att prova tidigare betyg, betyg på tio-åringar, skulle ha möjlighet att göra det. Vi satte också en gräns vid högst 100 skolor. När ansökningstiden gick ut hade tolv skolor ansökt om att delta.

Anf. 31 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! För oss moderater är ingångna överenskommelser väldigt viktiga. Redan från allra första början fattades det beslut i S- och MP-styrda kommuner om att tydligt signalera att man inte skulle delta i detta.

Man har också lagt till ytterligare jämförelser med estetiska läroprocesser, något som inte alls ingick i överenskommelsen. Man har även gjort ansökningstiden absolut kortast möjlig under en tid då vi vet att skolan har det tufft.

Finns det något intresse från statsrådet att rädda det här, och vad avser statsrådet att göra?

Anf. 32 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag möter gärna utbildningsutskottet för att diskutera vidare hur försöket ska utvecklas och utvärderas.

Det Camilla Waltersson Grönvall säger stämmer dock inte. Det är tolv skolor som har ansökt. Två av dem är kommunala – en skola i en kommun som är rödgrönt styrd och en skola i en kommun som är styrd av allianspartierna. Det har byggts på att det finns intresse på de skolorna.

För oss har det varit avgörande. Ska man prova att använda tidigare betyg ska det finnas intresse bland lärare och också gärna föräldrar och elever för att prova detta. Det ska inte vara någonting man påtvingas.

Ett svenskt undantag från anslutning till EMU

Anf. 33 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Förra veckan klagade EU-kommissionen genom ekonomikommissionären Pierre Moscovici att EU-kommissionen vill att alla medlemsländerna ansluter sig till EMU och euron, vilket inte bara leder till en förlorad nationell penningpolitik utan även inom en snar framtid kommer att betyda en gemensam statlig skuldsättning och en gemensam a-kassefond med andra EU-länder.

Till detta sa även Moscovici att det finns en skyldighet för alla medlemsländer utom Danmark att ansluta sig till EMU och euron, även om det inte finns en bortre tidsgräns.

Jag vill därför fråga lämpligt statsråd när regeringen tänker göra som Danmark och kräva ett svenskt permanent undantag från att ansluta oss till EMU.

Jag vill också fråga om regeringen, om man mot förmodan blir återvald, vill avge ett vallöfte om att fullt ut försvara utslaget i den svenska folkomröstningen om EMU.

Anf. 34 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack, Johnny Skalin, för frågan! Regeringen är mycket tydlig: Det är svenska folket som avgör om vi vill ingå i tredje steget i EMU. Svenska folket har röstat nej till att ingå i tredje steget i EMU, och detta finns det också respekt för bland övriga EU-länder och EU:s institutioner.

Vad gäller frågan om ett formellt undantag i fördragen är en fördragsförhandling inte på bordet i dag. Det ska ju bygga på att man förhandlar fördraget om något sådant skulle kunna vara aktuellt, och någon sådan förhandling pågår inte.

Det finns som sagt en respekt för den svenska hållningen bland övriga EU-länder. Alla känner till att vi har haft en folkomröstning och att den slutade i att Sverige inte skulle införa euron.

Anf. 35 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Om det finns en respekt för de svenska väljarna, varför har man då inte likt Danmark krävt ett svenskt undantag när det gäller att införa EMU och euron som valuta i Sverige? Det är den första frågan.

Den andra frågan är: Är regeringen beredd att avge ett vallöfte om att ett sådant undantag ska införas vid kommande fördragsändringar, som vi kan anta kommer att ske inom en snar framtid eller i alla fall inom några år?

Anf. 36 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Anledningen till att det inte har förts in några undantag i fördragen under vår regeringsperiod är att det inte har förhandlats några nya fördrag för EU under den tiden. Sedan ska man också säga att i en sådan förhandling är det klart att man bör prioritera, och just i det här fallet är det viktigt att vi är tydliga. EU respekterar att Sverige har sagt nej till EMU, ett beslut som jag för övrigt tycker var ett bra beslut av Sverige.

Vad gäller vallöften får Johnny Skalin ställa de frågorna till de enskilda partierna. Vad mitt parti tycker tror jag att Johnny Skalin vet.

Flygskatten

Anf. 37 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Jag tror att både statsrådet Fridolin och jag som centerpartist brinner väldigt mycket för klimatet. I dag har regeringen aviserat att man kommer att lägga fram ett förslag om flygskatt.

Det har funnits många och kritiska synpunkter på detta förslag. Kritiken har främst inriktat sig på att skatten eventuellt saknar klimateffekt, att den enbart skulle vara fiskal och minska människors rörlighet. Av 197 inkomna remissyttranden är 126 direkt avstyrkande och mycket negativa. Bland dem som yttrar sig finns Konjunkturinstitutet, Tillväxtverket, Riksrevisionen, Statens energimyndighet med flera.

Min fråga till statsrådet blir därför: Av vilken orsak framhärdar regeringen i ett förslag till klimatåtgärder för flyget, en flygskatt som så uppenbart missar sitt klimatmål och som är skadligt för människors mobilitet i hela landet?

Anf. 38 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det finns en sak som är viktig att inse här: Klimatförändringarna är på riktigt. År 2016 var det varmaste uppmätta året någonsin. Dessförinnan var det 2015, och dessförinnan var det 2014. Strax före jul var det nära nollgradigt i Arktis. Forskarna börjar nu prata om att vi ska förbereda oss på riskerna med ett isfritt Nordpolen sommartid om bara 20 år.

Vår möjlighet att i tid möta detta handlar om att vi begränsar utsläppen i alla länder och i alla sektorer. Det fungerar inte med frälsen! Därför förstår jag inte varför Anders Åkesson ska betala skatt för bränslet han tankar bilen med och betala för den el eller det bränsle som tågen går på när han tar tåget, men om han tar flyget så är det skattebefriat. Var är logiken i det, Anders Åkesson?

Anf. 39 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Tack så mycket, statsrådet!

Klimatförändringarna är på riktigt både i Arktis och i vattenbristens Småland, Fridolin. Jag är väl medveten om det och brinner av samma ambition att göra någonting åt det. När jag tankar min bil får jag betala en lägre skatt, därför att jag väljer ett bränsle som kompenserar för miljön.

Flygskatten saknar, enligt den utredning som ni har presenterat och byggt en proposition på, i värsta fall helt klimateffekter. Av vilken orsak framhärdar regeringen med en närmast menlös skatt?

Anf. 40 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Nej, den utredning som ligger på bordet konstaterar att med en flygskatt skulle vi kunna minska utsläppen med 180 000 ton koldioxidkvivalenter. Det är inte en obetydlig minskning.

Anders Åkesson kan säga att han har samma intresse för miljöfrågorna. Men när vi pratade om att vi behövde höja koldioxidskatten var Centern emot det, och att införa skatt på tunga lastbilstransporter för att föra över dem till tåg är Centern också emot. När det kommer till kritan är Centern dessvärre emot.

Barnkonventionen och särskild kompetens vid förhör av barn

Anf. 41 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Åsa Regné.

Det är många av oss som har sett och hört och inte minst förfärats av fallet Kevin och den otroligt tydliga och skrämmande bristen på barnkompetens hos dem som skulle höra och förhöra de två små barn som var misstänkta för mordet.

Mycket har blivit bättre nu, men det är långt ifrån bra.

Liberalerna har tidigare lagt fram ett förslag om att de som hör barn ska ha särskild kompetens för det. Utskottets svar var att det hanteras i beredningen av barnkonventionen som lag. Jag undrar om Åsa Regné kan bekräfta att så är fallet.

Anf. 42 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tiderna förändras. För oss i regeringen är det viktigt att barns rättigheter står i första rummet. Därför har vi aviserat och kommer inom kort att lägga fram ett förslag om hur barnkonventionen kan bli svensk lag. Vi bereder det nu. Det är ett komplicerat lagstiftningsarbete, men det kommer vi att komma fram med.

Detta är inte det enda som vi har gjort under tre år i regeringsställning. Vi har förberett ett förslag om barnkonventionen som svensk lag och gett uppdrag till exempelvis polisen att prioritera frågor om barns säkerhet, om övergrepp mot barn och så vidare. Det betyder att myndigheter kommer att behöva göra betydande utbildningsinsatser, även polisen.

Anf. 43 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Jag undrar naturligtvis när vi kan se förslaget på riksdagens bord. Tidigare talades det om att det skulle komma i juni i år, och nu börjar juni trots allt rinna ut. Det vore bra om det kom så snart som möjligt, så att vi hinner diskutera och fundera kring det hela.

Sedan undrar jag fortfarande om det verkligen är säkerställt att den specifika frågan om barnkompetens bland dem som hör och förhör barn finns med i beredningen.

Anf. 44 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, ledamoten! Det här är en väldigt viktig fråga. Jag delar ambitionen. Vi ska lägga fram ett lagförslag. Jag hoppas verkligen att det blir i närtid. Som jag sa har den här sortens lagstiftningsarbete aldrig gjorts tidigare. Därför stöter det på problem som man inte kunde förutse. Men vi ska göra det.

I förslaget ingår ett absolut uppdrag till berörda myndigheter att utbilda sig i vad barnkonventionen betyder och att finna bra metoder för att möta barn i förhörssituationer.

Översyn av lagstiftningen om personlig assistans

Anf. 45 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Under en längre tid har personer i vårt samhälle som är i absolut störst behov av samhällets stöd känt en stark och ökande oro över om de ska få detta stöd på grund av att ett antal människor har fått sitt stöd indraget. Det handlar om flera olika LSS-insatser, men inte minst handlar det om assistans och assistansersättning.

Vi har också kunnat se att Försäkringskassans beslut innebär att det nu bara är en tredjedel så många som under 2014 som får ett jakande beslut när man söker för första gången, det vill säga nedmot 14 procent för januari i år.

Jag har förstått att statsrådet är beredd att ändra lagen om regeringen gör bedömningen att det behövs. Min fråga är: Om regeringen landar i en sådan bedömning, när kan vi förvänta oss att den korrigerade lagstiftningen senast finns på plats?

Anf. 46 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack för frågan! Jag och regeringen har engagerat oss mycket i att personlig assistans ska gå till de personer som behöver personlig assistans, att medlen används för det. Men domarna ska nu följas upp för att vi ska kunna säkerställa att effekterna av dem inte flyttar verkligheten från lagens intentioner.

Jag har satt igång ett antal uppdrag och utredningsarbeten som jag kommer att ta emot under hösten för att se hur domarna påverkar människor, vad som händer med de personer som inte omfattas av personlig assistans enligt domarna. Och jag är beredd att ta konsekvenserna av en analys om den säger att domarna verkligen har förflyttat verkligheten och praxis i förhållande till lagens intentioner.

Självklart vill jag göra något åt detta, och då är det lagstiftning som vi har som verktyg.

Anf. 47 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Det är bra att regeringen nu har kommit till en punkt där man kan säga att man är beredd att titta på en lagstiftningsförändring. Men min fråga gällde själva tidsplanen.

Som uppdragen är riktade ska de stora delarna redovisas i december. Är det då korrekt uppfattat att vi inte kan förvänta oss någon förändring av lagstiftningen under detta år och sannolikt inte heller inom ett år från och med i dag?

Anf. 48 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Som riksdagen, som faktiskt är lagstiftare, vet måste man lägga fram lagförslag av kvalitet och som håller för granskningar av till exempel Lagrådet. För att få ett sådant kvalitetsmässigt underlag har jag beställt olika underlag som ska komma från september till december. Dessa kommer vi att ta del av skyndsamt. Om vi i slutet av året ser att vi behöver förändra lagen kommer vi att vara beredda att göra det så fort det bara går. Det finns ingen anledning att dröja.

Aurora 17

Anf. 49 KALLE OLSSON (S):

Herr talman! Vid dagens sammanträde i försvarsutskottet fick utskottet en information om försvarsmaktsövningen Aurora 17, som kommer att gå av stapeln i höst mellan veckorna 37 och 39. Övningen är den största i sitt slag på 20 år och inkluderar samtliga stridskrafter och medverkan från en rad andra myndigheter.

Man brukar ju säga att övning ger färdighet, och på det försvarspolitiska området har övning också en säkerhetspolitisk signalverkan.

Min fråga är: Hur ser försvarsministern på värdet av denna övning, och vilka säkerhetspolitiska signaler skickar vi med Aurora 17?

Anf. 50 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Först och främst handlar övningen om att öka svensk försvarsförmåga, att öka förbandens kompetens och kapacitet. Med 19 000 soldater, flyg, armé och marin är det den största övningen på 23 år. Det är

en oerhört fin övning där 40 myndigheter är inkopplade också på den civila sidan. Den kommer att ge bra underlag för att utvärdera både styrkor och svagheter inom ramen för det svenska totalförsvaret. Detta är grunden för övningen.

Det är också ett scenario som handlar om försvar av Sverige. Tillsammans med inbjudna gäster från nordiska länder, Baltikum, Frankrike, USA och Polen kommer övningen att omfatta detta scenario.

Ytterst handlar det om att signalera svensk suveränitet och svensk militär kapacitet och att vi bygger militär förmåga.

Anf. 51 KALLE OLSSON (S):

Herr talman! Under Aurora kommer värdlandsstöd att övas, det vill säga möjligheten att ta emot militärt stöd från andra nationer och att stödja dessa förband med exempelvis skydd och logistik.

Vad anser försvarsministern om dem som menar att detta med värdlandsstöd och övningar med bland annat Natoländer snarare riskerar att öka spänningarna i vårt närområde och exponera Sverige för ökad risk?

Anf. 52 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Det är riktigt att vi kommer att öva på att ge och ta emot hjälp och stöd enligt det beslut som har fattats med mycket bred majoritet i riksdagen.

Vilka scenarier och vilken övningsverksamhet vi väljer är helt vårt eget beslut. Vi har en offensiv agenda som ytterst handlar om respekt för svensk nationell suveränitet. Det är ingenting som andra länder kan göra anspråk på att vara med och besluta om. Det handlar om att skapa stabilitet och långsiktighet i vår del av Europa. Vi bidrar inte till ökade spänningar.

Mål för daglig rörelse i skolan

Anf. 53 KARIN SVENSSON SMITH (MP):

Herr talman! År 1994 lades hälsa till i skolans idrottsämne. Riksdagens beslut följdes dock aldrig upp av åtgärder som talade om vad man skulle göra med detta extra. Skolinspektionen har flera gånger visat att ämnet hälsa är styvmoderligt behandlat.

Centrum för idrottsforskning visade nyligen i en unik studie med rörelsedetektorer att endast 22 procent av flickorna och 44 procent av pojkarna rör sig i tillräcklig utsträckning. Bland forskarna råder stor enighet om att det behövs minst 30 minuter pulshöjande aktivitet om dagen för att främja god hälsa, minska risken för kroniska sjukdomar och förebygga för tidig död.

Regeringen har tagit initiativ till att utöka antalet timmar för idrott och hälsa, och därför är det angeläget att man har tydliga mål. Mot bakgrund av det undrar jag om utbildningsminister Gustav Fridolin är beredd att ha ett uttalat mål om daglig mobilitet i läroplanen för idrott och hälsa.

Anf. 54 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag tackar Karin Svensson Smith för frågan.

I läroplanen står det att skolor ska sträva efter att elever ska röra sig varje dag. Det står där av en anledning. Vi vet att barn som rör sig inte bara

grundlägger goda vanor och att det är bra för folkhälsan, utan de lär sig också bättre. Barn som rör sig varje dag har lättare att koncentrera sig också på dagens sista lektion. Det är såklart en stor vinst för skolan eftersom det underlättar möjligheten att vara en bra lärare när barnen kan koncentrera sig på lektionerna.

När vi nu utökar antalet timmar i idrott och hälsa kommer vi också att försöka stärka läroplanens skrivningar om daglig rörelse så att det inte bara blir ord utan också verklighet och så att man har planer för hur man ska säkerställa att alla barn rör sig. Det kan till exempel handla om att man på vissa raster lägger ifrån sig mobiltelefonerna och leker lekar som alla är med i.

Anf. 55 KARIN SVENSSON SMITH (MP):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret och välkomnar att det blir ett tydligt mål om aktiv mobilitet.

Trafikanalys visar att cyklandet till skolan har minskat med 48 procent sedan 1984. Utvecklingen här går alltså i motsatt riktning. Jag välkomnar därför att regeringen har tagit initiativ till en samling för daglig rörelse.

Då krävs också att man cyklar till och från skolan. Det är mycket som ska hända under skoltid, men det viktigaste är att grundlägga en vana att man förflyttar sig genom aktiv mobilitet. Är ministern beredd att verka för det?

Anf. 56 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det enklaste sättet att lösa detta skulle givetvis vara att alla barn som kan ta sig till skolan för egen maskin gör det.

Många familjers förklaring till att de inte längre cyklar eller går till skolan är att de är oroliga för den dåliga trafiksituationen vid skolan. När man frågar varför trafiksituationen är så dålig blir svaret att alla kör bil till skolan. Detta skulle kunna lösas med något annat på en del ställen.

Ja, detta skulle kunna bli bättre, men det är inte skolan som ska ansvara för hur det görs.

Skyddet av Göteborgs hamn

Anf. 57 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! För ungefär en månad sedan var vi moderater i försvarsutskottet i Göteborg. Bland annat träffade vi företrädare för Göteborgs hamn.

Göteborgs hamn är en av våra viktigaste hamnar för att få in förnödenheter av olika slag i Sverige. Företrädarna uttryckte en stor oro över att Försvarsmakten inte har något minröjningsfartyg på västkusten eftersom alla är placerade på östkusten. Skulle hamnen mineras innebär det stora bekymmer, och vi skulle bli ordentligt avskurna. Det handlar inte bara om hamnen utan om farvattnen utanför Göteborgs hamn och mellan Sverige och Danmark.

Vad är försvarsministerns intresse i denna fråga? Hur ser han på skyddet av Göteborgs hamn?

Anf. 58 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag avser inte att gå in och diskutera detaljer i Försvarsmaktens operativa planering. Det skulle glädja en del personer i alltför stor utsträckning om jag skulle ge mig in i den typen av ministerstyre. Det skulle resultera i olika aktiviteter här i riksdagen.

Jag kan dock säga så mycket som att Göteborgs hamn har ett stort strategiskt värde för Sverige på olika sätt, i både fredstid och eventuella orostider. Jag är väl medveten om den roll som Göteborgs hamn har vad gäller förnödenheter till Sverige och även dess betydelse för Norge.

I samband med försvarsmaktsövningen Aurora kommer också Göteborgsområdet att vara föremål för viktig övningsverksamhet eftersom det är ett strategiskt område.

Men jag har som sagt inte möjlighet att gå in på just den operativa planeringen.

Anf. 59 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Jag får ofta svaret av försvarsministern att han är rädd att jag eller någon annan ska KU-anmäla honom.

Det är viktigt att vi ser till vår mest betydelsefulla hamn. I dag lever vi i ett just in time-samhälle, och vi är beroende av att vissa förnödenheter kommer in.

Aurora är bra, men vi kommer fortfarande inte att ha några minröjningsfartyg på västkusten, vilket jag beklagar.

Anf. 60 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Oavsett hur det var med svaret är det som det är. Jag kan inte utöva ministerstyre och uttala vilken typ av fartyg som jag anser att Försvarsmakten ska förlägga till Göteborgsområdet. Jag kan dock säga så pass mycket att jag är väl medveten om situationen.

Det som ledamoten presenterar om Göteborgs hamns betydelse är inte direkt någon nyhet. Jag tror dock att vi delar uppfattningen om hamnens strategiska betydelse.

Förbud mot svenska flaggan på skolavslutning

Anf. 61 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Herr talman! Min fråga går till utbildningsminister Fridolin.

Statsrådet och jag brukar kunna hålla en trevlig ton när vi samtalar här, för vi är överens om att skolan behöver all hjälp den kan få.

Men just nu är magister Jakobsson ganska irriterad. I går läste jag i Sydsvenskan att Malmö Borgarskola förbjuder sina elever att fira skolavslutningen med svenska flaggan när de springer ut.

Vilken lag använder sig skolan av? Är det skollagen, kommunallagen eller Sveriges rikes lag? Troligtvis ingen, utan det är bara en åsikt.

Sist jag tittade bodde vi i Sverige, och vi är stolta över vår flagga. Vi ska spela en fotbollsmatch i morgon som jag hoppas att vi vinner.

Jag tycker att ledningen ska ta en allvarlig funderare på om man verkligen ska driva en skola. Vi har ju möjlighet att dra in tillståndet.

Tycker vår svenska utbildningsminister att det är okej att tvinga elever att avstå från att fira sin skolavslutning med svenska flaggan?

Anf. 62 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag känner inte till bakgrunden till detta beslut, men jag tror inte att svensk skola blir bättre för att vi i riksdagen snabbt som attan efter att ha blivit irriterade när vi läst lokaltidningen bestämmer hur rektorer ska fatta beslut på sin skola. Jag avböjer därför att svara på frågan.

Anf. 63 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Herr talman! Jag hade en förhoppning om att vi skulle skicka en tydlig signal till Sverige om vad riksdagen tycker, men frågan kvarstår. Jag ville i alla fall få uttrycka min åsikt om vad jag tycker om möjligheten att få fira med svenska flaggan.

Låt mig gå över till den rapport om lärarnas sjukskrivningstal som släpptes nyligen. Här har vi extremt många lärare. Jag har själv jobbat i verksamheten och vet hur det går till. Man går till skolan även om man är sjuk, smittar och borde vara hemma.

Sverigedemokraterna har föreslagit att karensdagen ska slopas för skolpersonal. Vad tycker utbildningsministern?

Anf. 64 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Vi jobbar hårt för att minska stressen i läraryrket. Det är en ganska stor del av det jobb regeringen gör för friskare arbetsplatser. Det finns också en ramöverenskommelse mellan lärarnas arbetsgivare och lärarnas fackförbund för hur man ska driva detta arbete vidare.

Jag har inte gått in i diskussioner om karensdagen, och jag inser till fullo vilken problematik det är att bryta ut en arbetskategori från de regler som finns.

Det är dock oerhört viktigt att vi kommer åt det som är roten till de flesta sjukskrivningar, nämligen stressen.

Fortbildning för lärare som arbetar med nyanlända

Anf. 65 ERIK BENGTTZBOE (M):

Herr talman! Jag har också en fråga till statsrådet Fridolin.

I går levererade utredaren Ebba Östlin en av de kanske viktigaste utredningar som denna regering har tillsatt, nämligen den om stärkt stöd till nyanländas skolgång.

Att fler nyanlända får en bättre skolgång och snabbare kan komma in i svenska samhället och på arbetsmarknaden är avgörande för att Sverige ska klara integrationen i framtiden.

Att brygga över den klyfta vi har på arbetsmarknaden mellan utrikes födda och svenskfödda borde vara den mest prioriterade frågan för vilken regering som helst just nu.

För att skolan ska klara av att sköta sin del av det uppdraget är språket A och O, vilket också utredaren konstaterar. Det innebär i sin tur att det krävs att lärarna får rätt kompetens för att se till att eleverna kan tillgodogöra sig en språkutbildning.

Är regeringen redo att göra ändringar i lärarutbildningen för att säkra att alla lärare får den kompetens som behövs?

Anf. 66 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Språkkompetens är någonting som förstärks i lärarutbildningarna runt om i Sverige. Vi har också gjort en stor insats för att förbättra villkoren för lärare när det gäller att läsa in specifikt behörigheten i svenska som andraspråk. Skolorna får i dag större ersättning för att ge sina lärare den kompetensen.

Därutöver har vi, genom Skolverkets försorg, byggt ett stort fortbildningsprogram där man har möjlighet att till exempel få kompetens som är nyttig att använda i flerspråkig verksamhet.

En del som Ebba Östlin pekar på och som är särskilt viktig att lyfta fram är behovet av studiehandledning. Vi vet i dag hur viktigt det är för elever att kunna fortsätta få sin undervisning på det skolspråk som man kommer från och hur mycket det enklare det då blir att lära sig svenskan. Därför lägger utredaren fram ett förslag om att stärka studiehandledningen. Det är ett förslag som vi kommer att titta särskilt på när det skickats ut på remiss.

Anf. 67 ERIK BENGTZBOE (M):

Herr talman! Tack för det, statsrådet! Det är väl att regeringen har gjort insatser för att göra det ekonomiskt möjligt för skolor att släppa ifrån sig lärare så att de ska kunna språkkompetensutveckla. Problemet är bara att ingen rektor är villig att släppa ifrån sig den personal som man väl behöver och använder om man inte kan få tag i några vikarier.

Moderaterna har föreslagit att svenska som andraspråk ska bli en ordinarie del av lärarutbildningen. Vi har också föreslagit att man borde se till att utbildningen ska finnas både som distanskurs och som sommarkurs, för att det ska finnas en praktisk möjlighet för lärarna att ta del av detta. Är det något som regeringen här och nu kan vara villig att se över?

Anf. 68 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Vi gör det som är möjligt för att stärka möjligheten att få flerspråkig kompetens. Det är något som man har stor nytta av. Jag tror att alla lärare kommer att behöva det, i varierande utsträckning, i framtiden.

Flerspråkighet och den kompetensen handlar om att man möter elever som talar olika språk hemma men också om att man där kan hitta verktyg för att nå en del av de elever som vi under lång tid har haft svårt att nå och hjälpa i svensk skola, trots att de talar svenska hemma. Man kan hitta verktyg som gör att de knäcker språkkoderna och därmed får lättare att lära sig.

Bedömningsstödet i årskurs 1

Anf. 69 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Utbildningsministern gör rätt i att stå kvar. Min fråga är nämligen till honom. Frågan kommer egentligen inte från mig utan från en lärare som har skickat den till statsrådet och Utbildningsdepartementet men inte fått något svar. Det gäller bedömningsstöd i årskurs 1.

Det var vi överens om att införa. Det här gäller mer hur det har införts. Det går nämligen inte att göra digitalt, vilket har lett till mycket kopiering och massor med extra administration för lärare. Det tar tid, som egentligen

skulle behöva läggas på att utveckla undervisningen och på att stötta eleverna.

Det innebär också att lärarna inte kan analysera elevernas resultat aggregerat, på ett enkelt sätt, och huvudmännen kan inte heller ta del av resultatet för att använda det i det systematiska kvalitetsarbetet.

Hur kunde något som skulle underlätta och hjälpa bli så fel? Hur ska det här gynna eleverna? Och inte minst, hur rimmar det här med utbildningsministrarnas ambitioner när det gäller att minska lärarnas administration?

Anf. 70 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Låt mig först säga att det inte går att beskriva insatsen som att den har blivit ”så fel”. Den ger ett stöd. Genom att göra en bra kartläggning av barnen tidigt kan man se vilka insatser de unga eleverna behöver för att kunna lämna lågstadiet med de kunskaper de sedan behöver för att klara andra ämnen. Det är helt rätt sätt att jobba. Och vi kommer att gå vidare med en läsa-skriva-räkna-garanti, vilket Maria Stockhaus vet.

När det gäller digitalisering vore det såklart mycket bättre om det fanns möjlighet att göra bedömningsstödet digitalt. Det enkla svaret på varför det inte har fungerat från början är att det handlar om hur man har styrt myndigheten Skolverket. Den myndigheten har varit styrd genom många snabba och olika uppdrag. Och det har lett till att man inte har den typ av digitala miljöer som skulle underlätta för att göra bedömningsstöden digitala.

Vi hoppas att det kommer att bli enklare i och med digitaliseringen av nationella prov.

Anf. 71 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Digitaliseringen av nationella prov ligger tyvärr väldigt långt fram i tiden, så som Skolverket har planerat.

Det hade underlättat för de lärare som har möjlighet att använda digitala verktyg om det hade funnits möjlighet att använda sådana när det gäller bedömningsstöd.

Tycker utbildningsministern att det är rimligt att lägga på lärarna mer administration i stället för att avvakta och se om man kan få ordning på en digital miljö? Om det skulle kunna genomföras skulle man kunna använda det i det systematiska kvalitetsarbetet, även på huvudmannanivå.

Anf. 72 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Ja, det är rimligt att vi gör uppföljningar av eleverna tidigt, så att vi kan använda resultatet för att se till att eleverna får rätt stöd tidigt.

Jag är beredd att göra mycket för att minska den administrativa arbetsbördan i skolan. Vi har kommit överens om att göra två av de nationella proven frivilliga och att förbättra reglerna för särskilt stöd. Vi kan gå vidare med fler insatser för att minska den administrativa arbetsbördan. Digitalisering är en viktig del av det. Men vi får inte använda det som argument för att inte ge eleverna stöd tidigt, för det behövs.

Anf. 73 KRISTINA NILSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Åsa Regnér.

De sociala trygghetssystem som vi har i vårt samhälle och som garanterar att det finns ett skyddsnet vid olika svårigheter är betydelsefulla för människors trygghet. En viktig del är ekonomiskt bistånd, där försörjningsstöd utgör en del.

Det har under de senaste åren skett förtydliganden och förändringar för dem som, av olika skäl, behöver ansöka om försörjningsstöd i dag. En sådan förändring är att det i dag ställs samma krav på den person som söker försörjningsstöd när det gäller att kunna stå till arbetsmarknadens förfogande som det gör på den person som söker a-kassa.

Med anledning av det vill jag fråga statsrådet: Vilka andra krav anser statsrådet att det är rimligt att ställa på en person som söker försörjningsstöd?

Anf. 74 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag vill tacka ledamoten.

Det stämmer. Bestämmelsen fyller snart ett år. Jag tycker förstås att det är rimligt att de som kan arbeta ska stå till arbetsmarknadens förfogande. Jag vet också att kommunerna, enligt socialtjänstlagen, kan erbjuda möjligheter till olika former av praktik och den sortens sysselsättning. Det gör också majoriteten av kommunerna.

Det är också viktigt att det ställs samma krav på eller förväntas samma sak från kvinnor som från män. Om man är en del av ett par, är gift och har barn, ska det inte vara på det sättet, vilket det ibland har rapporterats om, att frågan om att stå till arbetsmarknadens förfogande bara ställs till en part, det vill säga till mannen och inte till kvinnan.

Jag kommer att ta reda på ännu mer om det. Jag vill verkligen säkerställa att det inte sker.

Anf. 75 KRISTINA NILSSON (S):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret. Jag är glad att ministern väljer att lyfta fram jämställdhetsperspektivet.

Jag har en annan, liten, fråga. Ibland sägs det att lönerna drar iväg väldigt i samhället, men den som har försörjningsstöd halkar efter och får allt mindre i relation till den som arbetar. Det är man naturligtvis inte särskilt glad över.

Kan ministern säga något om tankarna kring hur beräkning av detta stöd sker?

Anf. 76 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Försörjningsstöd ska vara ett tillfälligt stöd under en tid i livet. Man ska få insatser från samhället för att så småningom, och helst snart, kunna försörja sig själv. Under den tiden ska man kunna leva på en skälig levnadsnivå. Det är inte minst viktigt att de barn som finns i de här familjerna ska kunna leva ett rimligt liv.

Vi tittar på frågan och följer försörjningsstödet.

Jag är också glad att arbetsmarknaden går bra just nu och kan inkludera allt fler.

Flygskatten och arbetslöshetsmålet

Anf. 77 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Den här regeringen har redan höjt skatterna med 40 miljarder. Och i dag går man vidare med förslag om fler skadliga skatter.

Trots att Sveriges riksdag flera gånger har sagt nej till en flygskatt går regeringen vidare med ett förslag som dömts ut av de flesta remissinstanser och som slår hårt mot jobb och tillväxt.

Regeringens flygskatt har en marginell klimateffekt, som till och med Riksrevisionen har dömt ut. Men flygskatten skadar konkurrenskraft, tillgänglighet och jobb i stora delar av Sverige. Svenskt flyg ska tydligen straffbeskattas – kosta vad det kosta vill.

Jag vill fråga statsrådet Gustav Fridolin: Hur är förslaget om flygskatt förenligt med regeringens mål om EU:s lägsta arbetslöshet till år 2020? Och är det rimligt att regeringen medvetet går emot vad en majoritet i den här kammaren har uttryckt?

Anf. 78 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Den politiska debatten i världen håller just nu på att delas. Den delas mellan dem som tror att ekonomisk framtid och nya jobb handlar om att slippa göra någonting för klimatet, om att rädda jobben inom kolkraften och om att rädda jobben inom gamla sektorer och dem som säger att det finns ett nytt samhälle om hörnet, att det kan växa fram nya jobb om vi satsar på klimatet och att det kan växa fram nya jobb när vi investerar i mer hållbara lösningar och bättre transporter och när vi ser till att vi kan mötas mer digitalt när vi ser till att vi får snabba tåg i länder som Sverige. Det blir tydligt vilken av dessa sidor som Jessica Rosencrantz finns på.

Det är riktigt att vi behöver flyg i Sverige. Vi behöver också snabba tåg, vilket Moderaterna är emot.

Jag tycker att en grundläggande princip när vi inför nya skatter ska vara att de ska leda till att vi får en bra klimateffekt. Flygskatten har det. Det är märkligt att flyget är skattebefriat jämfört med tåget och bilen.

Anf. 79 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Jag respekterar många argument i denna debatt. Men vi måste sluta sprida myten om klimateffekten i fråga om denna nationella flygskatt.

Nationella flygskatter gör att flyglinjer flyttar utomlands. Köpenhamn ökar sin trafik, och Arlanda minskar sin trafik. Och plötsligt har vi exporterat koldioxidutsläpp, medan vi tappar i konkurrenskraft och tillgänglighet.

Varför talar regeringen inte om sanningen bakom denna politik, alltså att klämma människor på pengar och minska folks resande?

Anf. 80 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag tycker att det vore bra om tåget var billigare än flyget. Jag tycker att det vore bra om tåget kunde gå snabbare än bilen. Och jag tycker att det vore bra om Sverige satsade på höghastighetståg. Det är någonting som vår regering kommer att göra. Moderaterna vill i stället se till att belägga nya tåglinjer med något slags framtidsförbud. Tågen ska inte få köra för snabbt.

Jag tycker också att det vore bra om det flyg som vi behöver – vi kommer att behöva flyg också i framtiden – betalar sina miljökostnader. I dag är det ett skattefrälse. Flygskatten skulle innebära att vi minskade klimatutsläppen med 180 000 ton.

Statliga jobb i Lycksele

Anf. 81 BJÖRN WIECHEL (S):

Herr talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Ardalán Shekarabi.

Regeringen vill att hela landet ska leva – i detta arbete är förstas jobbpolitiken mycket viktig – och att bland annat statliga jobb ska återutlokaliseras i landet.

Häromdagen läste jag tidningen hemma i Västerbotten. Där stod det att statsrådet hade sagt att Lycksele har påverkat svensk politik. Det var munter läsning, och det hör samman med att Arbetsförmedlingen har beslutat att öppna ny verksamhet som innebär 100 nya statliga jobb i Lycksele. Det är förstas mycket glädjande.

Min fråga handlar just om vad statsrådet menar med att Lycksele har påverkat svensk politik. Statsrådet får gärna utveckla detta resonemang.

Anf. 82 Statsrådet ARDALÁN SHEKARABI (S):

Herr talman! Det största ögonblick som jag har varit med om under mina år som statsråd var när jag besökte Lycksele i samband med att Skatteverket planerade att lägga ned kontoret där och på åtta andra orter.

I Lycksele mötte jag människor som kände engagemang, som gjorde ett fantastiskt jobb i Skatteverket och som opponerade mot den centraliseringslogik som gällt i Sverige under alltför lång tid och som handlade om att de statliga jobben ska koncentreras till Stockholm.

Jag och den övriga regeringen satte igång ett arbete efter den diskussion i Lycksele som handlar om att omlokalisera statliga jobb från Stockholm till andra delar av landet, att förstärka den statliga servicenärvaron runt om i landet och att bryta den trend som var den dominerande trenden i förvaltningspolitiken under Fredrik Reinfeldts regeringsår, nämligen centralisering till Stockholm. Staten måste ta ansvar för att hålla ihop Sverige.

Anf. 83 BJÖRN WIECHEL (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Detta är ett mycket viktigt arbete, det måste jag verkligen understryka, inte minst när det gäller debatten om stad och land men också rent konkret när det gäller arbetstillfällena och framtidstron i hela regionen. Det är ett mycket bra exempel.

Regeringen har också sagt att man ska flytta fler myndigheter ut till fler delar av landet. Jag undrar hur det går med detta och när det blir verkligt.

Prot. 2016/17:121
8 juni

Frågestund

Anf. 84 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Utöver förstärkningar av närvaron inom myndigheter som redan är närvarande i de delar av landet som har fått en försämrade statlig närvaro jobbar vi nu med att omlokalisera hela myndigheter eller myndighetssäten från Stockholm till andra delar av landet. Vi har redan fattat beslut om tre statliga myndigheter som omlokaliseras från Stockholm eller som har fått beslut om omlokalisering från Stockholm till andra delar av landet. Men vi kommer att fatta beslut om fler myndigheter under det kommande året. Detta är viktigt för sammanhållningen.

Åtgärder mot barnäktenskap och hedersrelaterat våld

Anf. 85 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Det finns flickor och pojkar i Sverige i dag som inte längtar till det stundande sommarlovet. De fruktar att semesterresan till föräldrarnas hemland kommer att innebära ett tvångsäktenskap med någon som de inte älskar eller med någon som de inte ens har träffat. Dessa ungdomar upptäcks sällan av skolan och socialtjänsten för att de inte vågar berätta på grund av det förtryck i hederns namn som de utsätts för i sina familjer.

Jag undrar därför vad ministern tänker göra för att barn som drabbas av den så kallade hederskulturen ska få hjälp.

Anf. 86 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Detta är en mycket stor fråga. Regeringen har lagt fram en strategi om våld mot kvinnor på över 900 miljoner kronor. Ett av de stora områdena är just arbetet mot hedersrelaterat våld. I strategin finns ett antal uppdrag till olika myndigheter – socialtjänst, polis och andra – om att de ska arbeta aktivt mot hedersrelaterat våld inklusive barn- och tvångsäktenskap.

Dessutom har vi tillsatt en utredning som tittar på frågan om barnäktenskap och hur man ytterligare kan skärpa lagstiftningen om barnäktenskap, som redan är ganska tuff i Sverige med internationella mått mätt, och hur man också kan förebygga tvångsäktenskap och just att barn blir förda ut ur Sverige mot sin vilja.

Anf. 87 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Kartläggningen av antalet omhändertaganden enligt lagen om vård av unga visar på stora skillnader mellan de olika kommunerna. Detta beror troligtvis på att frågan om hedersvåld fortfarande relativiseras.

Vad tänker ministern göra för att lagen ska skydda alla barn, oavsett varifrån deras föräldrar kommer?

Anf. 88 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Lagarna ska omfatta alla. Jämställdhet omfattar alla. Jämlikhet omfattar alla. Det är absolut. Vi kan inte ha olika standarder för olika människor och för olika barn.

När det gäller lagstiftningen berättade jag just om vad vi gör. Det finns fler exempel. Men detta handlar mer om genomförandet av strategin. Jag och de andra två ministrarna på Justitiedepartementet har ganska nyligen kallat alla generaldirektörer för att just inskräpa deras ansvar för att genomföra denna strategi om våld mot kvinnor.

Driften och vidmakthållandet av försvarets materiel

Anf. 89 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Min fråga riktar sig naturligtvis till försvarsministern.

Strax före jul kom den så kallade logistikutredningen på försvarsområdet, som bland annat föreslog att drift och vidmakthållande av materiel tillhörig Försvarsmakten uteslutande skulle vara ett ansvar för Försvarsmakten och inte för Försvarets materielverk.

Försvarsministern uttalade sig mycket positivt när utredningen kom om dess slutsatser.

Min fråga är: Är det fortfarande försvarsministerns intention att drift och vidmakthållande av försvarsmateriel ska ske inom Försvarsmakten?

Anf. 90 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Detta är en mycket bra utredning. Den är mycket välgjord och välgrundad. Ingemar Wahlberg har gjort ett mycket bra arbete i sammanhanget.

Jag ska inte föregripa beredningsprocessen i Regeringskansliet. Men jag ser det som mycket viktigt att vi får fram ett beslut med anledning av denna utredning. Vi bereder den, som sagt, och återkommer när denna process är färdighanterad.

Men de uttalanden som jag gjorde i samband med presentationen står jag fast vid.

Anf. 91 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Det låter ju ovanligt positivt för att vara försvarsministern – och väldigt konkret också, måste jag säga. Jag är glad att han står fast vid sina uttalanden. Uttalandena från den tiden besvarar på ett mycket tydligt sätt frågan om det är försvarsministerns avsikt att se till att hela utredningens förslag och grundläggande grepp kommer att materialiseras.

Anf. 92 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Nu ska inte Widman liksom tolka ut detta och ge något slags bild utifrån hur han känner och utifrån vad jag har sagt. Vi återkommer med förslagen när vi har berett dem, och då kommer jag att presentera hur detta blir. I grunden är det dock en väldigt bra utredning med många välmotiverade förslag och välmotiverade tankar. Sedan kan man ju fundera på vilka det var som skapade den situation som tvingade oss att låta göra utredningen.

Anf. 93 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! I Sverige 2017 visar rapport efter rapport på många områden att utvecklingen går åt fel håll i Sverige. När Svenskt Näringsliv redovisade företagsklimatet för en tid sedan var det en all-time-low avseende det nationella resultatet.

I dag kom en ny undersökning från Svenskt Näringsliv som visar att över hälften av företagen upplever brott som ett problem. 31 procent, var tredje företag, upplever att problemet har ökat de senaste två åren. Företagen upplever att bedrägeri, rån och skadegörelse är vanliga brott mot företag. En fjärdedel av Sveriges kommunpolitiker säger i samma undersökning att brotten har ökat i den egna kommunen.

Är det rimligt att en klädbutik i Sandviken ska ha ett överfallslarm? Är det rimligt att en färgbutik i Boden får skyltfönstren beskjutna? Jag tycker inte det. Min fråga till statsrådet Gustav Fridolin är därför vad regeringen gör på detta område för att skydda svenska företag och vända brottsutvecklingen.

Anf. 94 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack för frågan, Lars Beckman! Nej, det är självklart inte rimligt. Man ska kunna vara trygg mot brott, och det gäller även företagare i Sverige.

Det är en av anledningarna till att vi både säkerställer att den omorganisation inom polisen som har skett i bred enighet ska landa på ett sådant sätt att vi får bättre utredningsresultat – det var ju liksom hela poängen med den – och satsar resurser på polisen. Bara i den vårändringsbudget vi har lagt på riksdagens bord tillskjuter vi 700 miljoner till polisen. Detta är jätteviktigt. Polisen är vårt yttersta värn mot brottsligheten, och det är polisen som måste agera och arbeta på ett sådant sätt att man når fram till brottsligheten – i alla delar av landet.

Anf. 95 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Jag läste en intervju med en företagare i inlandet som sa att polisen i Västerbotten är som Jesus – alla har hört talas om honom, men ingen har sett honom. Man kan i artiklar läsa om dieselstölder och om en företagare som har fått hundra polisanmälningar nedlagda. Man kan läsa en artikel om brottsutsatta företagare som känner maktlöshet. Jag tror att företagen förväntar sig kraftfulla åtgärder från regeringen.

Anf. 96 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Ja, det är därför vi satsar på polisen. Jag är själv uppväxt i en företagarfamilj och har varit med om vad som händer när man får ett inbrott och den oerhörda oro det leder till när det aldrig blir någon som blir misstänkt eller åtalad utan det hela stannar hos försäkringsbolaget. Den här typen av brott är såklart ofta ganska svåra att utreda, men ju fler av den här typen av brott vi kan utreda och lagföra personer för, desto bättre är det för samhällets upplevelse av trygghet.

Anf. 97 LENA EMILSSON (S):

Herr talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Gustav Fridolin.

Utredningen om en bättre skola genom attraktiva skolprofessioner lämnar nu ett delbetänkande. Utredaren skulle se över legitimations- och behörighetsregler, vilka i dagsläget ställer till det för väldigt många inom skolans värld – speciellt på det estetiska området. Min fråga är hur statsrådets planering ser ut när det gäller att ta hand om de förslag som delbetänkandet innehåller.

Anf. 98 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack för frågan, Lena Emilsson! Utredningen är resultatet av att vi har suttit ned inom Nationell samling för läraryrket och mött arbetsgivare och fackförbund. Vi har försökt identifiera var det har blivit fel när så många reformer pressades ned i skolan under väldigt kort tid.

Vi har tyvärr hittat en hel del brister, som utredningen nu tar tag i. Dels är det den Lena Emilsson nämner, alltså det problem som finns när det gäller att rekrytera till framför allt en del av våra estetiska specialistutbildningar. Dels ser vi problem i att en del av reglerna har grundat sig i en väldigt gammaldags uppfattning om att fritidshemmet, och därtill förskolan, inte är lika viktiga delar av skolsystemet som de andra. De är jätteviktiga delar för att vi ska växa som medborgare och för kunskapsuppdraget.

Utredningen lämnar nu ett antal förslag om hur vi ska komma till rätta med detta, liksom en tidsplan för när vi ska göra det. De första förändringarna träder i kraft under nästa halvårsskifte, det vill säga halvårsskiftet 2018.

Anf. 99 LENA EMILSSON (S):

Herr talman! Grundskolan har ju pedagoger som har många olika former av utbildning bakom sig, och skolans utbildningar har reformerats under många år. Det finns lärare som har verkat inom skolan i många, många år och satt betyg under den tiden – och när de nu ansökt om legitimation har de av någon anledning inte blivit godkända. Kan de känna hopp om att de nu äntligen ska få någon form av godkännande?

Anf. 100 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det är en jättebra fråga, Lena Emilsson. Det är lite svårt att svara på den, för när det gäller den som har varit med om detta – den som har ansökt om en legitimation den tycker sig vara berättigad till och fått ett nej – kan jag inte garantera att just dessa regler och just de brister vi har hittat i denna utredning rättar till just deras fall. Men det ska åtminstone bli betydligt färre sådana brister och problem. Denna reform borde ha genomförts från början, med en tydlig genomförande- och finansieringsplan. Det gjordes inte, och därför får vi nu vårda den i efterhand.

Anf. 101 LOTTA OLSSON (M):

Herr talman! Min fråga är till försvarsminister Peter Hultqvist. Vi har under frågestunden redan hört att vi övar mer – vi genomför mer militära övningar nu än på många år. Vi förstärker utrustning, och vi förstärker och utökar även bemanningen. Vi har också ett hemvärn som deltar i övningarna och aldrig någonsin har varit så professionellt som det är i dag.

Min fråga till försvarsministern är om man också avser att förstärka skyddsutrustningen för hemvärnssoldater och i så fall när vi kan se det förslaget på bordet.

Anf. 102 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Detta är någonting som naturligtvis hanteras inom de ekonomiska ramar hemvärnet har att disponera. Det man från den politiska sidan nu har kommit överens om när det gäller hemvärnet är att fordonsparken ska kunna förnyas i rätt stor omfattning. Jag har uppfattat att det har tagits emot på ett väldigt bra sätt. Sedan är det naturligtvis så att det finns andra behov, och man får väl i så fall föra resonemang om vad det är som i första hand ska prioriteras inom ramen för hemvärnets olika budgetar. Det politiska tillskottet nu senast var dock i fordonsfrågan.

Anf. 103 LOTTA OLSSON (M):

Herr talman! Jag tycker att frågan är enormt viktig. Vi ser nu att det inte är svårt att rekrytera till hemvärnet; det är många nya och relativt unga personer som söker sig till hemvärnet och känner sig motiverade. En del av motivet om det skulle komma till en konflikt eller om man faktiskt måste utföra det man tränar för är att man kan känna sig trygg i att man har den skyddsutrustning som behövs. Det är också det enda som kan hjälpa oss så att vi inte behöver så mycket sjukvård, vilket också är en bristvara.

Anf. 104 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Självklart är skyddsutrustning viktig, bland alla andra materiel som används i övningsverksamhet och i reella, operativa lägen. Inom de ramar och budgetar som finns får man genomföra de prioriteringar man anser vara de viktigaste från hemvärnets sida. Vi följer naturligtvis utvecklingen i hemvärnet på ett nogsamt sätt och är beredda att på olika stödja det, men det måste också bygga på deras egna prioriteringar.

Fritidshemmens roll i satsningen på daglig rörelse

Anf. 105 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Så gott som alla verkar vara överens: Det är bra att röra på sig. Den som rör på sig orkar mer, är gladare och friskare samt koncentrerar sig och lär sig bättre. Om vi har en befolkning i rörelse får vi alltså en bättre folkhälsa. Om landets barn och unga rör sig är det också bra för skolresultaten.

Samhällsutvecklingen gör samtidigt, tänker jag mig, att människors vardag blir alltmer stillasittande. Såväl barn och unga som vuxna rör sig allt mindre. Goda och dåliga vanor grundläggs tidigt i livet, och därför är det så glädjande att regeringen för några veckor sedan presenterade initiativet Samling för daglig rörelse. Målet är tydligt uttalat: Alla barn och unga ska röra sig varje dag. Vi har hört att idrott och hälsa ska utökas i grundskolans timplan, och tidigare pratade vi om att skärpa målsättningen för daglig rörelse i skolan.

Jag skulle vilja fråga utbildningsministern vilken roll fritidshemmen kan spela i Samling för daglig rörelse.

Anf. 106 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack, Linus Sköld, för frågan! Det sätt som vi tar oss an detta på nu är riktigt bra. Ja, vi utökar antalet timmar i idrott och hälsa. Det är en viktig del av det hela. Men vi gör det samtidigt som vi sätter oss ned med friluftorganisationer, med idrottsrörelsen, med Gymnastik- och idrottshögskolan och andra skolor, med forskare och, såklart, med lärarfacken och idrottslärares organisationer för att se hur vi ska göra detta på ett bra sätt. Hur blir det verkligen verklighet och verkstad på ett sådant sätt att det fungerar och inte bara blir en extra pålaga ute på skolorna?

En del i detta är såklart möjligheten att jobba i fritidshemmen med daglig rörelse. Det handlar om möjligheten för dem som jobbar i fritidshemmen att få de verktyg och den fortbildning man där känner att man behöver för att kunna göra detta. Jag är övertygad om att det är en av de saker man kommer att tala om i det rörelsenätverk som vi sätter upp. Det passar också väldigt bra ihop med de nya skrivningar i läroplanen för fritidshemmen som vi har infört.

Anf. 107 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Tack, utbildningsministern, för svaret! Det finns en del i detta som oroar mig lite grann, och jag tänkte att ministern ska få tillfälle att lägga ut texten om detta. Om vi ska utöka timplanen i idrott och hälsa antar jag att det innebär att den totala timplanen för grundskolan ska utökas. Jag tänker mig att det i sin tur riskerar att förvärra en redan rätt besvärlig kompetensförsörjningskris i skolan.

Hur bedömer utbildningsministern att en utökning av timplanen ska kunna lösas så att all idrottsundervisning fortfarande bedrivs av legitimerad personal?

Anf. 108 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Nu bereder Skolverket ett uppdrag där man ser hur man skulle kunna utöka antalet timmar i idrott och hälsa. Vi har inte satt ned foten när det gäller att vi ska utöka den totala läroplanen och att den i så fall ska utökas med 100 timmar. Man ska också se om det går att prioritera lite annorlunda med bibehållna kunskapskrav i dag.

Det viktiga är att vi ser till att vi rör oss mer. Genom att röra oss mer får vi också bättre resultat både, såklart, i kunskapsämnet idrott och hälsa och i andra ämnen.

Anf. 109 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag tänkte fortsätta på den fråga som Björn Wiechel tog upp, nämligen jobben i hela landet. Män och kvinnor förlorade sina jobb på många håll i landet under den borgerliga regeringens tid. Förutom att arbetslösheten i stort sköt i höjden fortsatte den pågående urbaniseringen med lavinfart. 7 500 statliga jobb flyttades från övriga landet till Stockholm.

Nu vet jag att regeringen har en annan politik, och det är vi glada för. Vi ska se till att jobben kommer tillbaka. Men jag undrar: När blir det verklighet? Gäller det män och kvinnor i hela landet? Och vilka jobb kommer till Skövde och Skaraborg?

Anf. 110 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Tack, Monica Green, för frågan! Vi har haft en tydlig centraliseringsvåg. Det har påverkat spridningen av de statliga jobben. De statliga jobben har koncentrerats till Stockholm. För den förra regeringen började Sverige i Täby och slutade i Huddinge. Men så ser inte Sverige ut. Staten måste ta ansvar för att finnas i hela landet.

Vi har nu beslutat om omlokalisering av tre myndigheter. Vi förstärker dessutom närvaron i befintliga myndigheter på flera orter, nu senast i Lycksele. Och vi kommer att jobba för att sprida de statliga jobben.

Detta är inte bara en fråga om att förstärka tillväxten i de regioner som har en låg andel statliga jobb. Det handlar om legitimiteten för den svenska staten. Om avståndet mellan medborgare och stat växer minskar också tilliten till den svenska staten. Det är helt avgörande för den svenska statens framtid och för relationen mellan medborgare och stat att vi tar ansvar och sprider de statliga jobben och bryter den politik som den förra regeringen förde.

Anf. 111 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Tack för svaret! Det är bra, för under den borgerliga regeringens tid lade 17 myndigheter ned 143 arbetsplatser runt omkring i landet. Det drabbade både män och kvinnor. En del påstår att det har med utbildning att göra – att det finns en människor av en viss typ av kvalitet och att jobben därför måste finnas i Stockholm.

Hur ser statsrådet på detta påstående?

Anf. 112 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Det finns utbildade människor i Gävle, i Göteborg, i Lycksele, i Norrbotten och i Skåne. Vi har en befolkning som är välutbildad. Tack vare satsningar på regionala högskolor och universitet har vi en bättre spridning av akademiska utbildningar, och det skapar goda förutsättningar för kompetensförsörjning i den statliga sektorn också utanför Stockholm.

Det är helt avgörande att vi också använder den möjlighet som vi har för att få en bättre statlig service, närvaro och lokalisering av de statliga myndigheterna.

8 juni

Frågestund

Anf. 113 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till försvarsministern.

Cybersäkerhet är någonting som blir en allt viktigare fråga. Vi ser hela tiden hur detta ökar i omfattning, och vi har hört FRA gå ut med att det sker uppemot 10 000 cyberattacker per månad. Det finns it-spioner som jobbar på att kunna slå ned Sverige. Detta skulle alltid kunna få förödande konsekvenser för Sverige, men inte minst vid ett angrepp.

För bara några dagar sedan var vi i Försvarsberedningen i Litauen. Där jobbar man väldigt ambitiöst och har valt att ha en enda myndighet som tar ansvaret såväl för det militära som för olika myndigheter och för informationsstruktur som är viktig landet.

Den fråga som jag vill ställa till ministern är: Hur tänker sig försvarsministern att stärka cybersäkerheten i Sverige? Och är ministern nöjd med att det är sex myndigheter som ska samverka och dela på ansvaret?

Anf. 114 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Inom ramen för MSB pågår ett arbete där man följer upp olika typer av attacker och där man har bildat organisationer med myndigheter och företag i olika branscher. Man träffas där tillsammans med jämna mellanrum för att utbyta erfarenheter men också för att delge varandra olika typer av lösningar på hur man på ett bättre sätt kan stå emot olika typer av angrepp. Ett liknande arbete pågår på den statliga sidan. Där finns särskilda nyckelmyndigheter som har ett särskilt ansvar för att klara detta, och där pågår också planering.

Detta är något som vi måste arbeta intensivt med för att hela tiden kunna utveckla våra metoder. Jag vill påminna om det riksdagsbeslut som finns där vi har ställt oss bakom att arbeta med aktiv cyber inom ramen för Försvarsmakten.

Anf. 115 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack för svaret! Vi ska också komma ihåg att Riksrevisionen särskilt har pekat ut att informationssäkerheten behöver prioriteras högre och att det finns många myndigheter som inte alls når upp till en godtagbar nivå.

Det är trevligt att utbyta erfarenheter, men är det inte mer rimligt att ha det precis som i Litauen och i många andra länder? Där är det en enda myndighet, en cybersäkerhetsmyndighet, som tar ansvaret. Är inte det en bättre väg att gå än att låta sex olika myndigheter dela på ansvaret?

Anf. 116 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag tänker inte här snöa in på någon särskild lösning för hur detta rent administrativt ska se ut. Jag inser att samhället är oerhört mångfasetterat med många företag, många myndigheter och många förvaltningsenheter. Det viktiga är att man får igång jobbet på ett brett fält och att det sker någonting ute i praktiken.

Det är detta man försöker åstadkomma via det som MSB gör. Därmed inte sagt att det är nog, utan förbättringspotentialen på området är omfattande.

Detta avslutar veckans frågestund. Jag får be att tacka de deltagande statsråden och ledamöterna.

§ 9 (forts. från § 7) Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali (forts. UFöU3)

*Svenskt deltagande i
Förenta nationernas
stabiliseringsinsats i
Mali*

Anf. 118 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Herr talman! Propositionen handlar om Mali, och vi talar lite grann om Libyen. Men det är ganska logiskt, för det är naturligtvis bland annat på grund av det stora misslyckandet i Libyen som Mali har de problem man har i dag.

Allan Widman ser bara ett enda alternativ till att förstöra ett helt land och få terrororganisationer att sprida sig som maskrosfrön: att stå och titta på. Nej, så är det inte. Det finns ett otal andra saker. Jag vill bara påminna om att Vänsterpartiet var med på den första insatsen i Libyen när det handlade om att upprätthålla FN-resolutionen om ett flygförbud. Det var sedan, när man flagrant bröt mot detta, och gjorde allt annat, bröt mot både folk rätt och resolutioner, som vi inte längre var med. Men jag förstår att Allan Widman står kvar.

Det finns nu sedan drygt ett halvår, nästan ett år, tillbaka en brittisk parlamentsrapport som analyserat utbrottet i Libyen. Där konstaterar man en del förfärliga saker. Den brittiska regeringen har inte kunnat bestyrka påståendet, som även Allan Widman citerar här, om massiva övergrepp från Gaddafis sida mot civilbefolkningen. Det ska gudarna veta att Gaddafi inte var någon ljusgestalt i historien. Han förtryckte sitt eget folk. Men de saker som man påstod för att motivera kriget hade helt enkelt inte ägt rum.

Av rapporten framgår att Natokoalitionen och därmed Storbritannien bröt mot FN-resolutionen, att flygattackerna riktades mot den libyska regeringen med följd att Gaddafi mördades och regeringen störtades, att markstyrkor sattes in och att vapenembargot kringgicks genom insmuggade vapen till rebellerna. De konstaterade att ville man skydda Benghazi hade man nått det målet redan efter ett dygn. Men Allan Widman står kvar.

Det finns flera alternativ. Det är de vi måste titta på innan vi kastar oss ut i sådana operationer.

Anf. 119 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr talman! Jag vill inleda med att säga att jag delar Stig Henrikssons principiella åskådning. När man deltar i operationer av det slag som till exempel har varit i Afghanistan är det viktigt att man har en väldigt bred verktygslåda.

Jag tror att en av de viktigaste slutsatserna just för Afghanistan handlade om att man väldigt snabbt vann en militär seger och upprättade relativ god säkerhet i landet. Men till följd av att man misslyckades med att ge afghanerna en tro på framtiden och ge det bistånd och den återuppbyggnad som behövdes förlorade man greppet om situationen. Därefter blev det väsentligt sämre.

Jag tror inte bara på militära insatser. Vi behöver jobba mycket mer med både bistånd och politiska åtgärder av olika slag. Med det sagt minns

jag själv personligen fortfarande bilderna från svensk tv där sjukhus i Benghazi visades upp utbombade av just Gaddafis artilleri. Jag vill också minnas att FN:s säkerhetsråd faktiskt beslutade om insatsen. Allt kan rimligtvis inte ha varit påhittat ens av Nato. Det vägrar jag att tro, herr talman.

Anf. 120 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Herr talman! Jag hänvisar återigen till den brittiska parlamentsrapporten. Där visar de tydligt att det mesta var hittepåhistorier för att motivera ett krig som man gärna ville ha av helt andra skäl.

Jag tycker ändå att det är bra att Allan Widman tar upp detta med en bred verktygslåda, tyvärr med tillägget ”med inte bara militära insatser”. De flesta militära insatser – Afghanistan, Irak och Libyen – har i grunden misslyckats. Låt oss för guds skull hoppas att Mali inte blir ännu ett exempel i den långa raden. Det misslyckandet kostar inte enstaka liv här och där. Bara i Irak räknar man med 600 000 dödsoffer fram till 2006, 2008 eller något sådant.

Man måste ändå se: Vad fanns det för andra krigsmål? I den brittiska parlamentsrapporten har de snappat upp information om Nicolas Sarkozys mål: Ett starkt krav att få större del av Libyens olja. Öka det franska inflytandet i Nordafrika. Stärka Sarkozys politiska ställning i Frankrike. Ge franska militären en chans att skapa sig en starkare ställning i världen. Motverka Gaddafis långsiktiga plan att Libyen skulle ersätta Frankrike som den dominerande makten i det fransktalande Afrika.

Det var tyvärr de verkliga krigsmålen. Men jag tackar Allan Widman för att vi ändå diskuterar den bredare verktygslådan som vi ibland glömer bort både hemma och när vi talar om internationella insatser. Nu har jag förstått att nästa replikskifte handlar om vem som sitter i sandlådan. Det kan i och för sig vara lämpligt när vi har en proposition om ett ökenland som Mali.

Anf. 121 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr talman! Jag är inte säker på att USA, Ryssland, Kina och Storbritannien var så allvarligt oroade över Sarkozys politiska karriär. Jag tror att de hade helt andra bevekelsegrunder.

Herr talman! Med det sagt är jag nog inte beredd att sätta så mycket tilltro till den parlamentariska rapporten, som jag själv inte tagit del av. För mig var situationen helt uppenbar, och den är det än i dag. Muammar Gaddafi vände sina vapen, som nästan alla diktaturer till sist gör, mot den egna befolkningen.

Visst skulle vi ha jobbat mer med bistånd och mer med diplomati och politik. Men det handlade också om att avbryta en humanitär katastrof som pågick i landet. Sedan håller jag med om att efterarbetet var alldeles för dåligt.

Anf. 122 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Herr talman! Allan Widman anser att det är vi i Sverigedemokraterna som sitter i sandlådan med hink och spade. Visst, det kan man tolka det som när vi valde att inte stödja Alliansens motion i betänkandet därför att vi inte fick stöd för vårt yrkande i Irakbetänkandet. Man kan tolka det som att vi är tjuriga ungar som sitter där i sandlådan.

För oss är det viktigare att vi behandlar utlandsinsatserna på likartat sätt vad avser krav på uppföljning och utvärdering. Det vore ytterst märkligt om vi gjorde annorledes. Om nu utskottsmajoriteten i Irakbetänkandet anser att det räcker att hänvisa till regeringens skrivelse till konstitutionsutskottet och att Afghanistanutredningen föreslår en särskild funktion på Regeringskansliet som har ändamålet att ansvara för förslag och strategi för bland annat målsättningar, anser vi att det rimligtvis bör räcka i det här betänkandet. Om Alliansen hade valt att stödja vårt förslag i Irakbetänkandet hade vi kunnat få till stånd andra formuleringar både i Irakbetänkandet och i Malibetänkandet.

Herr talman! Jag kan återigen konstatera att Alliansen låter prestige gå före att få igenom sin egen politik. Därmed anser jag att det är allianspartierna som sitter där i sandlådan med sin hink och spade och inte vi.

Anf. 123 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr talman! När Björn Söder gör klart för det sammansatta utskottet att trots att han tidigare markerat att han skulle stödja Alliansens förslag när det gäller nationellt utvärderingsbara mål i ett avgörande skede säger att om ni inte stöder mitt förslag kommer jag inte att stödja ert förslag närmar man sig en punkt där orden politisk utpressning känns adekvata.

Så är det i Alliansen: Vi gör politik i Alliansen tillsammans, men vi gör på de här områdena inte politik tillsammans med Sverigedemokraterna. Däremot kan Sverigedemokraterna om de önskar, och det har hänt vid flera tillfällen, naturligtvis stödja Alliansens olika förslag.

Nu är det ändå min grundläggande uppfattning att vi kanske inte behöver yrka på varenda en av våra insatser när de ska förlängas att det ska tillföras nationellt utvärderingsbara mål. Jag tycker att det är mycket bättre, herr talman, om vi får ett bredare grepp så att det blir en stående rutin för regeringen. Den kommer inte till riksdagen om den inte vet vad målen är. Den kommer inte till riksdagen om den inte vet på vilka grunder och premisser man ska ta sig ur en internationell insats. Det bör bli en rutin.

Med det sagt är väl saken löst när regeringen nu återkommer med en proposition vad avser strategin för våra internationella insatser.

Anf. 124 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Herr talman! Vi är inte oense om att vi ska ha uppföljningsbara mål, ordentliga utvärderingar och liknande. Allan Widman får kalla det politisk utpressning om han vill. Samtidigt står Allan Widman här i talarstolen och gör klart att man inte gör politik med Sverigedemokraterna. Det visar att i stället för att kunna få igenom sin egen politik sätter man prestigen före genom att man inte ska göra upp med Sverigedemokraterna. Annars hade ni kunnat få igenom den här politiken.

För oss handlar det om att vi ska ha likartade skrivningar när det gäller utlandsinsatserna. Det är väldigt märkligt att man ska kräva konkretiserade mål och ha ordentlig uppföljning när det gäller Maliinsatsen men inte bryr sig om det när det gäller Irakinsatsen. Då tycker man att det räcker att hänvisa till regeringens skrivelse till konstitutionsutskottet och den kommande tjänsten som antagligen ska inrättas på Regeringskansliet.

Tycker man det i det ena fallet bör man tycka det i det andra fallet. Det var så vi resonerade. Vi tycker att det viktiga är att man har likartade skrivningar. Vi hade kunnat få till en skarpare formulering, ett tillkännagivande

till regeringen, om detta tillsammans. Men Liberalerna tillsammans med de övriga allianspartierna valde att inte kunna erkänna, vilket man gjorde i slutet rum, att man hade glömt att motionera om detta i Irakbetänkandet.

Ni ville inte erkänna att ni hade missat att motionera om detta. När det gällde Malibetänkandet erkände vi att vi hade missat att ta med det i vår följdmotion, men vi var beredda att backa upp Alliansen. Ni kunde dock inte backa upp vårt förslag, trots att ni själva hade missat att motionera om detta, vilket en ledamot för ett av allianspartierna erkände för oss.

Jag tycker att det är beklagligt att man undvarar att få igenom sin egen politik med hänvisning till att man inte ska göra upp med Sverigedemokraterna eller stödja ett SD-förslag.

Jag tycker att det är bra att detta åskådliggörs för väljarna. Det har ju hänt tidigare under mandatperioden att man inte är beredd att driva igenom sin egen politik när man kan.

Anf. 125 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr talman! Alliansen utgör såvitt jag vet ett potentiellt regeringsalternativ och kommer bland annat att inom kort mötas i ett kök i Nacka för att fortsätta att bygga detta regeringsalternativ.

Det är ganska naturligt i politiken – och det har varit så under mina tre decennier – att man bygger politik i de grupperingar som man har bestämt sig för att man kan representera gemensamt. Därför, herr talman, finns det inte på kartan för mig att jag ska sitta i några slutna rum och göra några erkännanden för Björn Söder. Jag vill bestämt påpeka att åtminstone jag själv aldrig har suttit i något slutet rum och kommit med sådana erkännanden till Björn Söder.

Det hör också till saken att insatsen i Irak och insatsen i Mali är skilda insatser. Den i Mali har varat under mer än tre års tid, medan vi inte har varit lika länge i Irak. I Mali är vi mångdubbelt fler, och jag tror att alla som sitter här i kammaren och som har följt debatten förstår att insatsbehovet i Mali är väsentligt mer långsiktigt än det kanske är i Irak.

Alla dessa skillnader, herr talman, gör att det för oss var mer naturligt att yrka bifall till nationellt utvärderingsbara mål just i fråga om Mali, som riksdagen dessutom tidigare har lämnat ett tillkännagivande om.

Anf. 126 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Vi diskuterar här i eftermiddag det svenska deltagandet i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali. Låt mig börja med att yrka bifall till reservation 1 under punkt 2, som handlar om mål och utvärdering.

Den svenska insatsen kommer att uppgå till ungefär 320 personer på plats. Senare under året kommer det också att tillkomma ett flygtransportbidrag på ungefär 60 personer, från slutet av 2017 och ett halvår framåt.

Syftet är att Sverige ska hjälpa till som deltagare i insatsen och stödja och påskynda ansträngningarna att genomföra FN:s säkerhetsresolution med efterföljande resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet.

Herr talman! Som har påpekats här tidigare är detta en tuff insats. Man räknar med att Minusma är det farligaste uppdraget som finns för närvarande. Fram till i mars i år har 116 personer i Minusmas personal dödats i 72 olika attacker och dåd.

Utöver underrättelseförbandet bidrar Sverige med ett antal stabsofficerare på olika FN-staber i Mali.

Det råder även fortsättningsvis en väldigt svår och tuff situation i Mali. Islamistiska grupper, bland annat al-Qaida, startade ett uppror redan 2011–2012. Sedan 2013 är det FN:s nuvarande styrka i Minusma som formellt ansvarar för säkerheten i Mali.

Norra Mali, som av separatisterna kallas Azawad, har blivit ett laglöst område. Flera västerlänningar, däribland svensken Johan Gustafsson, befinner sig i fångenskap hos islamistgrupper.

Detta är ett viktigt bidrag från Sverige, och det är någonting som vi backar upp till hundra procent. Anledningen till att vi har en speciell reservation är att detta måste utvärderas på ett tydligt sätt.

Allra sist vill jag ännu en gång påpeka att vi är skyldiga ett stort tack till alla soldater som är ute och, med risk för sitt eget liv, står upp för det som vi har tagit beslut om. Vi är skyldiga dem och alla deras anhöriga ett stort tack.

Anf. 127 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! Under den här våren har ledamöter från både utrikesutskottet och försvarsutskottet i olika konstellationer besökt ett antal av de svenska internationella insatserna.

Dessa besök är värdefulla för att bilda sig en uppfattning om det som vi annars – normalt sett – får mycket text, många föredragningar och mycket information om. En del av informationen är så känslig att den till och med är hemlig.

Att på plats kunna se verkligheten som våra insatser verkar i, att kunna möta personalen och att kunna följa med verksamheten ut i fält är väldigt värdefullt för dem av oss som har den möjligheten.

Det handlar om erfarenheter och observationer som alla dessa ledamöter tar med sig in i det fortsatta arbetet, såväl i utrikesutskottet och i försvarsutskottet som i det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet. Flera ledamöter har i de olika debatterna tidigare i dag också återkommit till det som de själva har varit ute och sett och upplevt under dessa resor.

Själv ledde jag i slutet av april en delegation som besökte insatsen i Mali. Jag mötte där personal som är utsänd och som naturligtvis har ett väldigt svårt uppdrag.

Vi besökte personalen och bodde med personalen på campen, i tält, ute i öknen. Vi patrullerade tillsammans med personalen.

Vi kunde konstatera att den attityd och de människor som mötte personalen ute i en by som vi var med och besökte och patrullerade i var mycket uppskattande. Det var uppenbart att den svenska personalen var välkommen och att den svenska insatsen var uppskattad av de människor som bodde där och som naturligtvis hoppas på en bättre framtid i ett bättre, säkrare och fredligare Mali.

Vi kunde under vår resa till Mali, som så många gånger förr när vi rest ut till våra insatser, konstatera att personalen har stor kunskap och starkt engagemang. Det är roligt att se. Man blir stolt över det man ser och det man möter.

Jag skulle säga att det finns anledning för alla i Sverige att känna stolthet över den personal som vi har ute på dessa internationella insatser.

I dessa debatter talar vi ofta om den militära personalen, men vi ska komma ihåg att det också finns annan personal ute på internationella insatser: civil personal och även poliser. Dem talar vi inte lika ofta om, men de gör också värdefulla insatser som är värda att uppmärksamma.

I debatterna och diskussionerna om våra internationella insatser hamnar fokus ofta – helt naturligt – på det militära. Så blir det också när vi besöker insatserna. Men jag vill fästa allas uppmärksamhet på att det inte enbart var besök och möten i den militära delen som gjordes i Mali. Vi var också i huvudstaden Bamako, där vi hade en rad politiska möten och diskussioner.

Det som vi diskuterade var bland annat genomförandet av fredsavtalet i Mali. Det är en skör fred som ska genomföras, och det vi kunde konstatera, och också var medvetna om redan innan men hade möjligheten att närmare diskutera med olika företrädare, var varför genomförandet går långsammare än vad som anges i den tidsplan som finns i fredsavtalet.

Sammanfattningsvis, herr talman, tycker jag att det är viktigt och bra att vi i en bred enighet här i Sveriges riksdag står bakom de olika insatser som vi sänder ut svensk personal på. Även om det finns motioner och reservationer handlar det om mål och utvärdering som det är helt rimligt att föra diskussioner om, men det finns en mycket bred uppslutning kring att vi ska delta i de här insatserna. Det är viktigt att det är så. Det är viktigt att veta för den personal som har att genomföra de här insatserna och som också ytterst riskerar sitt eget liv att det finns ett fullt stöd och att det är genomtänkt och noga övervägt när man fattar de politiska besluten här i Sveriges riksdag.

Jag vill upprepa det tack som flera före mig i de här debatterna har riktat till personal och anhöriga som genomför de här insatserna. Det tacket går till militär personal, civil personal, polis och annan myndighetspersonal som är ute på internationella insatser.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag yrka bifall till det sammansatta utskottets förslag i betänkandet om att förlänga insatsen i Mali.

Anf. 128 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr talman! Skälet till att jag nu begärde replik är att jag vill berömma Kenneth G Forslund för det faktum att han inte bara uppehåller sig vid våra militära veteraner utan också vid alla de civila tjänstemän som befinner sig ute i internationella operationer på svenska statens uppdrag. Det är personer som upplever precis samma risker och slitage som den militära personalen gör. Ska man peka på någon skillnad mellan dem kan man säga att den militära personalen är väl inbäddad på sina camper med sin logistik och sitt underhåll och annat. För sjuksköterskor, brandmän och poliser är det en annan och mycket mer utsatt verklighet som de möter i insatserna.

Jag hoppas att Kenneth G Forslund tillsammans med mig och andra partier här i Sveriges riksdag kan verka för att den lagstiftning som omger de civila veteranerna kommer i paritet som med det som gäller för de militära veteranerna, för sedan 2011 är det stora skillnader när det gäller den hjälp, den trygghet och det stöd som man kan räkna med.

Anf. 129 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Vi är just nu i en tid när vi uppmärksammar och utvecklar hur vi hanterar våra veteraner. Det är någonting som tidigare har fått för

lite uppmärksamhet. Det är alldeles uppenbart så att vi har kommit längst när det gäller den militära personalen och militära veteraner. Jag har ingen annan uppfattning än Allan Widman. Utvecklingen måste fortsätta, och det är rimligt att tro att det också kommer att leda till att vi med tiden ägnar mer tid och uppmärksamhet även åt dem som är veteraner från civila insatser i våra internationella uppdrag.

Anf. 130 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Herr talman! Varje morgon kl. 06.30 hissas den svenska flaggan på den svenska campen Camp Nobel i Timbuktu. Från Camp Nobel strax söder om Timbuktu opererar vårt svenska underrättelseförband i en farlig och svår miljö. Det är inte sällan uppemot 45–50 grader i Saharas vita sandöknen. Det här har sedan 2013 varit en vardag som våra svenska utsända militärer har fått uppleva under de oftast sex månader som de tillbringa i ett av världens farligaste länder för FN-personal.

Jag vill börja med att lyfta fram och tacka alla de svenska soldater som har modet och engagemanget att ta sig an ett så krävande uppdrag som detta. Jag vill också rikta ett tack till dem som är i Mali för civila insatser, till exempel biståndspersonalen och de poliser som arbetar i området.

Herr talman! Den svenska styrkan är en del av FN:s insats i Mali, den så kallade Minusma, som vi också talar om här i dag. Som tidigare har nämnts har Sverige en lång och gedigen erfarenhet och tradition av att skicka utländsk trupp, och vårt engagemang i Mali har inte varit mindre viktigt. Så länge Malis regering inte har återfått sin kontroll över hela landet är det svårt att bygga upp ett långsiktigt hållbart Mali. I stället är det ett laglöst land som härbärgerar terrorister och sprider fortsatt skräck och förtvivlan i Sahelområdet.

Inbördeskriget har skadat landet något oerhört. Trots att ett fredsavtal har undertecknats har nya strider uppstått även mellan grupper som har skrivit på. Dessutom skapar al-Qaida-kopplade organisationer och rent kriminella en ytterligare osäkerhet i området.

Regeringen vill därför med rätta ställa en svensk beväpnad styrka bestående av högst 470 personer till förfogande för deltagande i Maliinsatsen där fokus liksom tidigare ligger på underrättelsearbete. Deltagandet ska gälla till den 30 juni 2018 under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av FN:s säkerhetsråd.

Herr talman! Mali är ett av världens fattigaste länder, och Sverige antog nyss en ny biståndsstrategi för Mali som gäller 2016–2020. Strategin fokuserar på mänskliga rättigheter och demokrati, mänsklig säkerhet och miljö. Strategin genomförs av Sida och Folke Bernadotteakademien. Kvinnor och barn är prioriterade aktörer i alla insatser. Utöver det här bilaterala biståndsstödet bidrar Sverige även med ett humanitärt stöd. Precis som i fallet med insatsen i Irak som vi debatterade här tidigare i dag är det militära bidraget alltså en del av ett bredare engagemang i Mali.

Med de orden, herr talman, yrkar jag bifall till det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets förslag om en förlängning av det svenska deltagandet i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 11.)

Sammansatta utrikes- och försvarskommitténs betänkande 2016/17:UFöU5
Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina operation (Atalanta)
(prop. 2016/17:177)
föredrogs.

Anf. 131 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Det här är det tredje ärendet som det sammansatta utrikes- och försvarskommittén har behandlat under våren. Det handlar om EU:s marina insats Atalanta. Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr talman! Somalia är ett av världens mest krigsdrabbade länder och har under årtionden präglats av blodiga strider mellan klaner, islamistgrupper och svaga övergångsstyren. Lidandet bland civilbefolkningen är mycket utbrett.

Sverige har ett omfattande och långsiktigt engagemang i Somalia med humanitärt stöd, utvecklingsbistånd, återuppbyggnadsinsatser, demokratiinsatser och en aktiv politisk dialog. Sedan 2013 uppgår det svenska biståndet till Somalia till 300 miljoner kronor per år. Sverige ger också humanitärt stöd förutom detta. Förra året uppgick det till 170 miljoner kronor, och fram till mitten av april i år hade Sverige betalat ut 194 miljoner kronor i humanitärt stöd. Behoven är enorma.

Att Sverige återigen ska bidra till EU:s marina insats Atalanta kompletterar och förstärker detta engagemang. Det svenska bidraget stärker också Sverige som en trovärdig och respekterad aktör inom ramen för EU:s krishantering. Det blir, om kammaren godkänner detta, femte gången som Sverige deltar i EU:s marina insats utanför Somalias kust. Senast svenska soldater och sjömän var på plats i operation Atalanta var under februari till maj 2015.

Herr talman! Att sända en svensk väpnad trupp på uppdrag i ett annat land är ett beslut som innebär ett betydande ansvar. Säkerhetsläget i Somalia har under många år varit mycket osäkert, och sjöröveriet utanför kusten ökade markant några år in på det nya millenniet. Det är när det var som värst registrerades i snitt nästan en väpnad attack varannan dag.

Den internationella kraftsamlingen, där EU:s marina insats är en del, har givit resultat. Piraterna har slagits tillbaka, och havet utanför Somalia är nu relativt fredat. Endast tre internationella handelsfartyg har tagits genom sjöröveri sedan 2013, och de årliga attackerna har minskat till mellan noll och sju per år. Men så sent som mars i år kidnappade somaliska pirater besättningsmän från ett handelsfartyg och kapade ett oljefartyg. Kapningarna, som bryter den positiva trenden, är de första på fem år. Problemet med sjöröveri kvarstår alltså och kan komma att öka på grund av den svåra situationen i Somalia, som i sin tur snabbt förvärras på grund av den pågående torkan.

Den humanitära situationen i Somalia gör att behovet av humanitär hjälp är mycket stort. Stora delar av den humanitära hjälpen kommer in till Somalia via sjötransporter, och det gör det än viktigare att EU:s marina insats kan höja säkerheten för just dessa transporter.

Det blir mycket siffror, herr talman. Hittills har 406 fartyg eskorterats med drygt 1 miljon megaton livsmedelshjälp från World Food Programme

till Somalia med skydd från Atalanta. Det har heller inte genomförts några direkta attacker gentemot de World Food Programme-transporter som insatsen har eskorterat. Därför är det viktigt att Sverige kan vara med och bidra.

Herr talman! Som har sagts under de två föregående ärendedebatterna är det ett betydande ansvar att fatta beslut om att sända en svensk väpnad trupp på uppdrag i ett annat land. Tragiska erfarenheter visar att det inte går att utesluta förluster av människoliv i samband med fredsfrämjande uppdrag och krishanteringsinsatser. Det gör att också detta beslut bör övervägas noggrant.

EU gör en viktig insats, och Sverige kan bidra. Det är vad detta förslag innebär.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis tacka alla svenska kvinnor och män som deltar och som har deltagit i Sveriges internationella insatser och återigen yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 132 KALLE OLSSON (S):

Herr talman! Kort bakgrund: För ett decennium sedan började sjöröveriet utanför Somalias kust att uppmärksammas internationellt. Sjøröveriet karakteriserades av att pirater tog kontroll över fartyg som passerade genom vattnen och begärde lösesummor för besättning, fartyg och last. Den alltmer omfattande piratverksamheten ledde till att FN 2007 efterfrågade eskortering av FN:s livsmedelsprogramms humanitära sjötransporter till Somalia. FN:s begäran ledde sedermera till att EU 2008 inledde sin första marina insats.

Under de nästkommande åren noterades en kraftig ökning av sjöröveriet, men tack vare en mobilisering från det internationella samfundet har vi under senare år sett en positiv tendens till minskade framgångar för piraterna. Precis som Karin Enström nämnde har endast tre internationella handelsfartyg tagits genom sjöröveri sedan 2013, och endast ett fåtal försök till attacker har registrerats.

Ibland, herr talman, när vi diskuterar internationella insatser och i synnerhet förlängning av internationella insatser inställer sig frågorna: Gör den svenska insatsen skillnad? Bidrar vi på rätt sätt? För Operation Atalanta tror jag inte att det råder någon tvekan om att svaret på dessa frågor är ja.

Somalia är ett världens fattigaste länder. Under våren har vi sett förfärliga bilder på undernärda somaliska barn kablas ut. I kampanjer väddar Unicef om hjälp. Ungefär 6 miljoner somalier, hälften av landets befolkning, bedöms vara i behov av humanitär hjälp eller skydd. Landet balanserar på randen till en svältkatastrof.

Mot bakgrund av det mycket svåra läget känns det väldigt bra att ett enigt utskott ställer sig bakom betänkandet om att Sverige återigen ska bidra till operation Atalanta. Somalia behöver omvärldens stöd, och en betydande del av de humanitära hjälpsändningarna transporteras sjövägen.

Syftet med det svenska bidraget är som framgått att skydda fartyg som på uppdrag av FN levererar förnödenheter samt att avvärja och avskräcka från piratverksamhet.

Den svenska styrkan utgörs av en bordningsstyrka som inkluderar två stridsbåtar, och den kommer att verka från ett nederländskt örlogsfartyg. Bidraget kan komma att uppgå till 35 personer, och som brukligt vid denna

typ av insatser finns en möjlighet att om situationen kräver utöka personalramen.

Just möjligheten att kunna förstärka och evakuera blir en påminnelse om att inga fredsinsatser eller för den delen stabiliserande insatser är befriade från risker. Men det faktum att Försvarsmakten genom tidigare medverkan i operation Atalanta har byggt upp en erfarenhet och ett kunnande när det gäller att verka i denna utmanande miljö skänker en form av trygghet inför den utmaning som stundar.

Sverige har tidigare bidragit både civilt och militärt med marina styrkor, och under 2010 hade vi ledningsansvaret för Atalantas styrkehögkvarter. Sammantaget måste vi säga att vi är väl förberedda för att ånyo återvända till Adenviken och Indiska oceanen.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag lyckönska de män och kvinnor som gör denna insats möjlig och yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 133 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

I alla tider har sjöfarten drabbats av pirater eller sjörövare, som de också kallas. Till och med i våra moderna tider är det så, trots all teknik vi har till vår hjälp för navigation och övervakning.

När Sverige bistår i den EU-ledda utlandsoperationen Atalanta handlar det inte primärt om militärt bistånd utan om att vi bevakar gemensamma intressen. Naturligtvis passerar svenskt gods också i Adenviken, liksom svensk sjöfart.

För att få framgång med piratbekämpningen finns det flera aspekter. Det krävs ett fast och konsekvent agerande så att piraterna inte gör sig några illusioner om att kunna lura piratbekämpningen i längden. Det är en stor fördel om piraternas båtar inte kommer tillbaka till Somalia i sjödugligt skick, för då missbrukas de snart igen. Det krävs att problemet med att piraterna lyckas kidnappa sjöfolk drivs ned till nära noll så att det inte finns något hopp om stora pengar till piraterna den vägen.

Operation Atalanta har varit lyckosam. Attackerna mot fartyg i Adenviken har minskat från årliga knappt 200 till ca 5 om året. En kraftfull insats har brutit ned problemet.

Vi ska nu delta med en bordningsstyrka, två stridsbåtar och stödpersonal. Tidigare har Sverige bidragit i Atalanta med HMS Malmö, HMS Stockholm samt HMS Carlskrona.

Sverigedemokraterna stöder naturligtvis att Sverige deltar i Atalanta. Dock anser vi att det är fel att kostnaden landar på det svenska försvaret.

Det svenska försvaret planerar för en snabb uppbyggnad av totalförsvaret av vårt eget territorium, och man har redan för litet anslag för detta. Att avdela ekonomiska resurser för fredsoperationer utomlands finns det inte utrymme för inom försvarsanslaget. Därav vårt särskilda yttrande.

Det konkreta problemet med somaliskt sjöröveri, som åsamkar stora kostnader för många av världens länder, måste på medellång sikt få en permanent lösning. Den enda permanenta lösningen är att Somalia självt löser problemen med piratverksamheten.

I detta anförande instämde Björn Söder (SD).

Anf. 134 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Herr talman! Det som aldrig mer skulle få hända är just nu på väg att hända igen. På Afrikas horn ser vi just nu upptrappningen av en av de svåraste svältkatastrofer som världen har sett sedan FN bildades 1945.

Efter en lång tid av minskad svält i världen – och inte minst på den här kontinenten – ser vi nu ett väldigt sorgligt trendbrott. 20 miljoner människor i fyra länder är drabbade. Uppemot 1 ½ miljon barn riskerar att dö redan det här året, om inte världssamfundet reagerar snabbt nog.

Det här är effekterna av de klimatförändringar som återigen slår hårdast mot de allra svagaste och fattigaste i världen. Men det är också konsekvenserna av årtionden av krig, brott mot mänskliga rättigheter och avsaknaden av demokratiska samhällen. Det är i dessa karga miljöer som terror göds och hämtar sin näring.

Sedan slår katastrofens effekter mångdubbelt mot befolkningen. Man hålls gisslan av terroristceller som al-Shabab samtidigt som de hjälpsändningar som ska bistå befolkningen inte når fram eller decimeras på grund av sjöröveriet och piraterna till havs.

Herr talman! De flesta känner säkert till captain Jack Sparrow och *Pirates of the Caribbean*. Vi kanske är många här som har skrattat åt hans dråpligheter. Men när det gäller dessa pirater finns det absolut ingenting att skratta åt. Det är tragik, död, brottslighet, fattigdom och svält som det handlar om. Handen på hjärtat borde vi inte behöva det plåster som våra militära insatser faktiskt är.

I stället måste vi bekämpa fattigdomen och klimatförändringarna. Vi måste se till att det inte sker utfiske i Adenviken, så att somaliska fiskare faktiskt kan livnära sig på det som de har livnärt sig på i århundraden.

Med detta sagt är den här insatsen oerhört viktig. Den kommer att hjälpa de sändningar som ska nå ut till befolkningen som svälter i området och där man behöver assistans av militärer för att hjälpsändningarna ska nå fram.

Med stöd av 7 kap. i FN-stadgan uppmanas stater och internationella organisationer att bidra till, förebygga, avvärja och bekämpa sjöröveri och väpnade rån utanför Somalias kust. Det är mot bakgrund av det som den här insatsen ska ses.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande om svenskt deltagande i Europeiska unionens marina operation Atalanta.

(forts. § 12)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UFöU4 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak

Punkt 1 (Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak)

1. utskottet
 2. res. 1 (SD)
- Votering:
250 för utskottet
42 för res. 1
57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 71 M, 20 MP, 17 C, 18 V, 14 L, 13 KD

För res. 1: 1 M, 40 SD, 1 -

Frånvarande: 16 S, 11 M, 7 SD, 5 MP, 5 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 2 -

Cecilia Widegren (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 2 (Övriga frågor)

1. utskottet
 2. res. 2 (SD)
- Votering:
250 för utskottet
42 för res. 2
57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 71 M, 20 MP, 17 C, 18 V, 14 L, 13 KD

För res. 2: 1 M, 40 SD, 1 -

Frånvarande: 16 S, 11 M, 7 SD, 5 MP, 5 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 2 -

Cecilia Widegren (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

UFöU3 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Mål och utvärdering)

1. utskottet
2. res. 1 (M, C, V, L, KD)

Votering:
157 för utskottet
134 för res. 1
1 avstod
57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 39 SD, 20 MP, 1 -

För res. 1: 72 M, 17 C, 18 V, 14 L, 13 KD

Avstod: 1 SD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 7 SD, 5 MP, 5 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 2 -

Prot. 2016/17:121

8 juni

Punkt 3 (Sveriges övriga bidrag till Mali)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

251 för utskottet

40 för res. 2

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 72 M, 20 MP, 17 C, 18 V, 14 L, 13 KD

För res. 2: 39 SD, 1 -

Frånvarande: 16 S, 11 M, 8 SD, 5 MP, 5 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 2 -

§ 12 (forts. från § 10) **Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina operation (Atalanta)** (forts. UFöU5)

*Svenskt deltagande i
Europeiska unionens
marina operation
(Atalanta)*

Anf. 135 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Kära ledamöter! Detta är ytterligare en viktig insats som Sverige kommer att delta i. Det handlar om ett internationellt åtagande för att säkra transporter i regionen runt Afrikas horn. Med tanke på det säkerhetspolitiska läget i Mellanöstern och på Afrikas horn finns det all anledning att prioritera denna insats och föra resonemang om hur viktigt det är att säkra transporterna till och från Afrika med hjälpsändningar och förnödenheter.

Just nu råder svår torka, och 20 miljoner människor är utsatta för svält eller riskerar att utsättas för kraftig svält. Egentligen ända från Jemen och hela vägen över Afrika till Nigeria påverkas länder av den omfattande torkan. Det är viktigt att bidra till att på olika sätt garantera en fungerande, trygg och säker farled med handelssjöfart och persontrafik.

Det är också viktigt att vara med och utveckla samarbetet vidare inom europeiska åtgärder och europeisk samverkan för att tillsammans främja säkerhet och stabilitet. Det visar hur vi får vara med och utveckla arbetet inom ramen för FN. Tillsammans med bland annat nederländska insatser får vi utveckla vår förmåga och också hjälpa människor i nöd.

De förebyggande insatserna kan man inte alltid mäta effekterna av. Men vi kan vara överens om att de har betydelse. Det är mycket viktigt att vi i alla partier står enade bakom den fortsatta insatsen.

Det var två år sedan vi senast gjorde insatser som denna, och även då fanns ett antal personer involverade. Nu handlar insatsen om en bordningsstyrka med stridsbåtar och stödpersonal på 35 personer som ska involveras. Det här ska minska kapningarna och förhoppningsvis garantera att det inte blir några kapningar eller attacker alls. Det är även ett förebyggande led i terrorismbekämpning.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet. Jag ser fram emot att fortsätta detta arbete och följa upp hur insatserna kommer att genomföras och få höra om erfarenheterna från de personer som kommer att delta i den kommande insatsen, som ska ske till hösten.

Vi har all anledning att ta vara på dessa erfarenheter och även i övrigt följa förebyggande arbete i Afrika och Mellanöstern för att se vilka ytterligare insatser som krävs. Det gäller både rent militärt och biståndspolitiskt. Det gör att vi kan bidra till att skapa goda förutsättningar för stabilitet men också ekonomisk utveckling och fredligare samvaro mellan olika provinser, folkgrupper och länder i regionen.

Jag vill även rikta ett tack till dem som tar på sig uppgiften och går in i uppdraget. Jag önskar att det blir en lyckad och fortsatt bra operation.

Anf. 136 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Det forngrekiska Lakonien och min barndoms Norrbotten lär ha en sak gemensam: Man uttrycker sig kortfattat. Därför, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag om den marina operation som lyder under namnet Atalanta.

Atalanta är för övrigt en hjältinna i den grekiska mytologin. Kopplingen mellan insatsen och mytologin ter sig dock dunkel, även för en norrbottning – eller kanske särskilt för en sådan.

Till dem som gör detta fantastiska jobb vill jag säga: Carry on that good work!

Anf. 137 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Jag trodde att Stig Henriksson möjligen skulle bli något mer mångordig i talarstolen.

Jag erinrar mig nu att Stig Henriksson i en tidigare debatt i dag efterlyste exempel på fungerande internationella militära insatser. Den insats som vi nu diskuterar måste anses vara extremt framgångsrik i jämförelse med mycket annat. Men det är viktigt att erinra om att insatser i Bosnien, Kosovo, Cypern och Libanon har verkat stabiliserande. Även om man inte har löst problemen har man återskapat säkerheten. Det är viktigt att få detta sagt.

Det blir nu femte gången vi far till Adenviken och Indiska oceanen. Det är precis så här, herr talman, jag tycker att man ska bedriva internationell militär insatsverksamhet. Man ska se till att återkomma gång efter annan. Det skapar trovärdighet, ger uttryck för solidaritet och innebär effektivitet när man har upparbetat ett erfarenhetskaptal, som försvarsmistern uttryckte saken tidigare.

Vid två tillfällen har vi varit med HMS Carlskrona i Adenviken, och vid ett av de tillfällena ledde Sverige operation Atalanta under viss tid.

Det har, herr talman, genom åren, även i denna kammare, talats en del illa om något som kallades Genomförandegruppen – en grupp som arbetade under Alliansens tidiga år. Det känns viktigt för mig att få säga att just HMS Carlskrona aldrig hade kommit till Adenviken om inte den gruppen hade funnits. Förslaget då var nämligen att marinens största fartyg skulle bli signalspaningsfartyg, och det hade varit mycket tråkigt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 138 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Låt mig börja med att yrka bifall till utskottets förslag i dess helhet.

Bakgrunden är bland annat att vi har fått en uppmaning från FN:s generalsekreterare om att det internationella stödet måste öka för att förhindra en svältkatastrof i Somalia och de övriga länderna kring Afrikas horn. Detta är helt nödvändigt för att skydda hjälpsändningarna från FN:s livsmedelsprogram så att de når fram till Somalia. Det svenska bidraget kommer att bestå av 35 personer – en bordningsstyrka och två stridsbåtar – som kommer att operera från ett fartyg från den nederländska marinen.

Som har sagts här förut är detta inte första gången Sverige ställer upp. Det har skett tidigare vid fyra tillfällen: 2009, 2010, 2013 och 2015. Detta har varit en viktig del i att stoppa den omfattande piratverksamhet som under flera år har hotat väldigt många fartyg och också hindrat biståndsin-satser från att nå fram.

Kort sagt, herr talman, är detta en viktig insats som Sverige gör rätt i att fortsätta vara med i.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)

§ 13 Förstärkt skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt och under ockupation

Kulturutskottets betänkande 2016/17:KrU12

Förstärkt skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt och under ockupation (prop. 2016/17:109)
föredrogs.

Anf. 139 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! Jag blir förbryllad över att Aron Emilsson inte före mig har presenterat Sverigedemokraternas syn på detta ärende; jag har många frågor att ställa till honom. Har han möjlighet att besvara dem senare får han göra det. Annars får jag nu redovisa vad övriga partier har för syn på denna fråga. I övrigt är nämligen alla partier ense om att detta är en viktig proposition, som vi ska bifalla.

Förra veckan antog riksdagen en museilag i stor enighet. Även då gick Sverigedemokraterna som ensamt parti emot övriga partier. Museilagen är en lagstiftning som jag hoppas kommer att tillämpas i stor omfattning för att sprida kunskap och engagemang kring kulturarvsfrågor.

Dagens lagstiftning, som handlar om att ge ökat skydd åt kulturarv i händelse av krig, hoppas jag däremot naturligtvis att vi aldrig någonsin ska behöva tillämpa i Sverige. Likafullt är det en viktig lagstiftning att få på plats så att Sverige också kan godkänna, ratificera, andra protokollet till Haagkonventionen om skydd av kulturegendom i händelse av väpnad konflikt. Lagstiftningen måste vara på plats för att Sverige ska kunna godkänna tilläggsprotokollet och på det sättet också medverka till att skydda kulturarv runt om i världen.

Tyvärr har förstörelse av kulturarv vid krig återigen hamnat på den internationella dagordningen, på grund av IS framfart. IS tydliga syfte är att

Prot. 2016/17:121
8 juni

*Svenskt deltagande i
Europeiska unionens
marina operation
(Atalanta)*

*Förstärkt skydd av
kulturegendom vid
väpnad konflikt och
under ockupation*

utplåna förislamisk kulturtradition från de områden man försöker ta kontroll över. Man förstör byggnader, kulturarvsföremål och böcker – inte för att de hamnar i vägen för militära aktioner, utan de är själva målet för aktionerna.

Detta är inget man gör i smyg, tvärtom. Man sprider bilder där man slår sönder assyriska och babyloniska kulturföremål, skulpturer och annat, för att visa på makt och för att rekrytera – precis samma fenomen som vi såg för några år sedan, när talibanregimen härjade i Afghanistan. Man sprängde bland annat de stora buddastatyerna i landet och uppmanade sina anhängare att förstöra all icke-islamisk konst.

I detta sammanhang är det väldigt viktigt att kunna sin historia och veta att detta inte på något sätt bara är förknippat med islamistiska extremister. Förstörelse av kulturarv har funnits i alla tider i krig.

Det värsta exemplet är faktiskt andra världskriget, där Förintelsen, utöver folkmordet på människor, syftade till att radera ut det judiska kulturarvet. Även de allierade under andra världskriget förstörde kulturarv medvetet, till exempel vid bombningen av Dresden.

Åtminstone sedan 1815 har man internationellt försökt hantera dessa frågor. Då kom de upp på bordet efter fransmännens plundring av kulturarvsföremål runt om i Europa under Napoleonkriget. Under 1800-talet och början av 1900-talet växte det fram internationella juridiska principer för hur man ska hantera kulturarvsbrott. Första gången personer kom att dömas för denna typ av brott var vid Nürnbergrättegångarna efter andra världskriget.

Efter det dröjde det ända till kriget i forna Jugoslavien innan personer återigen blev dömda för denna typ av brott. Kriget i forna Jugoslavien handlade i väldigt stor utsträckning just om att radera ut kulturarv för att kapa människors känsla av tillhörighet till vissa geografiska områden.

Nu önskar jag att Sverigedemokraterna kommer på plats så att jag kan fråga Aron Emilsson vilket som är det egentliga skälet till att Sverigedemokraterna nu bromsar Sveriges möjligheter att agera internationellt för att bevara kulturarv. Det är det som blir konsekvensen när man nu inte vill godkänna det förslag till lag som regeringen har lagt fram och övriga partier ställer sig bakom. Jag hoppas att Aron Emilsson, som nu har tagit plats i salen, kan svara på den frågan.

Anf. 140 ARON EMILSSON (SD):

Herr talman! Sverigedemokraterna har en tradition av att värna kulturarvet och har sedan tidigare motionerat om att förstärka skyddet och försvaret av vårt kulturarv i händelse av krig eller kriser genom ett kulturellt driftvärn som en del av ett återupprättat civilförsvar. Vi välkomnar därför också en ratificering av denna fråga i Haagkonventionen.

Andra protokollet i konventionen anger att en ny högre skyddsnivå för kulturarv av stor betydelse för mänskligheten ska inrättas och att vissa gärningar ska kriminaliseras i avtalsparternas nationella rätt. Enligt protokollet ska en mellanstatlig kommitté upprättas för att följa upp arbetet och efterlevnaden av konventionen.

Kulturegendom avser fast och lös egendom av stor betydelse för varje folks kulturarv, såsom böcker, konstverk, vetenskapliga samlingar, arkiv, grupper av byggnader samt utställningsplatser för kulturegendom som museer och bibliotek.

Protokollet klargör också att konventionen ska tillämpas i fredstid liksom vid väpnad konflikt, och de påskrivande parterna åtar sig att vidta förberedande åtgärder för att förbereda skyddet av kulturegendom inom sitt territorium.

Sverigedemokraterna anser att Sverige skyndsamt bör ratificera andra protokollet till Haagkonventionen den 14 maj 1954 om skydd av kulturegendom. Det är positivt att regeringen föreslår en ratificering, men vi menar att regeringen inte fullt ut beskriver hur Sverige ska leva upp till de åtaganden som ratificeringen innebär.

Ett flertal remissinstanser delar inte regeringens bedömning att kostnaderna för ratificeringen blir marginella. Bland annat uttrycker Riksantikvarieämbetet i sitt remissvar att en ratificering kommer att innebära betydande arbetsinsatser såväl för dem som för länsstyrelserna.

Utöver detta inrättas genom artikel 29 en fond till skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt som Sverige vid en ratificering har att förhålla sig till. Även om det är tillåtet att exempelvis låta fonden bestå av medel donerade av privata organisationer anser vi att det är rimligt att regeringen tydliggör hur Sverige som stat ska bidra ekonomiskt. Det finns anledning att från regeringens sida se över och redovisa i vilken omfattning medel kan behöva avsättas för att Sverige ska leva upp till de internationella åtaganden en ratificering innebär.

Riksantikvarieämbetet menar att genomförandet av förslagen kommer att innebära omfattande arbetsinsatser och att det därför måste tillföras resurser. Även andra remissinstanser, såsom Statens fastighetsverk och Svensk biblioteksörening, menar att det krävs resurser för inventering, urval och märkning av kulturegendom, framför allt eftersom ett urval enligt bestämmelserna i konventionen ännu inte har gjorts. Vi menar att regeringen bör tillföra nödvändiga medel till berörda myndigheter samt till fonden för att Sverige ska kunna fullfölja de åtaganden som en ratificering av konventionen ålägger oss som stat – därav vår reservation.

Sverigedemokraterna anser också, likt Försvarmaktens remissvar, att det är mer naturligt att de bestämmelser som regeringen avser att placera i kulturmiljölagen i stället förs in i 22 kap. eller i ett annat lämpligt kapitel i brottsbalken.

Med hänsyn till det förändrade säkerhetsläget i världen och vårt närområde anser vi att det är av yttersta vikt att en ratificering sker skyndsamt. Även om regeringen inte uttryckt att en ratificering kommer att dröja vill jag påpeka att redan 2010 framfördes en uppmaning att ratificera.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation i betänkandet.

I detta anförande instämde Mikael Jansson (SD).

Anf. 141 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag tror att jag aldrig har hört värre undanflykter. Aron Emilsson säger att han vill ha en ratificering skyndsamt, men vad han gör är att i praktiken bromsa den ratificering som vi andra partier föreslår. Aron Emilsson anger två svepskäl.

Det ena svepskälet är att det finns en budget kopplad till frågan. Det är något som måste hanteras i ordinarie budgetprocess; det är inte ett lagstiftningsärende. Det andra svepskälet innebär att Aron Emilsson pekar på att han vill ha lagen placerad i en annan del än vad våra jurister föreslår.

Jag tycker att vi överlåter åt juristerna att hitta en lämplig placering i lagen och att vi ägnar oss åt politiken. Det innebär att vi ska få fram en lagstiftning så att Sverige kan godkänna det andra protokollet till Haagkonventionen om ökat skydd för kulturegendom vid väpnad konflikt.

När vi debatterade kulturarvsfrågor förra veckan påstod Aron Emilsson att historia aldrig har skapat krig. Jag menar att det är ett påstående som visar stor brist på kunskap och utgör en farlig inställning. Historia har tvärtom i högsta grad utnyttjats för att legitimera krig och för att mobilisera och skapa hat.

Se till exempel på slaget vid Trastfältet 1389. Mer än 600 år senare utnyttjade serbiska nationalister det slaget för att mobilisera de egna.

En viktig sak att inse är att det kollektiva minnet kan vara selektivt. Vissa händelser betonas och förs fram. Andra händelser glöms bort. Kvar står man med ett skevt perspektiv. Därför är det så viktigt att öka kunskapen om historia och kulturarvsfrågor. Därför är det så viktigt att vi har fått museilagen på plats, som Sverigedemokraterna också gick emot.

Jag är övertygad om att med verklig kunskap om kulturarvsfrågor skulle nog också Aron Emilsson vända Sverigedemokraternas kulturpolitik ryggen.

(Applåder)

Anf. 142 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Det är smått komiskt och ironiskt när Niclas Malmberg från Miljöpartiet anklagar Sverigedemokraterna för att förhala och fördröja en lagstiftningsprocess.

Jag måste påpeka att redan i en statlig utredning 2010 framfördes att en ratificering av den fördröjda konventionen bör ske. Det har dröjt – även under den här regeringen.

När man väl nu väljer att föreslå en ratificering välkomnar vi den. Det har vi naturligtvis också uttryckt i utskottet och i betänkandet. Samtidigt är det viktigt att ta ett ordentligt helhetsgrepp.

Berörda remissinstanser och expertmyndigheter, till exempel Försvarsmakten, hävdar att krig, kris och väpnad konflikt sällan sker under ordnade former, och därför är det bra att händelser begångna vid en väpnad konflikt finns samlade i ett lagrum i brottsbalken snarare än i kulturmiljölagen eller i andra lagar för extraordinära händelser. Det är fullt rimligt att vi lyssnar på Försvarsmakten och den myndighet som sitter med expertkunskapen.

Detta är i sig ingen motsättning till att ratificera konventionen. Snarare handlar det om att göra ratificeringen på rätt sätt. Sverigedemokraterna yrkar bifall till propositionen under punkterna 2 och 3. Vi ser många goda delar i propositionen. Däremot tycker vi att vi måste dels lyssna på berörda myndigheter, dels göra rätt och riktigt från början och dels kompensera de myndigheter som i remissrundan menat att ratificeringen kommer att medföra ett merarbete. Om man ålägger myndigheterna ett utökat ansvar måste man också kompensera med resurser. Det är att ta ansvar, och det gör inte regeringen.

Anf. 143 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Om Sverigedemokraterna fick som de ville skulle de fördröja ett godkännande av protokollet, med innebörd att Sverige inte skulle bidra till det internationella arbetet att skydda kulturarv.

Sverigedemokraterna hänvisar till ett remissvar från Försvarsmakten. Men från juridiskt håll säger man att man inte vill belasta brottsbalken med den typen av regleringar, som inte är tänkta att användas så ofta och som naturligtvis inte kommer att tillämpas så ofta i Sverige. Den här regleringen har en bättre placering i kulturmiljölagen. Jag överlåter åt juristerna att göra den juridiska bedömningen av var regleringen bäst hör hemma i lagstiftningen. Däremot anser jag att det är viktigt att skyndsamt få lagstiftningen på plats. Sverigedemokraterna bromsar.

Aron Emilsson väljer att inte kommentera den andra frågan jag tar upp om den historiska utvecklingen. Vi måste komma ihåg att folkmord, tyvärr och tragiskt nog, är ett återkommande tema i mänsklighetens historia. Folkmord följer ofta samma mönster. Små kulturella skillnader överdrivs. En kultur framställs som mer legitim än en annan. Man värderar kulturer och säger att en är mer högtstående än en annan. Människor som definieras som tillhörande den lägre stående kulturen avhumaniseras. Begrepp som kackerlackor eller ohyra dyker upp. Folkmordet lurar runt hörnet.

Vi har hört Sverigedemokraternas retorik, och vi ser vad som ligger i tangentens riktning. Det är dags att vi människor lär av historien så att det inte händer igen.

Anf. 144 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag börjar, för ovanlighetens skull, med att instämma med Niclas Malmberg. Ja, det är dags att vi lär av historien.

Jag har påstått att brist på kunskap om historia och brist på bildning skapar krig och konflikter, inte motsatsen. Det har vi sverigedemokrater uttryckt tydligt. Det är också därför som vi, i motsats till regeringen i sin kulturarvsproposition, till exempel har velat föra in i den nya museilagen att museerna ska ha som främsta och primära uppgift att vara samlingsvårdande bildningsinstitutioner för vetenskapligt samlande, forskning och visning av våra historiska spår och lämningar. De ska inte bli en form av debattmuseer som anlägger någon form av nutida normkritiskt, integrationspolitiskt eller jämställdhetspolitiskt raster. De ska vara just bildningsinstitutioner. Det framgår tydligt svart på vitt i vår följdmotion.

Sverigedemokraterna har sedan tidigare drivit frågan om ett utökat skydd av kulturegendom och ett unikt kulturarv i händelse av krig och konflikter, och jag utgår från att även Miljöpartiet framöver kommer att stödja motioner och förslag om till exempel ett kulturellt driftvärn som en del av civilförsvaret för att värna och vårda det kulturella arvet i händelse av extraordinära skeenden, inte bara genom den internationella konventionen. Jag ser fram emot att kunna göra ett gemensamt avstamp i frågan.

Vi har den glädjen att se fram emot, hoppas jag – att det här kan komma på plats just skyndsamt, som vi också uttrycker det i vår följdmotion. Liksom regeringen vill vi göra det, men vi vill göra det rätt.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 14 juni.)

Anf. 145 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Enligt ett beslut från Strålsäkerhetsmyndigheten ska svenska kärnkraftsbolag senast 2020 ha genomfört åtgärder för så kallad oberoende härdkylning, det vill säga ett kylsystem som fungerar för reaktorer även om elen skulle slås ut – vilket kan hända, har vi ju märkt. Utmärkt! Det är ett mycket viktigt krav. Men – ett stort men – de äldre reaktorerna som planeras att tas ur drift ska kunna få dispens från det här kravet. Man ska då i stället sätta in ”kompensatoriska åtgärder”.

Detta är en mycket märklig ordning, menar jag. Om man har kommit fram till att oberoende härdkylning är ett mycket viktigt krav för säkerheten på kärnkraftverken borde detta krav ställas även – kanske rent av framför allt! – på de äldsta och farligaste reaktorerna. Jag anser att alla svenska reaktorer bör omfattas av kravet och yrkar därför bifall till Vänsterpartiets reservation.

Jag kan förresten nämna att jag har testat tanken bakom detta undantag. Det är nämligen så att jag har en tio år gammal bil. Som alla gamla bilar har den en del skavanker, men inspirerad av beslutet från Strålsäkerhetsmyndigheten brydde jag mig inte om att göra någon genomgång före besiktningen. Jag försökte däremot förklara för besiktningssmannen att visst har bilen diverse fel och brister – den är ju gammal och så. Men den är ju så gammal att jag nog troligen, med största sannolikhet, kanske ändå snart ska ställa av den. Då borde jag väl i konsekvensens namn klara mig med att göra några ”kompensatoriska åtgärder”. Silvertejp runt avgasröret. En större golvmatta över rosthålen i durken, alternativt större hål så att jag skulle kunna fotbromsa bokstavligen eftersom bromsskivorna är väldigt slitna.

Men det gick inte alls! Bilinspektören menade att det är gamla bilar som det är särskilt viktigt att både besiktiga och åtgärda.

Tänk så olika man kan resonera! Och ibland får jag för mig att ett kärnkraftverk kan vara rent av farligare än en bil. Därför yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 146 ÅSA LINDESTAM (S):

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkande FöU13 och avslag på reservationen.

Europeiska ministerrådet antog 2014 ett direktiv, Euratomdirektivet, om ändring av ett äldre direktiv om upprättande av ett gemenskapsramverk för kärnsäkerhet vid kärntekniska anläggningar. Syftet var att höja säkerheten vid anläggningar genom nationella åtgärder och internationellt samarbete. Konventionen har en pådrivande mekanism i form av granskningsmöten vart tredje år, då man granskar varandra.

Olyckorna i Harrisburg, i Tjernobyl och i Fukushima visar att det som inte får hända ändå händer. Då gäller det att begränsa och förhindra ut-

släpp. Medlemsstaterna ska införa de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 15 augusti 2017.

I propositionen föreslås i huvudsak ändringar i lagen om kärnteknisk verksamhet. Ändringarna innebär att tillståndshavarens ansvar för säkerheten vid kärnteknisk verksamhet förtydligas samt att det införs gemensamma principer för säkerhetsarbetet och krav på att säkerhetsarbetet fortlopande utvärderas och verifieras.

Vidare införs bestämmelser om att tillsynsmyndigheten ska ges insyn i hur tillståndshavaren tillgodoser att entreprenörer, leverantörer och andra uppdragstagare uppfyller säkerhetskraven och därmed ges bättre övervakning av säkerhetsarbetet.

Regeringen föreslår att det förtydligas i lagen att det är förbjudet att utan särskilt tillstånd bedriva kärnteknisk verksamhet.

Regeringen föreslår också att direktivets bestämmelser om säkerhetsmål förs in i lagen om kärnteknisk verksamhet, vilket innebär ett förtydligande att kärntekniska anläggningar ska konstrueras, lokaliseras, uppföras, tas i drift, drivas och avvecklas med målsättningen att radiologiska nödsituationer ska undvikas. Det ska finnas flera lager av säkerhetssystem som tar vid när ett lager brister, det vill säga att djupförsvarsprincipen ska gälla. Därmed begränsas konsekvenserna vid en nödsituation.

Uttrycket ”radiologisk olycka” ersätts med ”radiologisk nödsituation”, vilket också definieras i lagen. Syftet med det är att tydliggöra att lagen även omfattar situationer som ännu inte har resulterat i en olycka.

Regeringen föreslår även att det förs in bestämmelser i lagen om kärnteknisk verksamhet som tydliggör att tillståndshavaren har det fulla ansvaret för säkerheten vid den kärntekniska anläggningen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2017.

Anf. 147 JAN R ANDERSSON (M):

Herr talman! Det här borde egentligen vara ett enkelt ärende, ett klubbenämning som vi kallar det, men nu blev det inte riktigt så på grund av att det kom in en reservation.

När det gäller frågorna om säkerhet har vi, tror jag, stor enighet i riksdagen om att ett systematiskt säkerhetsarbete är en viktig del av det arbete som utförs på våra kärnkraftsanläggningar. Där finns det, tror jag, ingen avvikande åsikt.

Däremot har det nya direktivet gjort att vi gör större uppdateringar än SSM och vi som lagstiftande myndighet kanske vanligtvis gör, detta på grund av det som skedde i Fukushima för ett antal år sedan. Där hade man inte oberoende härdkylning, vilket man menar var anledningen till att olyckan som inträffade där blev så pass allvarlig.

Vi kan väl konstatera att trots att vi inte har vare sig större jordbävningar eller tsunamier i Sverige kan det även här finnas anledning att ha ett extra lager av säkerhet. Det kan vara i händelse av en terroristattacker eller annat antagonistiskt angrepp. Då är en dubbel säkerhetsbarriär givetvis säkrare än en enkel säkerhetsbarriär. Det ställer vi oss givetvis alla bakom.

Men den reservation som jag tidigare nämnde kommer från Vänsterpartiet. Min bild av syftet med den, med förslaget som Vänsterpartiet har lagt fram, är att det handlar lite grann om det som tyvärr har karakteriserat kärnkraftsdebatten i Sverige.

Under regeringen Persson hade man en nedläggning av Barsebäcksreaktorerna, som jag tycker att man skötte på ett öppet och rakt sätt. Man sa att vi har beslutat att stänga dem, och därför ska vi ersätta dem. Man betalade krona för krona vad marknadsvärdet på anläggningen var.

På senare tid är min bild att man i stället för att fatta de besluten och betala de ersättningarna försöker ”prisa ut” kärnkraften genom att höja olika skatter och avgifter på ett sådant sätt att den ska bli olönsam samtidigt som man subventionerar andra energislag för att de möjligtvis ska bli lönsamma. Det är klart att på ett sådant sätt får vi inte en effektiv energimarknad och heller inte ett långsiktigt säkerhetstänk, som jag tror är väldigt viktigt.

Jag tycker att reservationen andas att man ville prisa ut kärnkraften. Varför skulle man annars sätta så pass höga kostnader på kärnreaktorer som man inom kort ändå skulle stänga?

Stig Henriksson tog upp exemplet med sin gamla bil. Jag tror att det är ett i grunden ganska dåligt exempel, för den gamla bil som skulle kunna jämföras med våra kärnkraftsreaktorer har inte de hål i golvet som Henriksson poängterar och saknar inte lyktor. Det är kanske en gammal Volvo, men den har fått sidokrockskydd, ABS, krockkuddar och till och med backkamera. Anledningen till att Henriksson tycker att bilen är osäker är inte de faktiska skälen utan mer de formella skälen. Det som saknas kanske är fjärrlåsningsen, det fjärrstyrda centrallåset, som i grunden inte har någon effekt för säkerheten.

Det SSM, Strålsäkerhetsmyndigheten, har konstaterat är att de andra åtgärder man kan vidta motsvarar den säkerhet som de permanenta åtgärder ger som ska vidtas vid de anläggningar som ska finnas kvar över tid.

Det finns också en obesvarad fråga. Låt oss titta på de reaktorer som är på väg att fasas ut! Oskarshamn 2 stängdes 2013 för en större renovering och kommer inte att återstartas. Nu i sommar kommer Oskarshamn 1, Sveriges äldsta kärnkraftverk, att stängas permanent. År 2019 kommer Ringhals 2 att stängas, och 2020 kommer Ringhals 1 att stängas. Enligt det beslut som Strålsäkerhetsmyndigheten har tagit ska alla kärnkraftsreaktorer i Sverige ha oberoende härdkyllning efter 2020. Det förslag som Vänsterpartiet har lagt fram syftar till att fördyra kärnkraften i Sverige, men det är dessutom helt verkningslöst, eftersom alla reaktorer i Sverige kommer att ha oberoende härdkyllning efter 2020. Det kanske var därför, herr talman, som Stig Henriksson var så snabb att lämna lokalen. Han kanske har förstått att hans förslag i grunden inte har någon betydelse. Därför avvek han från möjligheten att ta repliker.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets betänkande och avslag på reservationen.

Anf. 148 ANDERS SCHRÖDER (MP):

Herr talman! Kärnkraftens vara eller icke vara är en fråga som den här kammaren har diskuterat i årtionden. Den diskussionen lär fortsätta, även om frågan på senare år har blivit något mindre polariserad genom den energiuppgörelse som slutits mellan fem av riksdagens partier.

Något som jag däremot tror att de flesta kan ställa sig bakom – det har väl illustrerats i den här debatten också – är vikten av en hög säkerhet på våra befintliga kärnkraftverk. Efter katastrofen i Fukushima var detta något som EU tog sig an, och man presenterade förslag till ändrade kärnkraftsdirektiv. Implementeringen av de direktiven har gett den proposition vi diskuterar i dag.

Fokus i dag ligger på de svenska bestämmelserna. Men det är värt att minnas det europeiska perspektivet, eftersom effekten av de nya direktiven sannolikt inte kommer att vara störst i Sverige utan i en del öststater, där den generella säkerheten kring kärnkraftverken är lägre.

De nya reglerna slår bland annat fast den så kallade djupförsvarsprincipen, det vill säga att det ska finnas flera olika separata men överlappande skyddssystem och att det ska finnas säkerhetsmål. Åsa Lindestam föredrog också föredömligt en hel del andra effekter av de nya reglerna.

Miljöpartiets linje har sedan vi bildades varit att kärnkraften innebär säkerhetsrisker och en miljöpåverkan som inte är önskvärd. Därför ser vi naturligtvis positivt på att vi nu tar ytterligare steg mot att öka säkerheten och därmed minska riskerna kring den svenska kärnkraften, och därför, herr talman, väljer jag att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 149 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Det är tråkigt att Vänsterpartiet far med osanning och uppvisar stor okunskap genom att påstå att de äldsta reaktorerna i Sverige skulle vara de farligaste. Vilka belägg har Vänstern för att de äldsta reaktorerna skulle vara de farligaste?

Både Oskarshamn 1 och Ringhals 1 konstruerades på 60-talet, före de amerikanska kraven, GDC. De har unika lösningar som gör dem mer tåliga mot ett fullständigt elbortfall än de nyare anläggningarna. Ringhals 1 har ett ångdrivet hjälpmatarvattensystem som kan tillföra vatten till reaktortanken vid fullt tryck, helt oberoende av elförsörjningen. I Oskarshamn 1 finns en hjälpkondensator som kan föra bort resteffekterna i reaktorn utan tillgång till el och där fysikens lagar själva kyler reaktorn. Fördelen är att energin förs bort utan att något vatten försvinner från reaktortanken. Dessa anläggningar skulle i själva verket behöva betydligt mindre modifieringar för att uppfylla de nya krav som ska ställas, då man i sin ursprungliga design har en god beredskap för denna driftsstörning.

Med tanke på att kärnkraften står för nästan 40 procent av vår elförsörjning har det statliga stödet till forskning på kärnteknikområdet under lång tid varit ytterst blygsamt. Forskning och utveckling inom kärnkraft behöver däremot inte endast ha sin utgångspunkt i ren kärnteknikforskning. Forskningsområden som slutförvaring av uttjänt kärnbränsle och kärnkraftssäkerhet är områden som i vissa fall har en nationell särprägel och som således kräver nationell kompetens. Men för att uppnå ny, modern och än mer säker kärnkraft i Sverige behövs också en hög nationell kompetens, och för detta behövs ökat stöd till kärnkraftsforskningen.

Synen på det använda kärnbränslet har hittills präglats av de mycket långa tiderna för slutförvaring. Det har betraktats som avfall. Detta synsätt tar dock inte hänsyn till den tekniska utvecklingen. I dag utnyttjar vi endast ett fåtal procent av potentialen i det uran som grävts upp, medan återstoden avses att grävas ned som avfall. Flera lovande projekt med olika typer av

snabba kärnkraftsreaktorer, vilket även kallas för den fjärde generationens kärnkraft, pågår just nu.

I denna typ av reaktorer kan det sedan tidigare använda kärnbränslet i stället återanvändas, vilket öppnar för helt nya perspektiv. Med fjärde generationens kärnkraft skulle vi kunna fortsätta att producera kärnkraftsenergi med oförminskad eller höjd effekt under tusentals år utan att behöva bryta något nytt uran över huvud taget. Vi minskar avfallsmängden med uppemot 99 procent och minskar dessutom behovet av slutförvaring från 100 000 år till under 1 000 år.

Det innebär i och för sig inte att behovet av slutförvaring försvinner. Det är alltså viktigt att vi fortsätter forskningen i Sverige kring slutförvaring av använt kärnbränsle, men tidsperspektivet förändras dramatiskt. En framtida potential för export av svensk teknik och svenskt kunnande inom slutförvaring av kärnbränsle är fullt tänkbar. Många frågeställningar måste givetvis överlåtas till internationella organ för att lösas. Det finns därför ett behov av nationellt kunnande för att ta del av forskningsresultat och kunna medverka på ett aktivt sätt inom internationella organ.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)

§ 15 Tillsyn och kontroll på hälso- och miljöområdet inom försvaret

Försvarsutskottets betänkande 2016/17:FöU11

Tillsyn och kontroll på hälso- och miljöområdet inom försvaret (prop. 2016/17:144)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)

§ 16 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2016/17:206 Riksrevisionens rapport om lärdomar av flyktingsituationen hösten 2015 – beredskap och hantering

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående skrivelse skulle förlängas till och med *onsdagen den 20 september*.

EU-dokument

KOM(2017) 275 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 1999/62/EG om avgifter på tunga godsfordon för användningen av vissa infrastrukturer

KOM(2017) 277 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 561/2006 vad gäller minimikrav om maximal daglig körtid och körtid per vecka, minimigränser för raster och minsta dygns- och veckovila och av förordning (EU) nr 165/2014 vad gäller positionsbestämning med hjälp av färdskrivare

KOM(2017) 278 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/22/EG vad gäller tillsynskrav och om fastställande av särskilda bestämmelser med avseende på direktiv 96/71/EG och direktiv 2014/67/EU för utstationering av förare inom vägtransportsektorn

KOM(2017) 279 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om övervakning och rapportering av nya tunga fordons koldioxidutsläpp och bränsleförbrukning

Prot. 2016/17:121
8 juni

§ 17 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 7 juni

2016/17:562 Hepatit C och strategin mot hiv

av *Jenny Petersson* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:563 Den it-attack som drabbat världen

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 7 juni

2016/17:1540 Erfarenhetsutbyte i fråga om civilförsvaret

av *Lotta Olsson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1541 Utvisningar trots arbetskraftsbrist

av *Cecilia Widegren* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1542 Det svenska snuset

av *Sten Bergheden* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:1543 Saklig information om svenskt snus

av *Jan R Andersson* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 7 juni

2016/17:1482 Nya miljözoner och dess konsekvenser för veteranbilar i tätorter

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet *Anna Johansson* (S)

2016/17:1480 Omförhandling av EU:s handelsavtal med Marocko

av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)

till statsrådet *Ann Linde* (S)

2016/17:1486 Kompetensen inom rättsväsendet beträffande psykiska skador och misshandel

av *Tina Ghasemi* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:1488 Psykisk misshandel

av *Tina Ghasemi* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:1487 Riskbedömningsinstrument och strukturerade riskbedömningar inom polisen

av *Tina Ghasemi* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:1489 Rättshjälp vid bodelning

av *Tina Ghasemi* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:1485 Närståendemeddelanden som bevis

av *Tina Ghasemi* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:1491 Utvecklingspotentialen för svensk insjöfart

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet *Anna Johansson* (S)

2016/17:1492 Potentialen i insjöfart

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet *Anna Johansson* (S)

2016/17:1494 Fairtrade-märkta livsmedelsprodukter

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till statsrådet *Isabella Lövin* (MP)

2016/17:1493 Förvar av terrorismstänkta

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:1498 Minderåriga som befinner sig i landet utan att söka asyl

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:1501 Marockanska ungdomsgäng

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:1499 Bristen på psykologer

av *Lotta Finstorp* (M)

till socialförsäkringsminister *Annika Strandhäll* (S)

2016/17:1505 Statsbidrag och byråkrati i skolan

av *Linus Sköld* (S)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:1502 Kompetensen hos yrkesgrupper som kommer i kontakt med hedersförtryck

av *Tina Ghasemi* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:1484 Rättssäkerheten för asylsökande hbtq-personer

av *Fredrik Malm* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1504 Diskrimineringslagstiftningen

av *Boriana Åberg* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2016/17:1503 Ökat stöd till statlig upphandling av flygtrafik

av *Helena Lindahl* (C)

till statsrådet Anna Johansson (S)

Prot. 2016/17:121

8 juni

§ 20 Kammaren åtskildes kl. 16.48.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.51,

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.54 och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 3 Anmälan om faktapromemoria	1
§ 4 Anmälan om granskningsrapport	2
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak.....	2
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2016/17:UFöU4.....	2
Anf. 1 BJÖRN SÖDER (SD)	2
Anf. 2 KARIN ENSTRÖM (M).....	6
Anf. 3 MATTIAS OTTOSSON (S)	7
Anf. 4 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	8
Anf. 5 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	9
Anf. 6 STIG HENRIKSSON (V).....	10
Anf. 7 ALLAN WIDMAN (L).....	11
Anf. 8 BJÖRN SÖDER (SD) replik	12
Anf. 9 ALLAN WIDMAN (L) replik	13
Anf. 10 BJÖRN SÖDER (SD) replik	13
Anf. 11 ALLAN WIDMAN (L) replik	14
Anf. 12 MIKAEL OSCARSSON (KD)	15
Anf. 13 BJÖRN SÖDER (SD) replik	15
Anf. 14 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	16
Anf. 15 BJÖRN SÖDER (SD) replik	16
Anf. 16 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	16
Anf. 17 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	17
(Beslut fattades under § 11.)	19
§ 7 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali	20
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2016/17:UFöU3.....	20
Anf. 18 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	20
Anf. 19 LENA ASPLUND (M)	21
Anf. 20 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	23
Anf. 21 LENA ASPLUND (M) replik	24
Anf. 22 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	25
Anf. 23 LENA ASPLUND (M) replik	25
Anf. 24 BJÖRN SÖDER (SD)	25
Anf. 25 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	27
Anf. 26 STIG HENRIKSSON (V).....	28
Anf. 27 ALLAN WIDMAN (L).....	29
(forts. § 9).....	29
Ajournering.....	30
Återupptaget sammanträde.....	30
§ 8 Frågestund	30
Anf. 28 FÖRSTE VICE TALMANNEN	30
<i>Betygsöverenskommelsen</i>	<i>30</i>

Anf. 29 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	30
Anf. 30 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	30
Anf. 31 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	31
Anf. 32 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	31
<i>Ett svenskt undantag från anslutning till EMU</i>	31
Anf. 33 JOHNNY SKALIN (SD).....	31
Anf. 34 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	32
Anf. 35 JOHNNY SKALIN (SD).....	32
Anf. 36 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	32
<i>Flygskatten</i>	32
Anf. 37 ANDERS ÅKESSON (C).....	32
Anf. 38 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	33
Anf. 39 ANDERS ÅKESSON (C).....	33
Anf. 40 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	33
<i>Barnkonventionen och särskild kompetens vid förhör av barn</i>	33
Anf. 41 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	33
Anf. 42 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	34
Anf. 43 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	34
Anf. 44 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	34
<i>Översyn av lagstiftningen om personlig assistans</i>	34
Anf. 45 EMMA HENRIKSSON (KD).....	34
Anf. 46 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	35
Anf. 47 EMMA HENRIKSSON (KD).....	35
Anf. 48 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	35
<i>Aurora 17</i>	35
Anf. 49 KALLE OLSSON (S).....	35
Anf. 50 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	35
Anf. 51 KALLE OLSSON (S).....	36
Anf. 52 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	36
<i>Mål för daglig rörelse i skolan</i>	36
Anf. 53 KARIN SVENSSON SMITH (MP).....	36
Anf. 54 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	36
Anf. 55 KARIN SVENSSON SMITH (MP).....	37
Anf. 56 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	37
<i>Skyddet av Göteborgs hamn</i>	37
Anf. 57 LENA ASPLUND (M).....	37
Anf. 58 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	38
Anf. 59 LENA ASPLUND (M).....	38
Anf. 60 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	38
<i>Förbud mot svenska flaggan på skolavslutning</i>	38
Anf. 61 STEFAN JAKOBSSON (SD).....	38
Anf. 62 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	39
Anf. 63 STEFAN JAKOBSSON (SD).....	39
Anf. 64 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	39
<i>Fortbildning för lärare som arbetar med nyanlända</i>	39
Anf. 65 ERIK BENGTZBOE (M).....	39
Anf. 66 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	40
Anf. 67 ERIK BENGTZBOE (M).....	40
Anf. 68 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	40
<i>Bedömningsstödet i årskurs 1</i>	40

Anf. 69 MARIA STOCKHAUS (M)	40
Anf. 70 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	41
Anf. 71 MARIA STOCKHAUS (M)	41
Anf. 72 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	41
<i>Kraven för försörjningsstöd</i>	<i>42</i>
Anf. 73 KRISTINA NILSSON (S)	42
Anf. 74 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	42
Anf. 75 KRISTINA NILSSON (S)	42
Anf. 76 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	42
<i>Flygskatten och arbetslöshetsmålet.....</i>	<i>43</i>
Anf. 77 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	43
Anf. 78 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	43
Anf. 79 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	43
Anf. 80 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	44
<i>Statliga jobb i Lycksele.....</i>	<i>44</i>
Anf. 81 BJÖRN WIECHEL (S)	44
Anf. 82 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	44
Anf. 83 BJÖRN WIECHEL (S)	44
Anf. 84 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	45
<i>Åtgärder mot barnnäktenskap och hedersrelaterat våld</i>	<i>45</i>
Anf. 85 BORIANA ÅBERG (M).....	45
Anf. 86 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	45
Anf. 87 BORIANA ÅBERG (M).....	45
Anf. 88 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	46
<i>Driften och vidmakthållandet av försvarets materiel</i>	<i>46</i>
Anf. 89 ALLAN WIDMAN (L).....	46
Anf. 90 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	46
Anf. 91 ALLAN WIDMAN (L).....	46
Anf. 92 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	46
<i>Åtgärder för att skydda brottsutsatta företagare.....</i>	<i>47</i>
Anf. 93 LARS BECKMAN (M)	47
Anf. 94 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	47
Anf. 95 LARS BECKMAN (M)	47
Anf. 96 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	47
<i>Legitimations- och behörighetsregler i skolan</i>	<i>48</i>
Anf. 97 LENA EMILSSON (S)	48
Anf. 98 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	48
Anf. 99 LENA EMILSSON (S)	48
Anf. 100 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	48
<i>Förstärkt skyddsutrustning för hemvärnet</i>	<i>49</i>
Anf. 101 LOTTA OLSSON (M).....	49
Anf. 102 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	49
Anf. 103 LOTTA OLSSON (M).....	49
Anf. 104 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	49
<i>Fritidshemmens roll i satsningen på daglig rörelse</i>	<i>49</i>
Anf. 105 LINUS SKÖLD (S).....	49
Anf. 106 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	50
Anf. 107 LINUS SKÖLD (S).....	50

Anf. 108 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	50
<i>Utlokaliseringen av statliga jobb.....</i>	<i>51</i>
Anf. 109 MONICA GREEN (S).....	51
Anf. 110 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	51
Anf. 111 MONICA GREEN (S).....	51
Anf. 112 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	51
<i>Cybersäkerhet.....</i>	<i>52</i>
Anf. 113 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	52
Anf. 114 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	52
Anf. 115 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	52
Anf. 116 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	52
Anf. 117 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	53
§ 9 (forts. från § 7) Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali (forts. UFöU3)	53
Anf. 118 STIG HENRIKSSON (V) replik	53
Anf. 119 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	53
Anf. 120 STIG HENRIKSSON (V) replik	54
Anf. 121 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	54
Anf. 122 BJÖRN SÖDER (SD) replik	54
Anf. 123 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	55
Anf. 124 BJÖRN SÖDER (SD) replik	55
Anf. 125 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	56
Anf. 126 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	56
Anf. 127 KENNETH G FORSLUND (S)	57
Anf. 128 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	58
Anf. 129 KENNETH G FORSLUND (S) replik	58
Anf. 130 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	59
(Beslut fattades under § 11.).....	59
§ 10 Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina operation (Atalanta).....	60
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2016/17:UFöU5	60
Anf. 131 KARIN ENSTRÖM (M)	60
Anf. 132 KALLE OLSSON (S)	61
Anf. 133 MIKAEL JANSSON (SD)	62
Anf. 134 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	63
(forts. § 12).....	63
Ajournering.....	63
Återupptaget sammanträde.....	63
§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	64
UFöU4 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak.....	64
UFöU3 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali	64
§ 12 (forts. från § 10) Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina operation (Atalanta) (forts. UFöU5)	65
Anf. 135 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	65
Anf. 136 STIG HENRIKSSON (V)	66

Anf. 137 ALLAN WIDMAN (L).....	66
Anf. 138 MIKAEL OSCARSSON (KD)	67
(Beslut skulle fattas den 14 juni.).....	67
§ 13 Förstärkt skydd av kulturregdom vid väpnad konflikt och under ockupation.....	67
Kulturutskottets betänkande 2016/17:KrU12.....	67
Anf. 139 NICLAS MALMBERG (MP).....	67
Anf. 140 ARON EMILSSON (SD).....	68
Anf. 141 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	69
Anf. 142 ARON EMILSSON (SD) replik	70
Anf. 143 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	71
Anf. 144 ARON EMILSSON (SD) replik	71
(Beslut skulle fattas den 14 juni.).....	71
§ 14 Ökad kärnsäkerhet.....	72
Försvarsutskottets betänkande 2016/17:FöU13	72
Anf. 145 STIG HENRIKSSON (V).....	72
Anf. 146 ÅSA LINDESTAM (S).....	72
Anf. 147 JAN R ANDERSSON (M).....	73
Anf. 148 ANDERS SCHRÖDER (MP)	74
Anf. 149 MIKAEL JANSSON (SD).....	75
(Beslut skulle fattas den 14 juni.).....	76
§ 15 Tillsyn och kontroll på hälso- och miljöområdet inom försvaret.....	76
Försvarsutskottets betänkande 2016/17:FöU11	76
(Beslut skulle fattas den 14 juni.).....	76
§ 16 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	76
§ 17 Anmälan om interpellationer	77
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar	77
§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor	78
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 16.48.	79